

Remarcabile realizări în întrecerea socialis-

- colectivele situate pe locul I în întrecerea socialis-
pe primul trimestru al anului -

- IN INDUSTRIA DE EXTRACȚIE ȘI PREPARARE A CARBUNELUI**
Intreprinderea minieră Comănești, județul Bacău
**IN DOMENIUL PRODUCERII ENERGIEI ELECTRICE
PE BAZĂ DE CARBUNE**
Intreprinderea electrocentrale Oradea
- IN INDUSTRIA METALURGICĂ - SUBRAMURA METALURGIEI FEROASE**
Intreprinderea „Oțelinox” Tirgovîște
- IN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI - SUBRAMURA UTILAJ
ENERGETIC, PETROLIER ȘI UTILAJ TEHNOLOGIC PENTRU METALUR-
GIE, CHIMIE, MATERIALE DE CONSTRUCȚII ȘI ALTE RAMURI**
Intreprinderea de utilaj chimic „Grivița Rosie” București
- IN INDUSTRIA CHIMICĂ - SUBRAMURA CHIMIE ANORGANICĂ ȘI
INGRAȘAMINTE CHIMICE**
Intreprinderea chimică Turda, județul Cluj
- IN INDUSTRIA EXPLOATĂRII LEMNULUI**
Intreprinderea forestieră de exploatare și transport Rm. Vilcea
- IN INDUSTRIA TEXTILĂ (BUMBAC)**
Intreprinderea textilă Pitești
- IN INDUSTRIA ALIMENTARĂ - SUBRAMURA MORĂRIT, PANIFICAȚIE
ȘI PRODUSE FAINOASE**
Intreprinderea de morărit și panificație București
- IN ÎNTEPRINDERI AGRICOLE DE STAT CU PROFIL ZOOTEHNIC MIXT**
Intreprinderea de sere „30 Decembrie”, județul Giurgiu
- IN DOMENIUL SILVICULTURII**
Inspectoratul Silvic județean Vrancea
- IN DOMENIUL TRANSPORTURILOR FERROVIARE - REGIONALE**
Regionala de căi ferate București
- IN DOMENIUL COMERȚULUI INTERIOR - ÎNTEPRINDERI COMER-
CIALE CU AMĂNUNTUL**
Intreprinderea comercială de stat mărfuri alimentare Tirgovîște
- IN DOMENIUL APROVIZIONĂRII TEHNICO-MATERIALE**
Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială Satu-Mare
- IN DOMENIUL PRODUCERII ENERGIEI HIDROELECTRICE**
Intreprinderea electrocentrale „Portile de Fier”
- IN DOMENIUL EXTRACȚIEI ȚEITEIULUI ȘI GAZULUI METAN**
Schela de producție gaze naturale Medias, județul Sibiu
- IN INDUSTRIA PRELUCRĂRILOR METALURGICE**
Intreprinderea de tevi sudate Zimnicea, județul Teleorman
- IN INDUSTRIA ELECTRONICĂ ȘI TEHNICĂ DE CALCUL, ECHIPAMENTE
PENTRU TELECOMUNICAȚII ȘI AUTOMATIZĂRI**
Intreprinderea „Electroaparataj” - București
- IN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI - ALTE MINISTERE**
Intreprinderea de producție industrială pentru construcții căi-ferate
Harghita - Miercurea-Ciuc
- IN INDUSTRIA CHIMICĂ - SUBRAMURA PRELUCRAREA CAUCIUCU-
LUI ȘI MASELOR PLASTICE**
Combinatul de articole tehnice din cauciuc Pitești
- IN INDUSTRIA CIMENTULUI, A MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII**
Intreprinderea de materiale de construcții „Cesarom” - București.
- IN INDUSTRIA TEXTILĂ (MĂTASE, IN, CINEPĂ, LINĂ)**
Intreprinderea „Dorobanțul” - Ploiești
- IN INDUSTRIA CONFECȚIILOR**
Intreprinderea de confecții Scmicești, județul Olt
- ÎNTEPRINDERI DE STAT PENTRU CREȘTEREA PORCILOR**
Combinatul pentru producerea și industrializarea cârnii de porc
Timiș
- IN DOMENIUL TRANSPORTURILOR RUTIERE**
Intreprinderea de transporturi auto Caraș-Severin
- IN DOMENIUL POȘTEI ȘI TELECOMUNICAȚIILOR**
Direcția județeană de poștă și telecomunicații Suceava
- IN COOPERAȚIA DE PRODUCȚIE, ACHIZIȚII ȘI DESFACERE**
Uniunea județeană a cooperativelor de producție, achiziții, desfaceră
a mărfurilor și de credit Harghita
- IN DOMENIUL GOSPODĂRIEI COMUNALE**
Intreprinderea județeană de gospodărie comună Vrancea
- IN DOMENIUL EXTRACȚIEI ȘI PREPARĂRII MINEREURILOR**
Exploatarea minieră Certej, județul Hunedara
- IN DOMENIUL PRODUCERII ENERGIEI ELECTRICE PE BAZĂ
DE HIDROCARBURI**
Intreprinderea electrocentrale Galați
- IN DOMENIUL PROSPECTIUNILOR ȘI EXPLORĂRIILOR GEOLOGICE**
Intreprinderea de prospecțiuni și explorări geologice Maramureș
- IN INDUSTRIA DE TRACTOARE, MAȘINI AGRICOLE, AUTOCAMIOANE,
TURISME, RULMENȚI ȘI ORGANE DE ASAMBLARE**
Intreprinderea mecanică Bacău
- IN INDUSTRIA DE MAȘINI ȘI UTILAJE ELECTRICE, MOTOARE
ȘI MATERIALE ELECTROTEHNICE**
Intreprinderea de motoare electrice Pitești
- IN INDUSTRIA CHIMICĂ - SUBRAMURA RAFINĂRII ȘI PETROCHIMIE**
Combinatul petrochimic Pitești
- IN INDUSTRIA CHIMICĂ - SUBRAMURA FIBRE ȘI FIRE SINTETICE
ȘI ARTIFICIALE**
Combinatul de fibre sintetice Săvinești, județul Neamț
- IN INDUSTRIA PRELUCRĂRII LEMNULUI**
Combinatul de prelucrarea lemnului Oradea
- IN INDUSTRIA PIELĂRII, CAUCIUCULUI ȘI ÎNCĂLȚĂMINȚI**
Intreprinderea de piele și încălțăminte „Progresul” - București
- IN INDUSTRIA ULEIULUI, ZAHĂRULUI ȘI PRODUSELOR ZAHAR**
Intreprinderea pentru industrializarea sfeclei de zahăr Bod
- IN INDUSTRIA POLIGRAFICĂ**
Intreprinderea poligrafică „Aria grafică” București
- IN DOMENIUL TRANSPORTURILOR FERROVIARE - DEPOU**
Depoul Craiova
- IN DOMENIUL CIRCULAȚIEI MĂRFURILOR - ÎNTEPRINDE
COMERCIALE CU RIDICATA**
Intreprinderea cu ridicata mărfuri alimentare Sfintu Gheorgh
- IN TRANSPORTUL LOCAL**
Intreprinderea județeană de transport local Ialomița
- IN DOMENIUL TRANSPORTULUI ȘI DISTRIBUȚIEI ENERGIEI ELEC**
Intreprinderea de exploatare a rețelor și instalațiilor energ
de distribuție a energiei electrice și termice Timișoara
- IN INDUSTRIA PRODUSELOR REFRACTARE**
Intreprinderea de produse carbunoase Slatina
- IN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI DE RIDICAT, MAT
RULANT, CONSTRUCȚII NAVALE ȘI ECHIPAMENT AERONAU**
Intreprinderea „Turbomecanica” București
- IN INDUSTRIA PRODUCĂTOARE DE MAȘINI-UNELTE, MECANI
FINA ȘI SCULE, ECHIPAMENT SPECIAL**
Intreprinderea „Industria tehnico-medicală” București
- IN INDUSTRIA DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LA**
Intreprinderea de medicamente București
- IN INDUSTRIA CELULOZEI ȘI HIRTIEI**
Intreprinderea de hirtie cretată și carton ondulat „Ghimbar”
- IN INDUSTRIA TRICOTAJELOR**
Intreprinderea de tricotaje și perlele Pașcani, județul Iași
- IN INDUSTRIA VINULUI, BERII, SPIRITULUI, AMIDONULUI,
APELOR MINERALE ȘI TUTUNULUI**
Intreprinderea de țigarete București
- IN AGRICULTURA DE STAT - UNITĂȚI CU PROFIL AVICOL**
Intreprinderea avicolă de stat Bacău
- IN DOMENIUL ACTIVITAȚII DE CONSTRUCȚII-MONTAJ -
ALTE MINISTERE**
Intreprinderea de montaj-reparații centrale termice București
- Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini**
IN DOMENIUL TRANSPORTURILOR NAVALE ȘI AERIENE
Intreprinderea de exploatare portuară Constanța - Ministerul
dustriei Metalurgice
- IN DOMENIUL COMERȚULUI INTERIOR - ÎNTEPRINDERI DI
ALIMENTAȚIE PUBLICĂ**
Intreprinderea de alimentație publică Rm. Vilcea
- IN DOMENIUL TURISMULUI**
Intreprinderea de hoteluri și restaurante Mangalia
- IN DOMENIUL GOSPODĂRIEI DE LOCUINȚE ȘI PRESTĂRI
IN CONSTRUCȚII**
Intreprinderea de construcții, reparații, administrare locativă „Foi
București
- IN INDUSTRIA METALELOR NEFEROASE ȘI RARE**
Intreprinderea de alumina Oradea
- IN INDUSTRIA ARTICOLELOR CASNICE, STICLII ȘI CERAMICII F**
Intreprinderea de porțelan Alba Iulia
- IN DOMENIUL TRANSPORTURILOR FERROVIARE - STAȚII**
Stația de cale-ferată Iași
- IN DOMENIUL TURISMULUI - OFICII JUDEȚENE**
Oficiul județean de turism Brăila
- IN DOMENIUL RECUPERĂRII MATERIALELOR REFOLOSIBILE**
Intreprinderea județeană pentru recuperarea și valorificarea ma
rialelor refofosibile Covasna
- IN COOPERAȚIA MEȘTEȘUGĂREASCA**
Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești Dolj
- CENTRALE INDUSTRIALE**
INDUSTRIA MINIERĂ
Centrala sării și nemetaliferelor București
- INDUSTRIA METALURGICĂ**
Centrala industrială de produse refractare Brașov
- INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI**
Centrul National al Industriei Aeronautice Române București
- INDUSTRIA DE MAȘINI-UNELTE, ELECTROTEHNICĂ ȘI ELECTRON**
Centrala industrială de echipament special București
- INDUSTRIA CHIMICĂ**
Centrala de utilaje și piese de schimb pentru industria chim
București
- ECONOMIA FORESTIERĂ ȘI MATERIALE DE CONSTRUCȚII**
Centrala materialelor de construcții București
- INDUSTRIA UȘOARĂ**
Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțăminteii București
- TRANSPORTURI ȘI TELECOMUNICAȚII**
Centrala mecanică de material rulant

Intr-o atmosferă de entuziasm, de puternică angajare a oamenilor muncii de a întâmpina cu noi succese marile evenimente ale acestui an — cea de-a 40-a aniversare a eliberării patriei și Congresul al XIII-lea al partidului

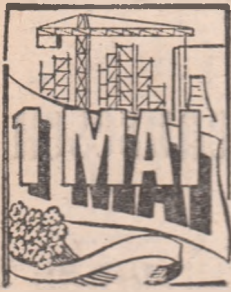
Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Constanța

Școala J. B. Ș. SALĂ DE LECTURĂ

Imagine din timpul vizitării Șantierului naval din Constanța

Sub semnul eforturilor pentru dezvoltarea economico-socială a patriei

EXISTĂ în tezaurul spiritual al umanității un spațiu problematic ce a incitat fiecare generație la explorări sistematice, care a cunoscut îmbogățiri permanente odată cu dezvoltarea societății însăși; este conceptul de muncă. Faptul nu este de bună seamă întâmplător, ci o consecință firească a conștientizării elementului definitoriu ce caracterizează omul ca specie, omul ca om. Dar fie că este vorba despre autorealizarea individuală sau despre progresul social, care are la temelie praxisul, reflecția despre muncă apare pluridimensională, oferind poate un spațiu unic în care dimensiunile economice, politice, organizaționale se împletesc indestructibil cu cele morale. Căci munca apare ca unicul criteriu de integrare a unui popor în dinamica progresului social și de modelare a personalității fiecărui membru al său atunci când are un sens constructiv, când — așa cum s-a cristallizat ideea în cultura noastră populară — este o muncă „bine făcută”.

Necesitatea desfășurării unei munci temeinice, de calitate, îmbogățită permanent de inventivitate și înaltă competență profesională a fiecărui om al muncii apare pregnant subliniată la această nouă aniversare a zilei internaționale a celor ce muncesc. O zi remarcabilă în semnificații istorice, ținând seama că în urmă cu 45 de ani — la 1 mai 1939 — sărbătorirea zilei de întâi mai a prilejuit în țara noastră realizarea unor ample manifestări revoluționare și patriotice la a căror pregătire și desfășurare un rol de seamă l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu. Militantul revoluționar de numai 21 de ani avea să dea încă o dată măsura înalțelor însușiri revoluționare-patriotice ce-l făcuseră cunoscut și prețuit încă de tiner în mijlocul tovarășilor săi: marca putere de muncă, lărgul orizont politic, dirigența revoluționară. De asemenea, o contribuție remarcabilă la mobilizarea la luptă a tineretului revoluționar la sporește combativității revoluționare a clasei muncitoare a adus-o alături de alți militanți comuniști, tovarășa Elena Ceaușescu (Petrescu), unul dintre conducătorii comisiilor de reorganizare a Uniunii Tineretului Comunist din sectoarele Capitalei.

În cel de-al patrulea an al cincinalului 1981—1985, în preajma aniversării a două momente de amplă rezonanță istorică pentru poporul nostru — împlinirea a 4 decenii de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și cel de al XIII-lea Congres al partidului — economia românească parcurge o etapă de ample transformări calitative. O nouă concepție, realistă și profund patriotică, prinde viață prin acțiunile de modernizare a economiei, de asigurare a dinamismului creșterii economice în condițiile asigurării unui nou echilibru al dezvoltării. Dimensionarea cu judiciozitate — în funcție de potențialul economic acumulat de țara noastră în anii construcției socialiste, de climatul economic internațional perturbat de criză — a unor proporții economice fundamentale; dezvoltarea mai puternică a agriculturii, punerea în valoare a tuturor resurselor energetice și de materii prime existente pe teritoriul național concurent cu progresul mai accelerat al acelor ramuri și subramuri industriale situate în avangarda revoluției științifice și tehnice contemporane; integrarea mai pronunțată și cu eficiență tot mai ridicată în diviziunea internațională a muncii constituie opțiuni fundamentale ale politicii economice a partidului nostru care se situează la temelie dezvoltării intensive, calitative a economiei naționale.

Dar aceste opțiuni cu deschidere istorică vastă nu pot dobândi autenticitatea faptului împlinit — așa după cum se subliniază cu deplină temei în documentele partidului nostru, în cuvântările secretarului său general — decît prin munca neslăbită a întregii națiuni. Or, afirmarea noii calități în toate

domeniile de activitate presupune și o nouă calitate a muncii. Problema este complexă și ea apare proiectată, în concepția românească de dezvoltare, într-o viziune integratoare, perfect armonioasă. Pe un plan prioritar se situează cerința utilizării cu o eficiență sporită a resurselor umane de care dispune țara, proces în care ridicarea neconținută a productivității muncii constituie principala măsură.

Tot în acest spațiu de acțiune se accentuează cu vigoare necesitatea punerii în valoare a potențialului creativ al oamenilor muncii, asigurarea aceluia cadru în care inteligența și priceperea ce caracterizează întregul nostru popor să fie încorporate în produse de înaltă calitate, cu valoare ridicată, capabile să participe în mod competitiv la schimbul mondial de valori materiale. Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și cel care prevede îmbunătățirea calității produselor, adoptate recent de forul legislativ suprem al țării — documente ce îmbină deopotrivă măsurile imediate cu cele de perspectivă — oferă tocmai cadrul favorabil de valorificare a resurselor umane, a capacității de muncă a poporului nostru.

O nouă calitate a muncii presupune totodată și o nouă calitate a oamenilor, a pregătirii lor. Pentru că în zilele noastre, într-o lume ce cunoaște mutații tot mai accelerate în planul cunoștințelor asimilate și folosite practic, valoarea muncii, în accepțiunea sa cea mai largă, este condiționată de calitatea pregătirii profesionale. Un lucru bine făcut are la bază, ca în toate timpurile, o etică înaltă a muncii, dar amploarea și efectele unor atare opțiuni valorice sînt într-o măsură substanțial sporită mediate de aptitudinile și temeinicia pregătirii profesionale ale tuturor categoriilor de oameni ai muncii.

Tocmai din această perspectivă își reliefează importanța sa accentul pe care partidul nostru îl pune pe îmbogățirea neconținută a orizontului de cunoștințe al personalului muncitor. De la elevul ce pătrunde cu timiditate în universul de cunoștințe acumulat de generații și pînă la cei care au dobîndit în zeci de ani de muncă o vastă experiență, de la muncitorul industrial la lucrătorii ogoarelor, de la cercetătorul ce-și desfășoară munca în șere necuprins încă de cunoașterea umană și pînă la cei ce făuresc cu minile lor noi bunuri materiale, cu toții sînt angajați într-un proces permanent de instruire. Prin forme diferite, adaptate diversității condițiilor existente într-o economie de tip modern, cum este economia românească de astăzi, valoarea forței de muncă, a resurselor naționale de muncă, este amplificată, dobîndește noi determinări, se afirmă practic drept principala forță de progres a întregii societăți. Totodată, în planul unic de dezvoltare economico-socială, în diverse programe cu caracter mai restrîns — departamental, de ramură, teritorial etc. —, sînt prevăzute măsuri complexe vizînd perfecționarea permanentă a organizării muncii. Într-un anumit sens, organizarea corespunzătoare a activității în fiecare unitate și instituție, prin raționalizarea fluxurilor tehnologice, asigurarea unei concordanțe perfecte între sarcinile de producție și aptitudinile individuale corespunde cerinței de a se pune plinar în valoare potențialul de creație al muncitorului productiv colectiv.

Ideea lucrului bine făcut, a muncii temeinice, angajate și responsabile se află la temelie și a unei alte corelații fundamentale a activității economice. Dacă în societatea noastră, a cărei dezvoltare este călăuzită de principiile generoase ale eticii și echității socialiste, binomul: calitatea muncii determină calitatea vieții a deținut întotdeauna o poziție centrală în sistemul de socialist de valori, prin aplicarea principiilor autoconducerii muncitorești și autogestunii economico-financiare acest principiu a dobîndit noi valențe practice. Relația

Cristian POPESCU

(Continuare în pag. 27)

Unitatea poporului în jurul partidului — condiție determinantă a victoriei revoluției și construcției socialismului

IN CONDIȚIILE și pe fundalul transformărilor revoluționare din anii socialismului, unitatea poporului a dobândit cele mai impunătoare valențe, devenind unitatea morală și social-politică așezată pe temelii socialiste. Astăzi, la patruzeci de ani de la revoluția de eliberare națională și socială, când în fruntea partidului și a țării se află tovarășul Nicolae Ceaușescu — simbolul celor mai înalte aspirații de libertate și dreptate, de unitate și independență, de pace și colaborare — unitatea moral-politică a națiunii noastre s-a ridicat pe noi culmi. Această unitate nouă, în care se păstrează virtuțile și împlinirile coeziunii populare — practic mult milenare — este creația nemijlocită a unui proces istoric obiectiv — de edificare a socialismului — și, în același timp, rezultat al politicii partidului nostru. Ea s-a plămădit în jurul clasei muncitoare, care, prin lupta sa eroică pentru înnoirea societății, prin aportul decisiv la victoria revoluției socialiste și la edificarea noii orânduiri, a dovedit capacitatea politică și patriotică de a uni energiile tuturor oamenilor muncii în direcția dezvoltării țării pe calea progresului social.

Istoria noastră învederează cu certitudinea faptelor că marile înfăptuiri ale poporului în planul afirmării sale de sine stătătoare, al luptei pentru libertate națională și dreptate socială sînt, de fapt, pilduitoare momente de exprimare a unității de gând și de acțiune a celor mai înaintate forțe ale țării — masele largi populare. Unitatea maselor a reprezentat în toate epocile axul polarizării tuturor categoriilor sociale exploatate în vederea luptei pentru împlinirea țelurilor sociale, afit fundamentale, cît și imediate, al consensului general caracteristic poporului român în fața imperativelor istorice de ordin național.

În epoca modernă a istoriei românești, într-un moment crucial pentru însăși existența poporului român ca națiune, a României ca entitate politică, valorile și tradițiile unității au căpătat sensurile cele mai înalte, proprii idealurilor și viziunii clasei muncitoare din țara noastră, au cunoscut înfăptuirile cele mai impunătoare. Unitatea de acțiune a muncitorimii a format coloana vertebrală a coalizării în cadrul aceluiași mare front al apărării țelurilor naționale a tuturor forțelor potrivnice fascismului și hitlerismului, a unirii lor în frontul național antifascist, expresie a hotărîrii de luptă a întregii națiuni împotriva dominației Germaniei hitleriste, a regimului de dictatură militară-fascistă, a războiului hitlerist, pentru libertatea și independența țării, pentru înscrierea ei pe un făgaș istoric nou.

O elocventă mărturie a afirmării unității de luptă a clasei muncitoare, a tuturor forțelor revoluționare, patriotice, democratice, antifasciste o reprezintă marea demonstrație patriotică, antifascistă, antirăzboinică și antirevizionistă de la 1 Mai 1939 din București, ca și din alte centre ale țării, și făurirea, în aprilie 1944, a **Frontului Unic Muncitoresc** între Partidul Comunist Român și Partidul Social-Democrat.

Aceste două evenimente memorabile, de la care se împlinesc anul acesta 40 și respectiv 45 de ani, se detașează ca momente de referință în lupta clasei muncitoare, a maselor largi ale poporului pentru apărarea independenței și integrității patriei în fața pericolului fascist, împotriva războiului, pentru eliberarea țării de sub dominația hitleristă, pentru victoria revoluției de eliberare socială și națională.

„Țelurile de acțiune ale partidului revoluționar — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — sînt marile țeluri sociale și naționale ale întregului popor. Acesta este suportul teoretic trainic pe baza căruia prîm aprecia în mod just drumul lung și greu străbătut de forțele revoluționare și progresiste ale poporului, evoluția clasei muncitoare de la naștere și pînă la transformarea ei în clasă conducătoare a societății, în principala forță a națiunii socialiste, glorioasa istorie a Partidului Comunist Român”. Așezînd la temelie întregii sale lupte idealurile cele mai înalte ale poporului, aspirația lui de a trăi într-o societate a dreptății și demnității, de a fi liber și independent, partidul s-a afirmat pe scena istoriei ca pol al unității întregului nostru popor în lupta pentru libertatea socială și națională, pentru civilizație și progres.

Partidul Comunist Român, continuatorul celor mai înaintate tradiții revoluționare ale clasei muncitoare, ale poporului ro-

mân, ale partidului său politic făurit în 1893, s-a impus pe scena istoriei după Marea Unire din 1918 ca o organizație politică unitară, reprezentativă afit din punct de vedere teritorial, organizatoric, cît și național. În întreaga sa existență, P.C.R. s-a afirmat ca organizație politică unitară a clasei muncitoare, cu excepția unei scurte perioade, cînd unitatea politică a clasei muncitoare, a mișcării muncitorești și a partidului a fost scindată, fapt care s-a repercutat negativ asupra îndeplinirii obiectivelor tactice și strategice ale mișcării noastre muncitorești. Ruperea temporară a mișcării muncitorești din România, afit pe plan politic, cît și profesional, survenită la începutul deceniului al treilea al secolului nostru, nu era generată de anumite cauze interne, nu avea o bază social-economică reală ci era consecința unor împrejurări specifice dezvoltării mișcării muncitorești pe plan internațional. Dar și în respectiva perioadă, în marile lupte sociale și politice împotriva exploatării și asupririi, în acțiunea de zi cu zi, s-a realizat o colaborare strînsă între comuști, socialiști și social-democrați, între organizațiile sindicale, pe o platformă politică comună. În acest sens stau mărturie grăitoare luptele muncitorimii din anii crizei economice 1929—1933, cu deosebire cele de la începutul anului 1933, cînd întreaga clasă muncitoare din țara noastră a acționat unită pentru apărarea drepturilor sale, împotriva aservirii țării de către monopolurile străine.

În perioada care a urmat, cînd pericolul fascist amenința tot mai mult interesele supreme ale poporului român, Partidul Comunist Român s-a situat în fruntea forțelor patriotice naționale, desfășurînd acțiuni susținute pentru unirea tuturor partidelor și organizațiilor politice și profesionale, a tuturor claselor și categoriilor sociale într-un larg front național al poporului român pentru a bara calea fascismului. — Crearea **Comitetului Național Antifascist**, în 1933 — în conducerea căruia se detașea personalitatea proeminentă a mișcării revoluționare, a patriotului Nicolae Ceaușescu — ca și înființarea din inițiativa P.C.R. a altor numeroase organizații de masă și obștești, a constituit un pas deosebit de important pe calea înfăptuirii unității de acțiune a clasei muncitoare, făuririi frontului larg popular de luptă în vederea apărării independenței și integrității României grav amenințată de fascism.

În anii 1938—1940 cînd, în România, s-a intensificat penetrația economică, politică și militară a Germaniei naziste și subordonarea de către aceasta a economiei românești, P.C.R. a pus pe primul plan mobilizarea clasei muncitoare, a forțelor naționale împotriva politicii de dominație și aservire promovate de Germania nazistă.

În noile condiții, unitatea de acțiune a clasei muncitoare — obiectivul principal în lupta pentru apărarea intereselor sale fundamentale și ale întregii națiuni — a dobîndit din ce în ce mai mult un sens mai larg, fiind concepută ca temelie a unui front național antifascist, menit să stringă la un loc toate forțele social-politice vii ale națiunii — de la clasa muncitoare, țărănimă, intelectualitate, femei, tineret, armată, pînă la grupări și cercuri ale burgheziei — interesate în salvagardarea libertăților democratice, a independenței și suveranității naționale, în fața pericolului pe care îl reprezenta Germania hitleristă și Garda de fier — agentură nazistă în România.

Prin puternice acțiuni desfășurate în 1938, prin marile demonstrații antihitleriste și antirăzboinică de la 1 mai 1939, din august-septembrie 1940 împotriva dictaturii de la Viena, clasa muncitoare s-a manifestat ca forță socială cu rol decisiv în lupta antifascistă. „Cresterea avîntului mișcării antifasciste din România — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — se oglindește în valul acțiunilor de luptă care au avut loc în această perioadă, în marile demonstrații antifasciste organizate la 1 Mai 1939 sub semnul împotrivrării poporului nostru Germaniei fasciste, pentru libertăți democratice, pentru apărarea independenței țării”.

Marea demonstrație patriotică antifascistă, antirăzboinică și antirevizionistă din Capitală de la 1 Mai 1939, în a cărei organizare un rol hotărîtor l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu precum și tovarășa Elena Ceaușescu (Petrescu), a fost o elocventă mărturie a unității politice a clasei muncitoare, a posibilităților de care dispuneau atunci forțele revo-

uționare și progresiste din țară de a organiza cu succes lupta împotriva fascismului și războiului, de apărare a independenței patriei.

În condițiile create de instaurarea dictaturii militare-fasciste a conducerea statului român, de aservirea țării Germaniei naziste și tirirea României, contrar voinței poporului, în războiul hitlerist, necesitatea întăririi unității de acțiune a clasei muncitoare, realizarea frontului unic muncitoresc, ca temelie a frontului unic național al poporului român au devenit imperative mediate. În aceste momente grele pentru poporul nostru, Partidul Comunist Român, exponent fidel al intereselor sale naționale, s-a împotrivit de la început războiului hitlerist, a intensificat colaborarea cu Partidul Social-Democrat, cu alte forțe democratice, antifasciste, pentru unitatea de acțiune a clasei muncitoare, pentru făurirea frontului unic național, adresind tuturor forțelor patriotice un apel vibrant la unirea în lupta contra dictaturii militare-fasciste și a războiului hitlerist, pentru eliberarea părții de nord-vest a țării, pentru alăturarea României la coaliția forțelor antihitleriste. Acest apel și-a găsit expresia în **Circulara C.C. al P.C.R. din 8 iulie 1941, în Platforma-program din 6 septembrie 1941**, intitulată „Lupta poporului român pentru libertate și independență națională”, precum și în alte documente orientativ programatice. „Fără unitatea clasei muncitoare nu se poate organiza cu succes nici unitatea de luptă pentru dezrobirea națională a poporului român” — sublinia Circulara C.C. al P.C.R.

Situându-se pe linia necesității făuririi unității de acțiune a clasei muncitoare, a frontului unic național al poporului, Partidul Comunist Român — organizatorul rezistenței antifasciste, a acționat pentru lărgirea conlucrării și colaborării cu Partidul Social-Democrat, pentru realizarea unității clasei muncitoare, a tuturor forțelor democratice, naționale în lupta împotriva fascismului și războiului hitlerist. Factorul decisiv în realizarea apropierii și conlucrării tot mai strinse între P.C.R. și P.S.D. l-au constituit acțiunile comune întreprinse de comunisti și social-democrați, ca și de alți militanți patrioți și antifasciști. Lupta unită a clasei muncitoare împotriva dictaturii militare-fasciste, a războiului hitlerist și subordonării Germaniei naziste.

În acest climat de conlucrare, contactele și tratativele purtate între conducerea celor două partide pentru realizarea frontului unic au fost încununate de succes prin încheierea, la mijlocul lunii aprilie 1944, a acordului de colaborare dintre Partidul Comunist Român și Partidul Social-Democrat. Dind expresie acestei mărețe realizări, **Manifestul Frontului Unic Muncitoresc, dat publicității cu prilejul zilei de 1 Mai 1944**, exprima în mod clar programul de acțiune al acestuia. Acest document programatic, având la bază o largă platformă antihitleristă, chema muncitorimea organizată, unită, de la comuniști până la socialiști, întreaga clasă muncitoare, pe toți muncitorii organizați și neorganizați, întreg poporul român, toate clasele și păturile sociale, toate partidele și organizațiile, indiferent de culoarea politică, credința religioasă și apartenența socială, la lupta hotărâtă pentru pace imediată, pentru răsturnarea guvernului Antonescu, formarea unui guvern național din reprezentanții tuturor forțelor antihitleriste, izgonirea armatelor hitleriste din țară, făurirea unei României libere, democratice și independente. „**Ne este astăzi tuturor limpede — relevă tovarășul Nicolae Ceaușescu — uriașa însemnată a făuririi Frontului Unic Muncitoresc — care a pus bazele lichidării sciziunii proletariatului român. Acționând unită, clasa muncitoare și-a sporit forța și combativitatea, capacitatea de a mobiliza masele largi ale întregului nostru popor. Frontul Unic Muncitoresc a avut un rol esențial în crearea frontului larg democratic antifascist, în unirea tuturor forțelor politice progresiste, a tuturor elementelor patriotice din țara noastră împotriva dictaturii militarofasciste, pentru salvarea României de la dezastrul național.**”

Frontul Unic Muncitoresc, reprezentind factorul de temelie, centrul în jurul căruia s-a clădit un sistem de alianțe politice, s-au coalizat toate forțele democratice, patriotice, antifasciste ale întregului popor în vederea asaltului decisiv împotriva dictaturii militare-fasciste și a dominației Germaniei naziste, a constituit condiția hotărâtoare a împlinirii cu succes a revoluției de eliberare socială și națională din August 1944 — moment crucial, deschizător de epocă nouă în istoria milenară a poporului român.

După istorica biruință din August 1944, Frontul Unic Muncitoresc a jucat un rol esențial în unirea eforturilor clasei muncitoare, ale întregului popor pentru participarea la războiul antihitlerist, în vederea eliberării totale a României și zdrobirii definitive a Germaniei naziste, pentru desfășurarea victorioasă a marilor bătălii în vederea democratizării țării, pentru cucerirea puterii în stat și transformarea pe cale revoluționară a societății românești. În focul acestor lupte s-a întărit și consolidat continuu unitatea de acțiune a clasei muncitoare, a comunistilor și social-democraților, s-a realizat tot mai mult climatul necesar plămădirii partidului unic muncitoresc, asupra necesității căreia P.C.R. și P.S.D. ajunseseră la un consens unanim, trecind la constituirea și realizarea unor organizații politice unice ale clasei muncitoare, cu conducere unică. În aceste condiții a avut loc, în februarie 1948, Congresul de unificare,

care a consfințit, de fapt, realitatea din țară. El a proclamat în mod public solemn unificarea, pe baza concepției materialiste dialectice și istorice, a celor două partide muncitorești — Partidul Comunist Român și Partidul Social-Democrat — într-un partid unic al clasei muncitoare. „**Istoria noastră — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — a demonstrat cu puterea faptelor că lichidarea sciziunii și realizarea unității politico-organizatorice a clasei muncitoare, crearea unui partid unic — st. major politic de luptă al celor ce muncesc — este o necesitate obiectivă pentru asigurarea victoriei, atit în revoluția socialistă cit și în opera de edificare a noii orinduirii.**”

Anii construcției socialiste au dat noi sensuri și dimensiuni luptei pentru unitate, ca imperativ de gândire și acțiune al întregului partid, al întregii noastre națiuni. Unitatea morală și social-politică a poporului nostru, făurită în procesul construirii societății socialiste, a devenit factorul hotărâtor al progresului economic și social al țării. Ea s-a clădit pe raporturile social-economice noi, pe comunitatea de interese fundamentale ale tuturor claselor și păturilor sociale, pe deplina egalitate în depturi a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate — fapte devenite realități în anii construcției socialiste. Că importanța hotărâtoare pentru întărirea unității morale și politice a poporului a avut și are alianța dintre muncitorime și țărănime, care a jucat un rol istoric în lupta pentru cucerirea puterii, în împlinirea revoluției socialiste și în edificarea noii orinduirii sociale, constituind temeliea trainică a statului nostru.

O expresie profund elocventă a gradului de întărire a unității social-politice a poporului nostru o constituie Frontul Democratice și Unității Socialiste — organism politic permanent, revoluționar și democratic, creat din inițiativa secretarului general al partidului nostru, care unește sub conducerea partidului, toate organizațiile politice de masă și obștești, ale naționalităților conlocuitoare, toate clasele și categoriile sociale.

Forța unității dintre partid și popor s-a manifestat și se manifestă permanent în eforturile tuturor oamenilor muncii pentru făurirea unei economii naționale moderne, puternic dezvoltate, cit și în toate momentele procesului edificării societății socialiste. Pe temeliea unității clasei muncitoare, a poporului nostru, a coeziunii sale în jurul partidului s-au clădit marile împliniri istorice ale poporului român. România s-a transformat dintr-o țară cu o economie preponderent agrară, cu o industrie slab dezvoltată într-un stat industrial-agrar cu o industrie modernă, bazată pe cuceririle științei și tehnicii contemporane și cu o agricultură socialistă în plin proces de modernizare. Realizările istorice au creat condițiile pentru dezvoltarea și înflorirea pe baze noi a națiunii, pentru creșterea puternică a forței statului nostru național unitar.

Bilanțul acestor împliniri obținute în anii construcției socialiste, deosebit după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, cind întreaga activitate a partidului și statului a cunoscut o puternică dinamizare ca urmare a spiritului novator, profund științific, revoluționar promovat în mod strălucit de tovarășul Nicolae Ceaușescu, confirmă pe deplin marile speranțe puse de întregul nostru popor în forța unită a clasei muncitoare, a partidului ei.

Partidul nostru acordă o deosebită atenție întăririi continue a unității poporului, a rolului său în viața socială, și desfășoară o neobosită activitate în acest sens. Printr-o temeinică analiză a realității, a necesităților și posibilităților reale, observind în permanență rezultatele obținute prin aplicarea liniei sale politice, partidul se preocupă permanent de perfecționarea continuă a democrației muncitorești, revoluționare, a cadrului democratic de participare a tuturor oamenilor muncii la conducerea societății, dezvoltăuie tendințele obiective fundamentale, cerințele dezvoltării istorice, promovează în toate domeniile spiritul nou, concepțiile revoluționare de muncă, de gândire, asigură îndrumarea, organizarea și conducerea unitară a eforturilor clasei muncitoare, ale întregului popor spre împlinirea acestor tendințe. Prin aceasta, unitatea poporului devine tot mai trainică, sporește continuu rolul ei de forță motrice a înaintării societății noastre pe calea socialismului și comunismului. În același timp, partidul nostru dezvoltă larg relațiile cu toate partidele comuniste și muncitorești, a acționat și acționează pentru întărirea continuă a solidarității cu toate partidele comuniste, cu toate forțele revoluționare, progresiste în lupta pentru împlinirea aspirațiilor fundamentale de pace și progres ale omenirii.

Hotărârea cu care în acest an — anul celei de a 40-a aniversări a libertății noastre și al celui de al XIII-lea Congres al partidului — clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii, într-o puternică și deplină unitate, acționează pentru împlinirea planului de stat pe 1984 și pe întregul cincinal constituie o puternică garanție că sub conducerea partidului, în frunte cu cel mai iubit fiu al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul nostru, stăpîn pe propriile destine, va înregistra noi succese în opera de ridicare a României pe treptele mereu mai înalte ale progresului și civilizației.

dr. Gheorghe SURPAT

Investitiile — amplu programe de realizare a noi obiective

ÎN procesul de dezvoltare multilaterală a economiei naționale un loc prioritar îl ocupă, în concepția partidului nostru, creșterea cantitativă și calitativă a forțelor de producție, repartizarea lor rațională pe întreg cuprinsul țării ca o condiție esențială în satisfacerea tot mai deplină a nevoilor de consum social și individual. Programele stabilite în acest sens, în special după Congresul al IX-lea al P.C.R., au jalonat preocupările fundamentale ale politicii partidului în acest domeniu, contribuind la accelerarea ritmului de creștere a economiei. Între acestea, o atenție deosebită a fost acordată programului investițional, construirii unor noi obiective economice de mare însemnătate pentru industrie, agricultură și celelalte ramuri, modernizării celor existente și asigurării condițiilor materiale necesare realizării unei producții superioare, de înalt nivel calitativ și cu eficiență sporită.

Realizarea ritmică a programului de investiții pe acest an și punerea în funcțiune la termen și chiar înainte a capacităților de producție prevăzute în plan constituie o preocupare prioritară pentru toți factorii implicați în acest proces. Amplificarea eforturilor pentru asigurarea condițiilor necesare bunei desfășurări a activității pe șantierele de construcții-montaj, pentru finalizarea noilor obiective crează premisele sporirii volumului de bunuri materiale, satisfacerii într-o măsură mai mare a solicitărilor economiei naționale și pieței externe. Totodată, punerea în funcțiune înainte de termen a obiectivelor de investiții conduce la reducerea imobilizărilor de fonduri în lucrări de construcții-montaj, creșterea eficienței fiecărui leu investit precum și obținerea unor produse suplimentare peste sarcinile din plan. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R., din martie a.c., „Este necesar să luăm toate măsurile pentru realizarea, lună de lună a investițiilor, pentru punerea la timp în producție a noilor capacități, și... chiar să devansăm unele investiții. Să trecem cu hotărâre la aplicarea fermă a acordului global, a luării în antrepriză a lucrărilor de construcții, legând astfel mai bine activitatea și veniturile oamenilor muncii de îndeplinirea planului de investiții”.

Trecerea, începând cu acest an, la înființarea întreprinderilor de antrepriză

și creșterea rolului brigăzilor complexe de lucru, cointeresarea în mai mare măsură a personalului muncitor, prin generalizarea, încă din anul trecut, a acordului global, au creat premisele necesare obținerii unor ritmuri superioare de lucru pe fiecare șantier.

PENTRU acest an este prevăzută realizarea unui program de investiții de peste 250 miliarde lei, intrarea în circuitul productiv a 480 capacități indus-

- Importante obiective conectate la circuitul productiv
- Noul sistem de organizare a construcțiilor în antrepriză — implicații favorabile asupra creșterii ritmului de lucru pe șantiere
- Montarea operativă a utilajelor aflate în stoc
- Acțiuni complexe pentru recuperarea unor restanțe și realizarea ritmică a prevederilor de plan
- Furnizorii de utilaje — factori importanți în urgentarea lucrărilor de finalizare

triale și agrozootehnice importante și darea în folosință a 150 000 locuințe precum și a numeroase obiective social-culturale. Pregătirea temeinică a investițiilor, mai buna colaborare dintre factorii implicați în procesul investițional au făcut posibil ca, pe primul trimestru din acest an, importante capacități productive să fie conectate la circuitul economic. Astfel, pînă la 31 martie a.c. au fost puse în funcțiune în sectoarele prioritare peste 69 capacități de producție importante, din care 12 în devans față de termenele planificate. Realizări deosebite au fost înregistrate de beneficiarii de investiții din cadrul sectoarelor extractive și energetice (deschiderea și punerea în exploatare a zăcămintului de șisturi bituminoase Anina — 103,2%, deschiderea și punerea în exploatare a cîmpului minier Amaradia-Tîrîior — 141,2%, deschiderea și punerea în exploatare a carierei Roșia Jiu etc.). Și pe alte șantiere de construcții ritmul lucrărilor a fost mult superior față de aceeași perioadă

din anul trecut, ceea ce a permis ca un număr important de obiective prioritare să poată intra în funcțiune la termenele fixate. Astfel, la carierele Urdari, Timișeni-Pinoasa și Seciuri I Vest din Gorj au intrat în funcțiune noi linii de producție care au permis conectarea la circuitul productiv a unor capacități de peste 1 000 mii t lignit; amenajarea hidroenergetică a râului Siret, pe sectorul Bistrița—Trotuș, precum și punerea în funcțiune a centralei electrice de termoficare Năvodari și a hidrocentralei Sebeș—Sugag oferă economiei naționale peste 140 MW putere instalată.

Sint de menționat și realizările deosebite obținute în sectorul construcțiilor de mașini. (Combinatul de utilaj greu Cluj-Napoca — 111,2%, Întreprinderea de motoare diesel București — 104,6%, dezvoltarea și diversificarea producției de autoturisme de oraș la I.A. Pitești — 122,8% etc.); în sectorul industriei chimice unde au intrat în funcțiune un număr apreciabil de capacități dintre care: 30 mii t/an cauciuc polibutadienic — Combinatul petrochimic Brazi; 10 mii t/an fibre celulozice tip bumbac — I.F.A. Suceava; 1 000 t/an plăci tehnice și covoare din cauciuc — C.A.T.C. Tîrgu Jiu etc. Totodată, din seria premierele industriale ale acestui început de an amintim modernele capacități de la Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă Buzău, Întreprinderea metalurgică Focșani, Întreprinderea „Hidromecanica” — Brașov, Întreprinderea de motoare electrice Pitești, Combinatul chimic Rîmnicu Vilcea, Întreprinderea de garnituri de frînă și etanșare Rîmnicu Sărat etc.

O experiență valoroasă, pentru modul de organizare a lucrărilor, pentru promovarea hotărîtă a unor soluții constructive moderne și a unor tehnologii de lucru avansate, care se cere preluată și de celelalte unități de construcții, o oferă șantierele care au reușit punerea în funcțiune în devans a unor importante obiective industriale. Exemplificăm în acest sens punerea în funcțiune în luna ianuarie a.c. (cu 7 luni mai devreme) a capacității de 20 mii tone/an sîrmă din oțel la Întreprinderea metalurgică Beclean; în luna martie a.c. a capacităților de 20 mil. lei/an aparate și mecanisme de orologerie industrială la Întreprinderea de orologerie industrială Arad și 5 mil. lei/an scule, dispozitive și verificatoare la Întreprinderea de motoare electrice Pitești cu

7 și respectiv 8 luni în devans, față de termenele prevăzute în plan.

Rezultatele bune obținute în prima parte a anului se datorează, în primul rând, îmbunătățirii activității în construcții, pe întreaga filieră — de la asigurarea documentației tehnice și pînă la finalizarea lucrărilor, întărirea ordinii și disciplinei la fiecare brigadă și punct de lucru, ritmicității mai bune cu care s-au asigurat materiile prime și materialele necesare etc. Totodată, au fost urmărite mai bine programele de livrare a utilajelor și aparatelor, acordându-se prioritate investițiilor cu condiții de intrare imediată în producție, în special în domeniile minier, energie electrică, metalurgie și chimie. Pentru unele utilaje de tehnicitate mare s-au stabilit, de asemenea, măsuri pentru organizarea lucrului în trei schimburi în secțiile de producție a agregatelor respective.

ANALIZA programului investițional prevăzut pentru trimestrul I a.c. evidențiază și unele rămăneri în urmă în ce privește finalizarea unor obiective prevăzute a intra în funcțiune în această perioadă de timp. În marea majoritate a cazurilor, rămănerile în urmă s-au datorat unor cauze de natură organizatorică, ce țin de activitatea fiecărei brigăzi și întreprinderi de antrepriză în parte. În principal — sosirea cu întârziere a unor documentații, organizarea nesatisfăcătoare a unor șantiere, neajunsuri în aprovizionarea cu materiale și utilaje etc. au constituit cauzele concrete ale nerealizării prevederilor de finalizare a obiectivelor respective.

Concluziile desprinse din analizele periodice efectuate la un număr mare de obiective ce înregistrează restanțe au evidențiat faptul că, pe fiecare șantier, există încă serioase rezerve care pot și trebuie să fie mai amplu valorificate în vederea recuperării rămănerilor în urmă și conectării la circuitul economic a tuturor capacităților planificate. Înainte de toate, eforturile factorilor implicați în procesul investițional se cer îndreptate spre îmbunătățirea în continuare a activității organizațiilor de construcții-montaj, în special a acelor care înregistrează restanțe, în direcția utilizării mai eficiente a mijloacelor de care dispun, concentrării eforturilor pe obiectivele prioritare, legării în mai mare măsură a colectivelor de oameni ai muncii de realizarea planului de investiții și de punere în funcțiune a noilor capacități, la termenele stabilite.

În același timp, se simte tot mai mult necesitatea perfecționării relației constructori — beneficiari, prin implicarea directă a acestora din urmă la execuția mai ales a lucrărilor de montaj. Experiența practică a demonstrat că există posibilități mari de reducere a duratei

lucrărilor (mergînd pînă la o treime din fondul de timp disponibil), atunci cînd pe linia constructor-beneficiar activitatea de cooperare și colaborare se desfășoară ritmic, cu eficiența scontată.

Realizarea în bune condiții a obiectivelor de investiții este condiționată și de corelarea graficelor de execuție cu cel de livrare a utilajelor tehnologice. În trim. I a.c., au existat însă și situații cînd această cerință nu a fost în întregime respectată, ca urmare a faptului că unii furnizori de utilaje din cadrul M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. au înregistrat restanțe, în special față de beneficiarii de investiții aparținînd M.I.Ch., M.E.E., și Ministerul Minelor. Aceasta explică în mare măsură și faptul că un număr important de capacități — care se află într-un stadiu avansat de execuție — nu au putut fi finalizate în termenele planificate. Iată de ce și în acest domeniu sînt necesare acțiuni mai energice pentru asigurarea în termen optim a utilajelor necesare în ordinea de montaj, pentru reactualizarea termenelor din contracte pentru echipamentele restante, în funcție de stadiul actual al lucrărilor etc.

Ținînd seama de aceste rezerve importante, în activitatea de construcții-montaj au fost stabilite pentru perioada următoare noi măsuri menite să asigure recuperarea urgentă a restanțelor și încadrarea fermă în graficele de execuție. Între acestea se cuvine să menționăm pe cele referitoare la: ● creșterea răspunderii unităților de construcții pentru asigurarea operativă a documentației, materialelor de construcții și utilajelor; ● preluarea în regie de către beneficiarii de investiții a unor lucrări de tehnicitate mai redusă și de volume mici; ● organizarea, la nivelul beneficiarilor, a echipelor speciale de montări sau punerea la dispoziția constructorilor a unor muncitori în vederea accelerării ritmului de montaj a utilajelor; ● urgentarea livrării utilajelor pe șantiere, în ordinea de montaj, pentru evitarea formării unor stocuri de materiale și asigurarea ritmicității lucrărilor la fiecare obiectiv; ● corelarea mai bună a graficelor de execuție a lucrărilor de investiții cu cele pentru realizarea utilajelor și echipamentelor de către furnizori.

Măsurile preconizate, dotarea corespunzătoare cu utilaje a șantierei, timpul prielnic pentru execuția unei game diverse de lucrări constituie tot atîția factori determinanți care asigură premisele necesare realizării în trim. II a.c. și în continuare a tuturor capacităților planificate, recuperării restanțelor la unele obiective, astfel încît economia națională să beneficieze cît mai rapid de aportul acestora.

Nicolae GEORGESCU
Vasile SPIRU

În întîmpinarea zilei de 1 Mai

Producție fizică peste plan

● **Petroliștii** schelei Țicleni, județul Gorj, au extras în perioada scursă din acest an, în plus, 730 tone țiței, peste 28 milioane mc gaze utilizabile și 412 tone gazolină. Datorat în exclusivitate creșterii suplimentare a productivității muncii, indicator ale cărui prevederi au fost depășite cu 6,5%, acest succes este însoțit de realizarea suplimentară a unei producții-marfă în valoare de 6,4 milioane lei.

● Ca urmare a extinderii tehnologiilor de exploatare și preparare de mare randament, minierii de la Leșu Ursului, Fundu Moldovei și din Bazinul Dornelor au înscris noi succese în ampla întrecere pentru asigurarea economiei naționale cu cantități sporite de minerale utile. Astfel, ei au reușit în perioada ianuarie — 20 aprilie a.c. să livreze suplimentar, între altele, peste 1500 tone fier în minereu de mangan preparat, 3100 tone pirită și 120 tone metale neferoase. De notat, totodată, că, la nivelul combinatului minier „Suceava”, prevederile la producția-marfă pe perioada amintită au fost depășite cu 12 milioane lei, iar la producția netă s-a înregistrat un plus de aproape 5 milioane lei.

● **Colectivele de muncă** din cadrul Combinatului chimic Ișalnița au realizat în plus, de la începutul anului, 5700 tone amoniac de sinteză, 75 tone produse macromoleculare de bază, 342 tone îngrășăminte chimice și alte sortimente. Mai mult de o treime din aceste sporuri a fost obținută pe seama creșterii simțitoare a indicilor de folosire a instalațiilor, precum și a productivității muncii.

● **Forestierii** suceveni au reușit ca pe primele 3 luni și jumătate din acest an să-și depășească sarcinile de plan la producția-marfă cu circa 14 milioane lei. Totodată, prin gospodărirea rațională a masei lemnoase, au realizat peste prevederi 14000 mc bușteni de rășinoase, 6000 mc lemn pentru industria celulozei, 2500 mc lemn pentru plăci aglomerate și fibrolemnoase, 5000 mc cherestea, mobilă în valoare de 1,5 milioane lei.

● De la începutul anului, colectivul **Întreprinderii de utilaj petrolier Tirgoviște** a realizat suplimentar 6 instalații de foraj geologic și structural, 12 capete hidraulice, armături industriale în valoare de 1,8 milioane lei.

● **Laminoriștii** din cadrul **Întreprinderii metalurgice „Ciocanul”** — Nădrag au realizat peste planul perioadei care a trecut din acest an peste 750 tone de tablă subțire și benzi. La baza întregului spor se regăsesc eficiente soluții tehnice și organizatorice care au asigurat creșterea productivității muncii și mai buna folosire a capacității agregatelor tehnologice.

● **Constructorii clujeni de locuințe și obiective social-culturale** au predat, la cheie, beneficiarilor din așezările urbane ale județului 191 apartamente confortabile, peste prevederile aferente perioadei trecute din an. Concomitent, ei desfășoară în ritm intens lucrările de finalizare a modernei hale agroindustriale din piața centrală a municipiului reședință de județ, la Casa de cultură a tineretului din aceeași localitate și la noul spital din Turda.

● **Colectivul Întreprinderii de porțelan din Alba Iulia** a realizat în perioada ce a trecut din acest an o producție suplimentară în valoare de peste 6 milioane lei. Ca urmare a modernizării permanente a nomenclaturii de fabricație, produsele realizate aici sînt mult solicitate și apreciate nu numai pe piața internă, ci și peste hotare. Porțelanul de Alba Iulia se exportă în țări ca S.U.A., Canada, Anglia, Franța, Italia, Australia, Elveția, Israel și Olanda.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

UN FILON DE MARE EFICIENȚĂ: RESURSELE REFOLOSIBILE

RECUPERAREA și utilizarea integrală a resurselor materiale refofosibile rezultate din procesele de producție și consum, reintroducerea în circuitul economic ca atare sau prin recondiționare a pieselor și subsansamblelor constituie surse importante în asigurarea ritmică, la nivelul planului, a aprovizionării tehnico-materiale. Aprovizionarea tehnico-materială cu resurse refofosibile, completarea, pe această bază, a necesităților de materii prime este angajată tot mai mult în procesul general de valorificare superioară și gospodărire rațională a materialelor. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. consacrată analizării activității în industrie și investiții și asigurării măsurilor pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor de plan pe anul 1984, „Este necesar să luăm măsuri hotărâte cu privire la recuperarea, recondiționarea și refofosirea materialelor, a subsansamblelor și pieselor. Acestea ocupă un loc foarte important — în unele sectoare până la 50% și chiar peste 50% din necesarul de materii prime“.

Obiectivele complexe ale industriei reciclării

SARCINILE ce revin în domeniul activității de recuperare și valorificare a resurselor refofosibile sînt deosebit de complexe atît în ce privește conținutul lor cît și modalitățile de realizare practică a acestor obiective. Dacă

avem în vedere numai faptul că pentru realizarea unei producții de 15 milioane tone de oțel prevăzută pentru acest an trebuie să folosim 8 milioane tone de fier vechi, existent într-o formă sau alta în economie, se poate desprinde importanța capitală care revine resurselor refofosibile. În ultimă instanță, de calitate fierului vechi, de modul în care acesta este introdus în producție depinde nivelul consumului de cocs și energetic, fiabilitatea oțelurilor obținute. Același lucru se poate spune și în ce privește celelalte metale neferoase (cuprul, zincul, nichelul etc.), precum și anvelopele uzate, masele plastice, hirtia, cioburile de sticlă, materialele textile etc.

În concepția partidului nostru problematica recuperării resurselor refofosibile este abordată într-un context mai larg și anume acela al participării tuturor factorilor implicați — de la întreprinderile specializate în recuperare aparținînd Centralei de recuperare și valorificare a materialelor refofosibile și pînă la unitățile economice, centralele industriale, ministerele și organele teritoriale de partid și de stat — în gospodărirea rațională, valorificarea superioară și reintroducerea cît mai rapidă în circuitul economic a tuturor materialelor refofosibile existente în economie. Pornind tocmai de la această abordare sistemică a procesului refofosirii resurselor, colectivul de oameni ai muncii din centrală și unitățile teritoriale subordonate acesteia desfășoară largi acțiuni menite să asigure necesarul de materii prime solicitat de economia națională, în condițiile unei valori-

ficări superioare a fiecărei unități de material refofosibil.

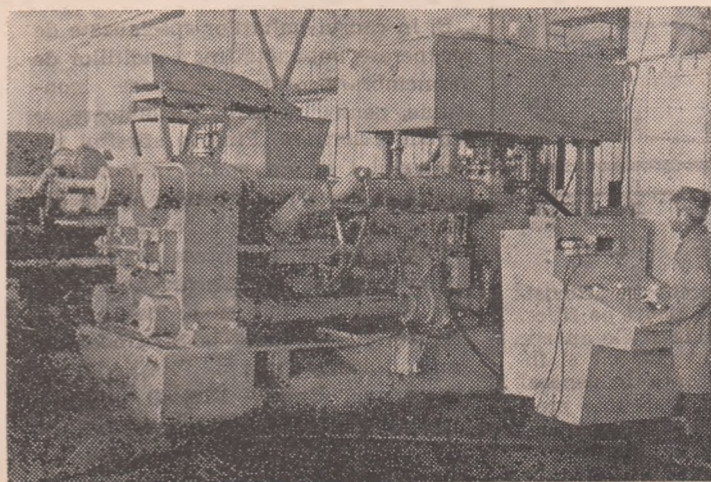
De altfel, sarcinile de plan stabilite pentru 1984 cunosc creșteri sensibile față de realizările din anul trecut. Astfel, pe ansamblul Centralei, planul de colectare a materialelor refofosibile prezintă o majorare față de 1983 de aproximativ 2 miliarde lei, sporuri mai mari înregistrîndu-se la metale neferoase, anvelope pentru reșapare, hirtii-cartoane etc. În același timp, planul de prelucrare pe 1984 prevede o creștere cu 10,5% față de anul trecut, în condițiile în care se înregistrează o îmbunătățire substanțială a structurii sale, prin majorarea sortimentelor de fier tocat-șarjat, fier balotat și strunjituri de oțel nichelate.

Rezultatele obținute în primul trimestru din acest an confirmă preocuparea constantă pe parcursul unei perioade mai lungi de timp pentru onorarea în totalitate și la termen a sarcinilor ce revin centralei din planul național de recuperare și valorificare a resurselor refofosibile. Aceasta cu atît mai mult cu cît la sortimentul fier vechi planul de colectare și livrare s-a făcut în condițiile în care consumul specific de fier vechi a crescut față de 1983 cu 11 kg/tonă, fapt care, coroborat cu creșterea producției de oțel, conduce la un consum total anual cu 20% mai mare față de cel realizat în anul trecut.

Este neîndoișor faptul că elementele calitative noi înregistrate în aceste trei luni care au trecut din 1984 sînt un rezultat direct al îmbunătățirii activității de colectare, recuperare și valorificare din ultima parte a anului trecut. Creșterea preocupării pentru selectarea și

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Presa de brichetat șpan de 3 t/h

COLECTIVUL Întreprinderii mecanice din orașul Dr. Petru Groza a introdus de curînd în fabricația de serie un nou tip

de presă de brichetat șpan de 3 t/h, conceput de specialiștii Institutului de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini din București. Noua presă poate fi utilizată pentru brichetarea la rece, fără liant, a spanului feros și neferos rezultat din prelucrarea prin așchiere și mărunțit la o lungime de maximum 50—60 mm. Instalația este formată dintr-un dispozitiv de alimentare și presare, acționat hidraulic.

Realizată în condiții de tehnicitate ridicată, noua presă de brichetat șpan de 3 t/h asigură consumuri mult mai economice și parametri mai ridicați în comparație cu alte tipuri care efectuează aceleași operații (puterea instalată 128 kW, tensiunea de alimentare a circuitelor de forță 3×380/220 V — 50 Hz, tensiunea de alimentare a circuitelor de co-

mandă 220 V — 50 Hz, apa de răcire 500 l/min, presiunea bari). Noua instalație are, tot odată, un randament superior (2,5 — 3 t/h), față de instalațiile de același fel existente în economie. Presa de brichetat șpan de 3 t/h prezintă o serie de caracteristici notabile dintre care amintim: forța maximă de presare 6,5 MN, diametrul brichetei 170 mm, lungimea brichetei 80—120 mm, masa brichetei 9—13 kg.

Achiziționarea și utilizarea în marile unități constructoare de mașini permite operativitatea în brichetarea șpanului și reducerea mijloacelor de transport — știut fiind că prin brichetare greutatea specifică metalului presat este mai mare în timp ce volumul său este redus la minimum posibil.

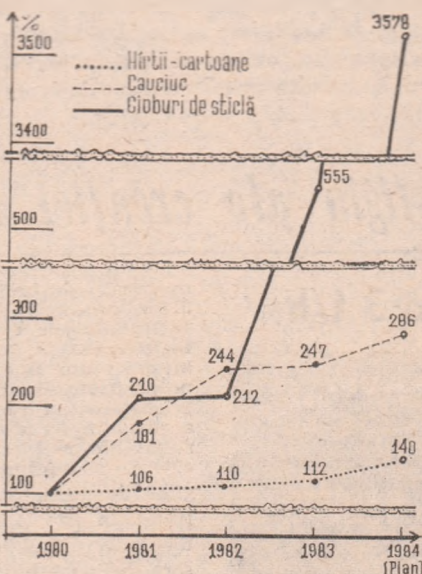
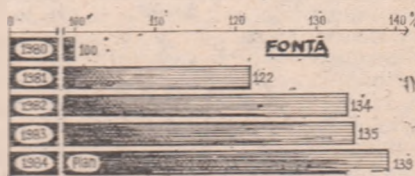
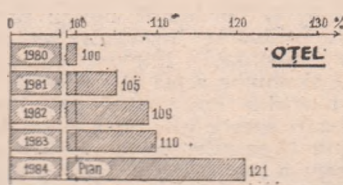
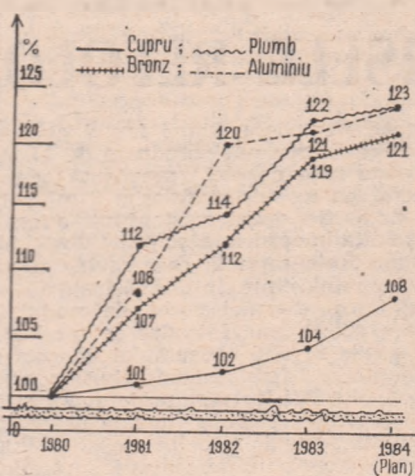
prelucrarea metalului vechi, livrându-se direct oțelărilor, în proporție de peste 60%, materiale pregătite pentru introducerea directă în cuptoarele de elaborare, continuarea dotării marilor întreprinderi industriale precum și a unităților de recuperare specializate cu utilaje de manipulare și prelucrare a materialelor refolosibile, punerea în funcțiune a 15 noi centre de recuperare într-o serie de orașe ca Arad, Bistrița Năsăud, Reșița, Sf. Gheorghe, Constanța, Balș etc. au contribuit, într-o măsură hotărâtoare, la atingerea nivelurilor calitative înregistrate în primul trimestru din acest an. Ca să dăm doar câteva exemple ar trebui să amintim punerea în funcțiune la întreprinderea județeană pentru recuperare și valorificarea materialelor refolosibile Timișoara, în ultima parte a anului trecut, a primei instalații de regranulare a polietilenei de înaltă densitate (navetubutoaie) și a celei de joasă densitate (folii) cu o capacitate de 1 500 tone/an, precum și a instalației experimentale de dezmembrare și separare în medii dense a fracțiunilor metalice din acumulatori uzati la întreprinderea de recuperare a municipiului București, la care, în perioada probelor tehnologice efectuate în semestrul II 1983 s-au obținut rezultate bune, fiind livrate la „NEFERAL” — București peste 70 tone plumb metal cu stibiu și 90 tone oxizi de plumb.

Elemente ale perfecționării procesului recuperare-refolosire

DACĂ PE ansamblul activității de colectare și valorificare a resurselor refolosibile s-au obținut rezultate bune, au mai rămas totuși unele probleme nesoluționate. Bunăoară, prevederile de plan la colectarea maculaturii (hîrtii-cartoane), anvelopelor, maselor plastice etc. nu s-au realizat la cotele fixate, afectînd, la nivelul Centralei, gradul de îndeplinire a sarcinilor prevăzute în acest domeniu pe trim. I a.c. În același timp, se poate aprecia că și în ce privește planul la celelalte materiale refolosibile, în special metale neferoase, există importante rezerve pe linia recuperării și valorificării lor într-o proporție mai mare. De altfel, aspectele semnalate în decursul anului 1983 precum și în trim. I a.c. au făcut obiectul unor largi analize în cadrul colectivelor de muncă din unitățile Centralei, stabilindu-se în acest sens obiectivele prioritare pentru perioada următoare.

1 **Îmbunătățirea considerabilă a activității de dezmembrare și sortare a materialelor și pieselor, precum și a celei de prelucrare a șpanului de oțel** (mărunțire, balotare, brichetare). Experiența a evidențiat, o dată în plus, faptul că pentru asigurarea unei aprovizionări corespunzătoare a combineelor siderurgice — nu atît din punct de vedere cantitativ cît mai ales sortimental — o condiție hotărâtoare o reprezintă modul în care se realizează dezmembrarea și sortarea materialelor refolosibile la predători. Este cazul să amintim aici că deficiențele semnalate

Dinamica activității de recuperare la principalele resurse refolosibile

în nota publicată recent în „Revista economică” sub titlul „Fisuri pe filiera fierului vechi”, sînt reale și ele aparțin atît unităților de recuperare cît și întreprinderilor prelucrătoare. În general, această situație s-a datorat unei preocupări mai puțin susținute din partea unităților în cauză privind:

— **sortarea, încă de la locurile de proveniență, pe grupe și mărci a materialelor refolosibile feroase**, rezultate din procesele de producție și livrarea

acestora pregătite (mărunțite sau compactate) în vederea asigurării unei materii prime omogene, cu masă volumică corespunzătoare utilizării optime în cuptoarele de elaborare;

— **dezmembrarea mijloacelor fixe scoase din funcțiune și sortarea cu prioritate a materialelor, pieselor și subsansamblelor refolosibile** ca atare sau prin recondiționări, extragerea materialelor valoroase (oțeluri aliate, metale neferoase — cupru, bronz, alama, aluminiu) și, respectiv, livrarea pe sortimente a fierului vechi neimpurificat, operație strict necesară care elimină posibilitatea impurificării șarjelor de oțel;

— **realizarea integrală a programului de dotare pentru brichetarea șpanului**: există încă mari unități prelucrătoare care nu brichetează șpanul deși sînt dotate cu o bază materială corespunzătoare, iar altele nu au nici măcar comandate utilajele necesare.

Pentru înlăturarea neajunsurilor menționate și îmbunătățirea activității în acest domeniu sînt înscrise în programe măsuri corespunzătoare, marea majoritate în curs de finalizare. Este vorba, în primul rînd, de **reorganizarea**, în prima jumătate a acestui an, a activității de dezmembrare a fondurilor fixe scoase din funcțiune și de sortare a materialelor refolosibile și a componentelor utile rezultate, în sensul constituirii de echipe complexe de muncitori care să asigure valorificarea optimă a tuturor pieselor și subsansamblelor refolosibile ca atare sau prin recondiționare și livrarea fierului vechi sortat și prelucrat la oțelării. De asemenea, importante acțiuni se desfășoară și pentru asigurarea stării de funcționare a tuturor utilajelor de prelucrare a fierului vechi — foarfece hidraulice, prese de balotat, prese de brichetat — aflate în dotarea unităților prelucrătoare și secțiilor de prelucrare ale Ministerului Industriei Metalurgice. Funcționarea corespunzătoare a acestor instalații, precum și completarea pînă la sfîrșitul semestrului I 1984 a dotărilor prin livrarea de către întreprinderea mecanică din Orașul Dr. Petru Groza a încă 36 instalații și prese de brichetat șpan vor permite intensificarea activității în acest domeniu, punerea la dispoziția unităților metalurgice a unei cantități sporite de fier, în structura solicitată.

Și în cadrul unităților specializate de recuperare îmbunătățirea condițiilor de dezmembrare-sortare-prelucrare constituie, pentru perioada următoare, o acțiune prioritară. Pînă la sfîrșitul semestrului I se vor pune în funcțiune încă 6 centre de recuperare dotate corespunzător, o foarfecă hidraulică de 300 tf la Brașov, trei prese de 250 tf la Craiova, Buftea și Timișoara, zece foarfece Aligator și încă nouă instalații de brichetare a șpanului la Sf. Gheorghe, Piatra Neamț, Craiova, Pitești, Tîrgoviște, Arad, Brașov, Ploiești și Timișoara, astfel încît dotarea tehnică să poată face față celor mai exigente solicitări din partea beneficiarilor. În același timp, pe măsura asigurării bazei materiale necesare, începînd cu semestrul II a.c. se vor interzice complet li-

vrările de șpan nebrichetat de către întreprinderile predătoare și care au termene de punere în funcțiune a unor instalații de brichetare pînă la sfîrșitul semestrului I 1984.

2 Intensificarea procesului de recuperare și valorificare din oțeluri aliate a principalelor elemente de aliere — nichel, crom, molibden, wolfram — a căror reciclare, odată cu creșterea acestei producții, conduce la o substanțială reducere a importurilor de feroaliaje. De regulă, realizarea recuperării se face prin recirculări sau consum propriu în combinatele sau unitățile care elaborează oțeluri aliate, prin expediții directe de la unitățile care prelucrează aceste oțeluri și prin colectarea de către centrele de recuperare a sculelor, pieselor și reperelor scoase din uz la reparații sau casări.

În anul trecut, eforturile tuturor factorilor implicați au condus la creșterea preocupării pentru stringerea, selectarea, depozitarea și livrarea separată a oțelurilor aliate, valorificîndu-se peste 13,5 mii tone elemente de aliere, paralel cu economisirea a tot atîtea feroaliaje din import. Cu toate acestea, nivelul atins în recuperarea elementelor de aliere nu este încă satisfăcător. La aceasta se adaugă și faptul că sarcinile pentru 1984 la oțeluri aliate sînt de două ori mai mari decît realizările anului trecut, ceea ce presupune luarea unor măsuri hotărîte pentru gospodărirea și recuperarea acestei valoroase resurse. În afara introducerii în cadrul normelor de consum a cantităților de feroaliaje ce trebuie recuperate din căderile tehnologice rezultate la elaborare și prelucrare și de condiționarea eliberării unor piese, materiale și scule din oțeluri aliate de predarea acestor produse uzate, s-au mai preconizat următoarele acțiuni:

- materialele refolosibile din oțeluri aliate, rezultate din procesele de producție sub formă de capete, margini, ștraifuri, șpan etc. la întreprinderile constructoare de mașini, în special cele ce lucrează pentru chimie, industria petrolieră și alimentară, vor fi sortate și depozitate pe mărci încă de la locul de proveniență și livrate cu buletin de analiză;

- continuarea activității de selectare a oțelurilor aliate în centrele de recuperare pînă la nivel de reper, pentru elementele rezultate în cantități mari — matrițe, arbori cotiți, pinioane, scule etc. — iar după constituirea lotului, realizarea analizei chimice sau spectrale, în vederea expedierii cu buletin de analiză;

- extinderea preluării în colectare din industria petrolieră, chimică și alimentară, a burlanelor, prăjiniilor de foraj, sanelor de foraj, țevilor de extracție, de inox, a celor de la cazane termice, ștraifurilor de tablă inox, rezervoarelor, armăturilor și recipientilor din inox, rezultate din procesele de producție, din casări sau reparații, care se vor livra separat, în loturi omogene, cu certificate de calitate în care se va înscrice conținutul mediu în elemente de aliere.

3 Lichidarea grabnică a stocurilor de oxizi de plumb provenite din acumulatorii auto, de cenuși de aluminiu, de anvelope nereșapabile, polietilenă de joasă densitate (folie) și de textile vechi. În acest an sînt prevăzute o serie de măsuri care să conducă la diminuarea la maximum a acestor stocuri. Astfel, prin punerea în funcțiune a in-

stalației experimentale de dezmembrare și separare a fracțiunilor plumboase din acumuloare la Berceni-București și prin realizarea în acest an la întreprinderea metalurgică pentru metale neferoase Baia Mare a unei noi capacități de valorificare a plumbului din fracțiunile oxidice se va asigura utilizarea integrală a acestei resurse. Totodată, este în curs de realizare la Dărmănești — de către Ministerul Industriei Chimice — a unei instalații de piroliză pentru valorificarea cauciucului din anvelope nereșapabile, instalație ce trebuie să fie finalizată în acest an și care va rezolva parțial stocul de anvelope existente în economie.

În ce privește valorificarea polietilenei de joasă densitate (fobie) în 1984 vor fi puse în funcțiune o instalație de valorificare cu o capacitate de 3000 tone/an la întreprinderea de prelucrare a maselor plastice Pienița, din subordinea Ministerului Industriei Chimice, și o instalație de granulare a foliei uzate cu o capacitate de 1000 tone/an la Secția de preindustrializare Buftea, aparținînd de întreprinderea de recuperare a materialelor refolosibile — municipiul București. De asemenea, în acest an se va realiza în premieră pe țară, tot la Secția de preindustrializare Buftea, prima instalație de decositorire executată după un procedeu tehnologic cercetat și omologat de Institutul de cercetare, inginerie tehnologică, proiectare și producție pentru industria anorganică și metale neferoase București, care va valorifica stocul de pe ștraifurile provenite de la fabricile de conserve, precum și de pe cutiile de conserve colectate.

O mențiune specială în legătură cu funcționarea sistemului de colectare și valorificare a materialelor refolosibile de la populație. Deși a fost organizat un număr sporit de centre de colectare și s-au desfășurat largi campanii în rîndul populației pentru creșterea volumului de resurse refolosibile recuperate, totuși se resimte încă o anumită încetineală în desfășurarea acestei acțiuni.

CONCLUZIILE desprinse din controalele și analizele efectuate pînă în prezent au evidențiat faptul că, în marea majoritate a cazurilor, încetineala de care aminteam s-a datorat faptului că nu toate unitățile teritoriale ale centralei au acordat atenția cuvenită acestei laturi primare a procesului recuperării. Fie că este vorba de dimensionarea riguroasă a centrelor de colectare, de orarul de funcționare, de realizarea unei colectări selective a resurselor refolosibile, pe acest circuit au existat cazuri de nefuncționare corespunzătoare, cu consecințe directe asupra realizării planului în profil teritorial și pe ansamblul centralei. Așa se și explică faptul că în acest an problemele colectării de la populație i se acordă o atenție mult sporită. În acest sens prin acțiunile și măsurile preconizate se urmărește optimizarea procesului colectării de la populație, de la nivelul centrului de colectare și pînă la utilizarea mijloacelor de transport necesare în afară de aceasta este necesară, creșterea în rîndul cetățenilor a spiritului gospodăresc, a grijii pentru predarea în totalitate a materialelor refolosibile

Sorin BULIGESCU

directorul tehnic al Centralei de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile

În întîmpinarea zilei de 1 Mai

Produse noi intrate în circuitul producției de serie

- Pe baza proiectelor elaborate de Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru utilaj petrolier, la întreprinderea „1 Mai” — Ploiești a fost asimilată o nouă familie de sape pentru forajul petrolier, cu trei conuri și cu lagăre de alunecare. În construcția lor se utilizează aliaje de antifricțiune cu rol de lubrifiant solid, care întîrzie uzura echipamentului. Performanțele acestui gen de sape de foraj sînt cu mult superioare celor ale sanelor cu lagăre normale. Generalizarea utilizării sanelor cu lagăre de alunecare va avea însemnate efecte economice, estimîndu-se că, la nivelul anului 1985, cheltuielile de foraj se vor reduce cu circa 130 milioane lei și se va obține o economie de energie echivalentă cu 4300 tone combustibil convențional.

- La întreprinderea de piese de schimb și reparare utilajelor și echipamentelor electrotehnice miniere din Petroșani a fost realizat, în premieră pentru industria carboniferă, un complex mecanizat de susținere a abatajelor și de tăiere a carbonului, adaptat la condițiile specifice ale zăcămintelor din Valea Jiului. Noul tip de complex este destinat extracției carbonului din strate mijlocii inclinate și se caracterizează, deosebi, printr-o mare productivitate.

- La întreprinderea de traductoare și reguloare directe din Iași a fost asimilat și introdus în fabricația de serie un nou produs — pirometrul de radiație totală, aparat complex solicitat de industria siderurgică pentru măsurarea temperaturilor înalte la agregatele cu foc continuu. Dintre caracteristicile tehnice ale aparatului care se procura pînă nu de mult din import, menționăm scara de măsură ce se încadrează între 600 și 2000 grade Celsius și clasă ridicată de precizie.

- Colectivul întreprinderii de construcții metalice Bocșa a introdus în producție un nou tip de macara plutitoare. Avînd o capacitate de lucru cuprinsă între 25 și 32 tone-forță, noua macara este destinată lucrărilor de încărcare și descărcare a nisipului, balastului, pietrișului extrase din albia unor cursuri de ape. Întreaga construcție metalică, împreună cu elementele tehnico-funcționale ale macaralei plutitoare reprezintă rodul colaborării întreprinderii de construcții metalice Bocșa cu întreprinderea mecanică Timișoara.

- La întreprinderea de elemente pneumatice și aparate de măsură din Birlad a fost introdus în fabricația de serie reguloarele înregistrator cu diagramă circulară. Aparatul este destinat echipării unor instalații complexe în vederea reglării parametrilor de presiune și temperatură ale aburului tehnologic. Proiectat de specialiștii întreprinderii, noul aparat este utilizat, cu deosebire, în industria chimică, la presele de vulcanizat anvelope pentru autoturisme, prezentînd caracteristici tehnice și funcționale la nivelul celor mai perfecționate.

- Constructorii de mașini textile de la întreprinderea „IMATEX” din Tg. Mureș au produs războiul de țesut cu numărul de fabricație 16 000. Din anul 1968, cînd a început producția războaielor de țesut în țara noastră, la „IMATEX” au fost asimilate circa 70 de tipuri și tipodimensiuni de astfel de utilaje cu care au fost dotate un mare număr de unități ale industriei noastre textile.

Campania agricolă de primăvară

Cerințe și posibilități pentru realizarea ritmică a producției de legume proaspete

CHEMAREA și indicațiile concrete formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a face din 1984 anul unor producții agricole record, determină în întreaga agricultură o intensă concentrare a eforturilor pentru recuperarea întârzierilor determinate de prelungirea timpului rece și ploios, pentru executarea de bună calitate și încheierea în termen scurt a lucrărilor specifice campaniei de primăvară. La această acțiune de o deosebită amploare organizatorică și tehnologică, cu implicații economice pentru toate unitățile cultivatoare, se realizează și legumicultura — sectorcheie în aprovizionarea constantă și de bună calitate a populației cu produse vegetale, bogate în principii nutritive și vitamine.

Legumicultura este o activitate care cere din partea cultivatorului multă pasiune, constanță, o bună pregătire teoretică și practică, capacitate de adaptare la condițiile de teren, la starea timpului și la prevederile planului de producție. Trebuie să recunoaștem că este o activitate grea, continuă, dar care îl recompensează din plin pe cultivatorul harnic și perseverent. Legumicultura făcută pe baze moderne este, fără îndoială, rentabilă, oferind satisfacții materiale pentru unitățile de producție și producătorii individuali.

În cadrul vastului program de măsuri economice și organizatorice elaborat de către partid, în ultimii ani, în vederea ridicării agriculturii noastre socialiste pe o treaptă superioară, sectorul legumicol s-a bucurat de o mare atenție. Investițiile puse la dispoziție din partea statului, au permis ca acest sector să-și dezvolte o bună bază tehnico-materială și să fie asigurat cu cadre calificate.

Pe linia acestor preocupări se ridică unele probleme tehnologice și de organizare, a căror rezolvare îi preocupă îndeaproape pe specialiștii din producție și formează obiectul unor cercetări ample în stațiunile legumicole experimentale. Anul acesta, încă în această primăvară, ele sînt hotărîtoare în realizarea sarcinilor de plan, în autoaprovizionarea teritorială a fiecărui județ cu produse legumicole, specifice.

Urgențe în această perioadă

GAMA LUCRĂRILOR ce se execută acum în legumicultură este foarte diversă de la județ la județ, de la fermă la fermă. Sintetizînd, ele constau în: ● încheierea plantărilor în câmp la varză, conopidă, usturoi, cartofi; ● semănatul fasolei de grădină, castraveților; ● întreținerea culturilor plantate în toamnă și în această primăvară, în câmp — salată, spanac, ceapă verde, mazăre verde, varză timpurie, ceapă; ● pregătirea terenului pentru culturile ce urmează a fi plantate în perioada următoare — tomate, vinete, ardei, castraveți, pepeni; ● terminarea acoperirii cu material plastic a sereleor-solariu și trecerea de urgență la plantarea de tomate, ardei, vinete; ● îngrijirea culturilor de salată, varză timpurie, conopidă timpurie, tomate timpurii, plantate în sere-solariu sau adăposturi din folie plastică; ● îngrijirea și recoltarea culturilor din serele acoperite cu sticlă sau plastic, încălzite: salată, ceapă verde, verdețuri, tomate, castraveți; ● eliminarea excesului de apă de pe teren și din canalele de desecare; ● pregătirea și realizarea la timp a tratamentelor contra bolilor și dăunătorilor, în mod deosebit în sere și răsadnițe.

În această primăvară capricioasă, cultivatorii trebuie să se adapteze la condițiile de teren. Dacă terenul s-a zvîntat, semănatul și plantatul să se facă, pe parcele chiar reduse, pentru a nu pierde din precocitate, mai ales la culturile timpurii de primă urgență. Ar fi o mare greșeală să se aștepte, pe vreme ploioasă, ca tot terenul să se usuce și abia după aceea să se treacă la pregătirea lui și la plantare. **Orice zi pierdută la plantat înseamnă o pierdere de recoltă timpurie.** În zonele unde zilele reci persistă, în serele-solariu unde s-a plantat se recomandă să se folosească orice soluții de încălzire a solului și aerului înconjurător: gunoi de grajd fierbinte, sobițe în care să se ardă deșeurii agro-forestiere sau industriale, coarde de viță de vie, ramuri uscate de pomi ș.a., iar pentru combaterea efectelor eventualelor brume și înghețuri să se pregătească de urgență materiale fumigene.

Lucrările de zonare a culturilor de legume pe teritorii mari trebuie completate cu cele de microzonare, în funcție de condițiile pedoclimatice din această primăvară. Se mai pot face

unele modificări de amplasare a culturilor semitimpurii, în cazul terenurilor cu exces de umiditate și care se zvîntă mai greu. Această acțiune trebuie întreprinsă imediat, la nivel de județ, întreprindere și fermă, pentru o mai bună valorificare a condițiilor locale de sol și climă. Ținînd seama de asemenea criteriul, **C.A.P. Snagov (sectorul agricol Ilfov), a realizat în ultimii 3 ani, o producție medie de 30 tone de legume la hectar.**

Mai mult, conform planului național de obținere a unor producții stabile, încă din acest an este necesară **evidențierea bazinelor în care frecvența brumelor tîrzii de primăvară este minimă.** Alături de studiile ecologice se impune să se inițieze studii privind eficiența economică a diferitelor culturi pe bazine legumicole, luînd în calcul principalii indicatori economici.

Asigurarea funcționării sistemelor de irigații

SPORIREA PRODUCȚIEI, eșalonarea ei ritmică în tot cursul anului, îmbunătățirea calității produselor legumicole sînt condiționate, în mare măsură, și de aplicarea unei agrotehnici superioare și înzestrarea tehnico-materială a unităților cultivatoare de legume. Din cercetările întreprinse și rezultatele unor unități cultivatoare rezultă că **folosirea irigației raționale permite ca la fiecare zi-om cheltuiulă în condiții de udare să se obțină de 2 ori mai multă producție decît în cazul culturii neirigate.** Se poate considera că problema majoră a legumiculturii o constituie **irigarea integrală a suprafețelor cultivate** pentru udare. Această necesitate este imperios cerută de însăși biologia plantelor legumicole, care, în majoritatea lor, au cerințe mari de apă. Amintim că la majoritatea speciilor legumicole, ameliorarea soiurilor se efectuează în condiții de irigare.

În multe unități cultivatoare se folosesc insuficient metodele raționale, economice de irigare, se amenajează necorespunzător terenurile, ceea ce duce la risipă de apă, cheltuieli ridicate, producții scăzute și la posibilități minime de mecanizare a lucrărilor de întreținere și recoltare. Lichidarea acestor deficiențe solicită o îndrumare mai activă și competentă, pe teren, din partea specialiștilor, pentru stabilirea unei multitudini de soluții care să conducă la creșterea posibilităților de irigare. O atenție specială va trebui acordată **identificării și folosirii celor mai economice surse de apă,** atît cu debite mari, cît și mici. Desigur, pe plan local, există preocupări și se fac eforturi de a folosi apa freatică, cea din bazine și lacuri de acumulare, prin lucrări executate cu forțe proprii (de pildă în unele cooperative agricole din județele Arad și Olt, care nu intră deocamdată în perimetrul irigat).

O mare importanță prezintă trecerea la **irigarea prin brazde** peste tot unde este posibil, înlocuind irigarea prin aspersiune, consumatoare de energie. În acest scop se recomandă analiza fiecărei parcele de teren, ținînd seama de panta acestuia și de sursa de apă. O atenție deosebită se cere a fi acordată, în continuare, asigurării punerii în funcțiune la întreaga capacitate a sistemelor locale și naționale de irigare, care cuprind și terenuri afectate pentru legume; trebuie întreprinse măsuri energice pentru încheierea de urgență a lucrărilor de reparații și punere sub presiune a conductelor. Din informațiile culese de noi rezultă că mai sînt încă de efectuat lucrări de reparare și decolmatăre a canalelor de aducțiune a apei, revizii și reparații la stațiile și agregatele de pompare, punerea la punct a echipamentelor mobile de udare.

Pentru terenurile ocupate cu legume nu este încă tîrziu să se finalizeze organizarea activității de udare a culturilor, asigurîndu-se numărul necesar de udători calificați și motopompiști, de care depinde exploatarea optimă a amenajărilor și producția planificată de legume la hectar. Se recomandă ca **în sarcinile înscrise în acordul global să fie stabilite concret obiectivele de udare, pe suprafețe și udători,** precum și pentru ceilalți lucrători ocupați în cultivarea legumelor din fermă. De asemenea, se impune ca în zona sistemelor de irigație să fie afectate pentru legume cele mai bune terenuri, cu soluri ușoare și fertile, fără de care nu se poate realiza o eficiență deplină a udatului la aceste culturi.

Extinderea irigațiilor în legumicultură trebuie să fie însoțită de **aprofundarea cercetărilor** în acest domeniu, în vederea stabilirii celor mai corespunzătoare metode de irigare, a regimului de udare la principalele specii legumicole, în funcție de

climă și tipul de sol. Studiile privind modelarea terenului în vederea irigației, atât la legumele timpurii cât și la cele de vară, trebuie să aibă, pe cât posibil, un caracter de **generalizare** pe unități, cu aplicabilitate la cât mai multe specii. Aceasta va permite folosirea în procesul de producție a unei game mai reduse de utilaje și mașini, deci va contribui la crearea mai rapidă a premiselor necesare mecanizării legumiculturii. De asemenea, considerăm că trebuie intensificate cercetările privitoare la biologia plantelor legumicole în condiții de irigare, în scopul cunoașterii mai temeinice a cerințelor diferitelor specii și soiuri față de umiditatea din sol și aer.

Răsăduri de calitate superioară

UN ASPECT MAJOR în legumicultură îl prezintă **producerea de răsăduri de calitate superioară**. Cercetările efectuate au pus la dispoziția producției noi soluții eficiente referitoare la compoziția și tehnica de confecționare a ghivecelor nutritive. De asemenea, s-a urmărit ca prin mecanizarea confecționării ghivecelor să se reducă consumul de forță de muncă (deosebit de ridicat în cazul folosirii ramelor sau preselor de mină).

Preocupările pe linia perfecționării producerii răsădurilor de legume nu au luat însă sfârșit. Acum, de cea mai mare importanță este să se lărgască baza materială și să se găsească forme organizatorice noi, cât mai corespunzătoare actualei situații a agriculturii noastre. Va trebui să se introducă cât mai mult în producție **răsădnicile încălzite cu biocombustibil**. Se simte nevoia ca în fiecare cooperativă agricolă de producție cu sector legumicol să fie cel puțin o **seră sau răsădnică-inmulțitor**, pentru realizarea unor semănături timpurii.

În momentul de față, la majoritatea culturilor răsădul este produs sau în curs de dezvoltare, așteptând să fie plantat în adăposturi, sere-solariu și câmp descoperit. Trebuie continuată îngrijirea lui prin udări, aerisiri frecvente și călire, pentru a scoate în câmp numai plante viguroase, rezistente la eventualele brume tirzii de primăvară, care mai pot apare chiar în regiunile sudice ale țării. Această lucrare se execută în condiții optime la C.A.P. Popești-Leordeni (sectorul agricol Ilfov), în schimb, la C.A.P. Lăcusteni (județul Vâlcea) răsădurile sunt înfirziate, deoarece nu s-a semănat la timp și nu s-au efectuat toate lucrările de îngrijire.

În această perioadă cu alternare de zile calde și reci este obligatorie **urmărirea zilnică a stadiului de vegetație a răsădului**, evitând alungirea și etiolarea acestuia.

Îngrășămintele organice — folosite rațional

FOLOSIREA RAȚIONALĂ a îngrășămintelor prezintă aspecte multiple, legate de buna lor gospodărire, de sortiment, de modul și epocile de administrare. Pe linia valorificării resurselor locale trebuie scos în evidență faptul că există încă mari rezerve de materie organică provenită din **gnoai de grajd, resturi de plante și paie**, care — folosite în combinație cu îngrășămintele minerale și apa de udat — **pot asigura producții ridicate, de 30—40 tone de legume la hectar**. Se cere din partea unităților cultivatoare să valorifice din plin aceste posibilități, folosind soluțiile date de stațiunile experimentale. O atenție specială trebuie acordată **incorporării îngrășămintelor odată cu apa de irigat**, metodă specifică legumiculturii și cu mare eficiență biologică și economică.

Unitățile cultivatoare trebuie să scoată și mai mult în evidență rezervele de materie organică existente, care constituie, alături de îngrășămintele minerale, o verigă de bază în ridicarea producției. Elaborarea unor noi rețete privind pregătirea **composturilor din resturi vegetale și din gunoai menajere, inobilate prin adăus de îngrășămintele minerale**, este o preocupare de actualitate pentru stațiunile de cercetări. Experimentarea îngrășămintelor organo-minerale și complexe, a îngrășămintelor lichide cu azot, aplicate la diferite specii legumicole și pe diverse tipuri de soluri, stabilirea dozelor și epocilor de incorporare a îngrășămintelor sunt numai câteva din obiectivele cercetării agrochimice, legate de sporirea producției legumicole.

Soiuri de mare producție

IMBUNĂTĂȚIREA CONTINUĂ a sortimentului, care să cuprindă o gamă largă de soiuri valoroase, reprezintă o verigă importantă în cultura legumelor. **Prezența în cultură a unui număr de soiuri judicios alese** contribuie, alături de irigație și de măsurile agrotehnice, la sporirea producției pe unitatea de suprafață, a eșalonarea ei în tot timpul anului, la aprovizionarea mai bună a populației și a industriei de conserve cu legume. Specialiștii noștri în ameliorarea legumelor au experimentat soiuri și hibrizi cu o mare productivitate și valoare eco-

nomică. Astfel, la ardei gras s-au creat soiurile de hibrizi timpurii „Solaris” și „Vidra 9”, iar la vinete hibrizii H 117 și H 120, pentru sere și câmp. Soiul de varză „Vidra” asigură 30 de tone la hectar producție timpurie.

Rezultatele obținute pînă acum în lărgirea sortimentului constituie doar un început. Dezvoltarea consumului și cerințele mereu crescînde ale pieței ridică probleme majore în fața legumiculturii, inclusiv a cercetării în domeniul ameliorării. Se impune, deci, intensificarea lucrărilor de ameliorare, în direcția obținerii de soiuri și hibrizi pentru diferite direcții de producție, care să asigure eșalonarea acesteia pe o perioadă îndelungată de timp și care să corespundă profilului și cerințelor de eficiență economică. Se simte, de pildă, lipsa unor soiuri și hibrizi pentru perioada de primăvară la varză, tomate, vinete și ardei, cu fructificare abundentă și timpurie chiar în condițiile climatice mai vitrege sau la cultivarea sub adăposturi din folie de material plastic. Pentru răsădnicile apare ca o necesitate crearea unor soiuri și hibrizi de legume din grupa solanaceelor cu port pitic, cu un număr mare de inflorescențe, iar pentru sere, soiuri și hibrizi cu productivitate ridicată în perioada cu iluminare insuficientă. Pe lângă crearea și introducerea în producție a unor soiuri de seră mai valoroase, este necesar ca cercetările să fie îndreptate în direcții noi, de exemplu obținerea de soiuri de seră rezistente la virusuri și alte boli. De asemenea, trebuie inițiate și extinse cercetările privind rezistența tomatelor la atacul viermei rădăcinilor.

Intrucât calitatea legumelor are implicații complexe, legate atât de aspectul exterior al produsului cât și de conținutul lui, se impune asigurarea de soiuri și hibrizi cu fructe de calitate superioară, pretabile într-un procent cât mai ridicat la valorificare, cu fructe uniforme la unele specii, cu un conținut bogat în vitamine.

Semințe de calitate superioară

PROCESUL de producere a semințelor superelită durează 3—4 ani și chiar mai mult, la unele specii. Conform schemelor de selecție adoptate, se produc periodic semințe superelită necesare pentru obținerea în fiecare an a cantităților de sămînță elită stabilite prin plan. La încheierea unui ciclu de selecție se obține sămînța superelită, din care se produce elita timp de 2—4 ani. Apoi ciclul de producere a semințelor, după schemă, este reluat, pornind de la cele mai valoroase elite noi, extrase din cimpul de superelită. Sămînța superelită este apoi înmulțită și predată sectorului de producție. După cum se vede, **producerea seminței elită la plantele legumicole este un proces complex**, cu lucrări speciale de ameliorare și agrotehnică, necesitînd cadre de înaltă calificare și cheltuieli de producție ridicate, izolări în spațiu, o înzestrare tehnico-materială deosebită.

Mai mult ca oricînd se pune problema **îmbunătățirii și extinderii controlului biologic al semîncerilor de legume**. Controlul biologic în timpul perioadei de vegetație constituie în etapa actuală forma cea mai corespunzătoare de îndrumare și ajutor pentru unitățile producătoare de semințe. Pe această cale se vor putea verifica din timp autenticitatea și puritatea soiurilor în lan, iar acele loturi semîncere care se dovedesc necorespunzătoare biologic vor putea fi scoase din circuitul comercial.

Activitatea de cercetare va trebui axată pe îmbunătățirea schemelor de producere a semințelor superelită și elită, aceasta trebuind să fie extinsă, în așa fel ca în viitorii 2—3 ani să se asigure tot necesarul de sămînță selecționată pentru toate speciile și soiurile de legume zonate, fără a mai fi nevoie să apelăm la import. Odată cu lărgirea studiilor privind stabilirea de procedee pentru ridicarea calității semințelor, sînt necesare folosirea metodelor noi de investigație științifică, extinderea cercetărilor privind gradul de variabilitate a soiurilor, în scopul de a se preciza mai bine caracteristicile lor și a se elabora norme pentru efectuarea controlului biologic.

Documentele de partid și de stat pun în fața specialiștilor din legumicultură sarcini noi, orientează și mobilizează eforturile lor spre găsirea celor mai judicioase și eficiente căi de intensificare a producției, spre elaborarea unei concepții unitare privind realizarea sarcinilor de plan. Obiectivele tratate trebuie îndeplinite în condiții de eficiență economică ridicată, acordînd toată atenția reducerii consumurilor materiale, în special de energie, a cheltuielilor de producție pe unitatea de produs și de suprafață. În acest sens, un rol important au cadrele de economiști, cărora li se cere să urmărească periodic — iar în campania de semănat și plantat, zilnic — evoluția consumurilor și cheltuielilor. Tehnologul și economistul trebuie să conlucreze strîns pentru realizarea sarcinilor de plan privind producția totală, cea timpurie, gama sortimentală, a tuturor indicatorilor economiei din acest an.

prof. dr. doc. Bujor MĂNESCU

**AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:
RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE**

**CONDUCEREA MODERNĂ A PRODUCȚIEI:
CONDIȚIE ȘI STIMUL ÎN FUNCȚIONAREA
MECANISMULUI ECONOMIC**

ÎNTĂRIRIA autogestiuunii economico-financiare a întreprinderii face necesară o implicare activă a organelor de conducere colectivă în valorificarea în grad înalt a condițiilor organizatorice și funcționale create prin aplicarea noului mecanism economic, în scopul îndeplinirii exemplare a sarcinilor de plan, al sporirii eficienței înregistrate în activitatea fiecărei unități. În acest context, o importanță deosebită o are sporirea preocupărilor tuturor factorilor implicați pentru extinderea utilizării în practică a metodelor moderne de conducere a producției. Continuăm în acest număr să prezentăm o analiză a exigențelor pe care le presupune aplicarea cu înaltă eficiență a instrumentarului conducerii moderne a producției în procesul autogestiuunii economico-financiare a întreprinderii*).

■ **La creșterea gradului de fundamentare și sporirea operativității deciziilor economice în întreprinderi metodele moderne de conducere sint chemate să aducă contribuții substanțiale.**

Astfel, **metoda diagnosticării** în conducerea unităților urmărește identificarea aspectelor pozitive și a dificultăților în domeniul respectiv, depistarea cauzelor care le provoacă, determinarea implicațiilor acestora, stabilirea unor măsuri de extindere sau generalizare a aspectelor favorabile, respectiv de eliminare a celor negative. Folosirea metodei permite stabilirea gradului de organizare și conducere a activităților desfășurate într-o unitate, definirea direcțiilor de dezvoltare a acesteia, evaluarea și controlul ansamblului sistemului organizatoric și funcțional, cu aprecierea stării generale și a climatului de muncă și viață din unitatea respectivă.

În cadrul acțiunii de organizare și de conducere cu eficiență superioară a producției, metoda diagnosticării poate fi folosită ca etapă — în cadrul programului de creștere a fiabilității sistemului respectiv —, ca proces în sensul unui mod de acțiune și de interpretare realizat după un program propriu, poate fi considerată ca rezultat prin concluziile sale și prin bilanțul previzional pe care-l oferă cu privire atât la măsurile imediate cit și la cele de perspectivă și, în sfârșit, poate fi utilizată ca instrument eficient în organizare și conducere, prin depistarea și urmărirea sistematică a fenomenelor noi ce apar în activitatea întreprinderilor, de aplicare a unor măsuri raționale prin

care să se stăpânească eficient schimbarea și să se dirijeze armonios dezvoltarea. Întrucât recomandările care se formulează pe baza metodei diagnosticării nu au caracter decizional, este indicat ca acestea să fie discutate în cadrul organelor de conducere colectivă care trebuie să dea dovadă de receptivitate, pentru ca ele să poată fi transformate în decizii, cu implicațiile care decurg din acestea.

Creșterea complexității fenomenelor și proceselor economice a atras după sine vehicularea pe canalele informaționale a unor cantități tot mai mari de informații, care, în ciuda progreselor făcute de tehnica de calcul, ocupă o parte mare din fondul de timp disponibil al conducătorului, necesar prelucrării acestora. Dacă se mai adaugă și faptul că unele informații nu necesită reacții de răspuns ale conducătorilor, atunci înțelegem mai bine de ce rămîne de mare actualitate problema simplificării sistemului informațional pe de o parte, iar, pe de altă parte, problema creșterii operativității acestuia. Permițînd vehicularea ascendentă numai a informațiilor care reflectă abateri de la parametrii fixați și stabilind competențele decizionale pe niveluri ierarhice în funcție de valoarea abaterilor, **metoda conducerii prin excepție** răspunde în bună măsură acestor cerințe, asigurînd abordarea selectivă a problemelor și concentrarea activității conducătorilor asupra problemelor majore și în special a celor de dimensionare a stărilor viitoare a acestor sisteme. De altfel, în ultima perioadă de timp se semnalează o receptivitate sporită a întreprinderilor noastre în aplicarea acestei metode, de cele mai multe ori fiind utilizată combinat cu alte metode, cum ar fi, de exemplu, conducerea prin obiective.

tot mai competitive, metoda conducerii prin excepție își găsește utilizarea din plin și în activitatea de comerț exterior, accentul fiind pus pe sporirea volumului exportului și a eficienței acestuia. Metoda își găsește aplicabilitate, printre altele, în urmărirea modului cum au fost îndeplinite sarcinile planificate la export sau import, în controlul realizării operațiilor de clearing, în informarea de piață și pregătirea operațiilor de export sau import, în cercetarea de piață pe termen mediu și lung, precum și în pregătirea operațiilor de export și import care cuprind și controlul eficacității publicității și a relațiilor cu publicul în activitatea precontractuală, precum și controlul eficienței ofertelor.

■ **Concentrarea conducerii și organizării producției și a muncii la nivelul fiecărui loc de muncă și produs** reprezintă o altă posibilitate pusă la îndemîna factorilor implicați de aplicarea acestor metode. Este vorba astfel de **conducerea pe produs**, metodă care se caracterizează prin aceea că, conducătorul de produs sau al unei grupe de produse asigură organizarea, coordonarea și conducerea tuturor activităților privind produsul, începînd cu conceperea acestuia, pînă la scoaterea sa din fabricație. Conducătorul de produs elaborează variante de strategii privind produsul gestionat și coordonează realizarea produsului respectiv pe baza strategiei alese de conducerea unității. Ocupîndu-se de un singur produs, sau de o grupă de produse înrudite și coordonînd toate activitățile care privesc produsul pe întreg ciclul de viață al acestuia, conducătorul de produs are posibilitatea să fundamenteze mai temeinic deciziile, asi-

● **Diagnosticarea : de la utilizare postoperativă la acțiune preventivă** ● **În locul aglomerării de informații, o abordare selectivă prin conducerea prin excepție** ● **Conducerea pe produs — o metodă ce se cere mai larg utilizată** ● **Un instrument indispensabil conducerii eficiente a producției : analiza economică factorială**

În condițiile aplicării actualului mecanism economico-financiar, cînd se pune un accent deosebit pe lărgirea și diversificarea sortimentului de mărfuri și livrarea la export a unor produse cu caracteristici tehnice tot mai complexe,

gurînd în acest fel un nivel ridicat al rentabilității produsului. Aceste avantaje evidente apreciem că sînt superioare problemelor generate de creșterea complexității structurii organizatorice a întreprinderii prin crearea în cadrul

*) Prima parte a acestui studiu a fost publicată în numărul trecut al revistei.

Gestiune pe produs?

AUTOGESTIUNEA economică a întreprinderii presupune folosirea eficientă a mijloacelor materiale și bănești astfel încât fiecare unitate productivă să-și asigure recuperarea integrală a cheltuielilor din venituri proprii, realizarea beneficiilor planificate și a unei rentabilități cât mai ridicate. Într-o asemenea viziune, autogestiunea urmărește utilizarea în grad înalt a potențialului tehnico-productiv și uman nu numai global, la nivel de unitate, ci și la nivelul fiecărei secții și loc de muncă, care se reflectă valoric în indicatorii de eficiență, iar ca formă concretă, faptic, la încheierea procesului de producție în gestiunea produselor finite. Apreciem deci că apare necesară organizarea gestiunii nu numai global valoric la nivel de întreprindere ci și fizic, pe produs finit.

Iată și argumentele. În condițiile noului mecanism economico-financiar, autogestiunea trebuie să-și găsească reflecție și la nivelul secțiilor de producție, acolo unde se realizează producția materială, producția marfă și fizică, permițând instituirea gestiunilor cantitative a resurselor consumate și, respectiv, a producției finite realizate. În această viziune, gestiunea produselor finite nu constituie altceva decât o parte componentă din gestiunea economică — aceea care reprezintă rezultatele concrete ale secțiilor de producție și a fiecărui loc de muncă în parte. Nu trebuie uitat că gestiunea economică la nivel de întreprindere se reflectă valoric în bilanțul contabil prin elementele înscrise în capitolul de venituri și cheltuieli, dar în realitate secțiile de producție sunt acelea care le generează cantitativ și valoric. În mod sintetic, la nivelul unității, gestiunea economică reflectă beneficii rezultate din diferența dintre venituri și cheltuieli, obținute prin valorificarea rezultatelor muncii, respectiv a produselor finite realizate de fiecare secție și loc de muncă în parte.

În acest context, apreciem că gestiunea produselor finite constituie nu numai o reflecție a producției materiale realizate ci și o necesitate obiectivă a evidenței tehnico-operative a activității desfășurate de fiecare secție de producție. Astfel, gestiunea produselor finite în condițiile autogestiunii economice devine și un mijloc de verificare și control al aportului adus de fiecare secție și loc de muncă la realizarea producției fizice care determină producția marfă vândută și încasată, indicator de bază care necesită o strictă

evidență intrucît condiționează retribuția personalului muncitor. Desigur, în funcție de modul de organizare a fluxurilor tehnologice se poate determina și sistemul de organizare a gestiunii produselor finite, respectiv o singură gestiune la nivelul unității sau gestiuni distincte pe fiecare secție.

În condițiile noului mecanism economico-financiar, la unitățile mari, cu organizarea fluxurilor de producție interdependente, așa cum este și întreprinderea „1 Mai” — Ploiești, apreciem că s-au creat premisele de a se trece de la o gestiune unică global-valorică la gestiuni distincte pe produs finit, specifice fiecărei secții de producție care sînt concepute ca un sistem cibernetic, bine organizate, cu autonomie economico-financiară prin bugetul propriu de venituri și cheltuieli. Organizarea gestiunii produselor finite apreciem că corespunde necesității de a urmări în mod concret la nivelul secției producția realizată de către fiecare echipă, brigadă, atelier sau loc de muncă, dar și eficiența fiecărei resurse consumate în procesul de producție. Necesitatea promovării unei asemenea optici apreciem că este determinată și de aplicarea acordului global în fiecare secție de producție și loc de muncă ca metodă generală de valorificare a potențialului tehnico-productiv și uman existent, de creștere a producției, a productivității muncii și realizare a producției fizice. Acest concept de organizare ar corespunde, după părerea noastră, și cerinței de autogospodărire prin păstrarea și depozitarea produselor finite pînă la livrare, cit și prin valorificarea materialelor refozabile rezultate din procesul de producție ca deșuri tehnologice — problemă de mare actualitate.

Instituirea gestiunii produselor finite la nivelul secției de producție — ca parte din gestiunea unică a întreprinderii — ar contribui totodată la lărgirea sistemului de delegări de competență și răspunderi concrete celor care produc. Desigur că organizarea unei gestiuni a produselor finite într-o formă concretă depinde de specificul fiecărei unități și de inițiativa cadrelor de conducere în elaborarea unor decizii adecvate privind fizarea posturilor și stabilirea sarcinilor și răspunderilor în acest sens. Date fiind avantajele unei asemenea acțiuni apreciem că instituirea gestiunii pe produse finite reprezintă o problemă de actualitate care merită să stea în atenția specialiștilor.

ec. Vasile NISTOR

șef birou desfacere,

Întreprinderea „1 Mai” — Ploiești

acesteia a funcției conducătorului de produs. De aceea, după părerea noastră, lărgirea sferei de folosire a conducerii pe produs, cu implicațiile pozitive pe care le are asupra nivelului calitativ al produselor și a rentabilității acestora, reprezintă o cerință de actualitate în procesul sporirii eficienței.

În contextul în care, în vederea creșterii eficienței în funcționarea mecanismului economic, s-a trecut la înfăptuirea măsurilor cu privire la perfecționarea metodologiei de planificare, evidență și urmărire a costurilor de producție, precum și la fundamentarea programelor de reducere a costurilor pe baza analizei critice a tuturor categoriilor de cheltuieli apreciem că se amplifică rolul analizei valorii. Deoarece aplicarea acestei metode permite reconsiderarea caracteristicilor, performanțelor și costurilor de fabricație ale produselor, asigură o mai strînsă corelare a cheltuielilor materiale primate prin prisma valorii de întreținere, eliminînd acele cheltuieli care nu contribuie la creșterea valorii de întreținere sau contribuie într-o măsură nesemnificativă la îmbunătățirea ei. Analizînd modul în care produsul satisface anumite necesități și identificînd, pe această bază, funcțiile produsului, stabilind costurile pentru componentele materiale angajate în obținerea acestor funcții, evidențiind pentru fiecare dintre ele elementele care servesc

la realizarea lor, cunoscînd funcția fiecărei componente, se pot stabili, prin utilizarea analizei valorii, soluțiile constructive și tehnologice care să conducă spre acele produse ale căror costuri sînt minime, luînd în considerație ansamblul factorilor care intervin în fabricația lor.

În prezent, dat fiind că a fost elaborat „Programul special pentru aplicarea generalizată la scara întregii economii a analizei valorii”, în scopul creșterii eficienței economice a producției și reducerii cheltuielilor materiale, factorii de decizie antrenați în procesul de producție, la orice nivel ierarhic s-ar afla, au datoria și obligația creării climatului necesar utilizării cu cea mai înaltă eficiență și rezultate superioare a acestei metode. Activitatea în acest sens este facilitată și de faptul că a fost legiferat și cadrul organizatoric, prin elaborarea a două standarde în care se reglementează etapele și fazele aplicării metodei în procesul decizional privind cercetarea, proiectarea produselor noi și modernizarea celor existente.

DEȘI metodele și tehnicile abordate, precum și celelalte existente în arsenalul conducerii moderne a producției ridică pe o treaptă superioară de eficiență munca de conducere, totuși cercetările întreprinse evidențiază insuficiența lor extindere în unitățile economice. Ca urmare, pentru lărgirea apli-

cării lor în sprijinul creșterii eficienței, apreciem că se cere acționat în continuare în vederea:

— cunoașterii mai aprofundate a principalelor metode și tehnici de conducere moderne, precum și a efectelor favorabile ale folosirii acestora pe scară largă;

— utilizării mai consecvente și aprofundate de către conducerile unităților economice a analizei economice, în special a celei factoriale cu ajutorul metodei conducerii prin costuri, conducerii prin bugete etc. în fundamentarea deciziilor. Dacă la eșaloanele superioare — centrale industriale, ministere — aceste metode se bucură de atenție sporită, și în întreprinderi se cere amplificată utilizarea lor;

— aplicării într-o proporție sporită a metodelor cu caracter global de conducere modernă cum sînt metodele de conducere prin obiective, prin proiecte, prin excepții;

— întăririi abordării previzionale și preventive a actului de conducere a producției și a activității de control economic și financiar, valorificării superioare, pe scară largă, prin metode adecvate a posibilităților de perfecționare, pe toată aria funcțiilor conducerii întreprinderii, a posibilităților create de noul mecanism economico-financiar.

dr. Adriana OLARU

Productivitatea muncii — factor strategic hotărîtor al ridicării calitative a economiei românești (III)

CITEVA detalii apte să releve mai bine cerințele, însemnătatea organizării superioare a fiecărui loc de muncă — temei al sporirii productivității muncii la nivelul întregii economii. În procesul de producție, organizarea locurilor de muncă poate suferi modificări în raport de interdependența și intercondiționarea factorilor producției. În contextul respectiv, organizarea rațională a locului de muncă trebuie să asigure cu preponderență economia de mișcări a executantului pentru realizarea operației sau grupului de operații pe locul de muncă, care să determine efortul și timpul de execuție minim necesar.

Se impune, deci: a) amplasarea și utilizarea cât mai eficientă a echipamentului la locul de muncă în condițiile efortului limitat al executantului; b) precizarea condițiilor de bază referitoare la conceperea mașinilor, utilajelor, instalațiilor, S.D.V.-urilor, aparaturii de măsură, control, automatizare-reglare, astfel încât să se asigure combinarea sau corelarea funcțiilor similare sau care asigură comenzile, măsura și controlul parametrilor proceselor urmărite, poziția corespunzătoare a executantului — om, sporirea gradului de siguranță în funcționare a mijloacelor de muncă și a protecției, a securității muncii executanților; c) proiectarea locului de muncă în condițiile coordonării raționale a mărimii, structurii și solicitărilor sale cu dimensiunile antropometrice și capacitatea fiziologică a executantului; d) dimensionarea corespunzătoare a zonei de lucru. În scopul ca executantul să-și îndeplinească sarcina programată utilizând mijloacele de muncă și obiectele muncii astfel încât necesarul de mișcări și efortul impus să fie cât mai mici; e) proiectarea, în funcție de valorile antropometrice ale executanților, a dimensiunilor mesei de lucru și scaunului utilizate de aceștia; neluarea în considerare a acestui aspect poate conduce, potrivit experienței, la oboseală suplimentară cu implicații negative directe asupra productivității muncii; f) corelarea rațională a naturii și cerințelor operațiilor de executat cu capacitățile fiziologice, antropometrice și profesionale ale muncitorului, ca de exemplu a forței de apăsare, manipulare, deplasare, rotație și în poziții diferite (așezat, aplecat, în picioare ș.a.), precum și proiectarea dispozitivelor și materialelor ajutoare sau izolante necesare; g) concepția, execuția, amplasarea și folosirea în mod corespunzător a dispozitivelor de comandă (întreprătoare, butoane, pîrghii, pedale, manivele) a aparatelor de măsură, semnalizare, control, reglare (panouri, cadrane — dimensiuni, forme, culori, modalități de gradare, iluminare ș.a.).

Fondul de timp : dimensionare corespunzătoare, folosire superioară

SĂ ABORDĂM în continuare câteva probleme, cu deosebire pe plan principal, legate de normarea muncii — primate în contextul strategiei de creștere continuă a productivității. Pentru fiecare om al muncii — participant activ la opera de administrare conștientă, responsabilă, eficientă a părții din proprietatea socială ce-i este încredințată, utilizarea integrală a timpului de muncă trebuie să constituie o preocupare de cea mai mare importanță. Corelată cu timpul de folosire a utilajului și timpul de deplasare, transformare, așteptare a obiectelor muncii în procesul de producție (ciclul de fabricație), problema constă în determinarea, prin măsuri, în condițiile specifice desfășurării procesului, a structurii și nivelului consumului de

timp. Ca urmare a faptului că efectuarea anumitor operații generează acțiunea unor mișcări tipice, preocupările pentru economia de mișcări, reducerea efortului fizic, sporirea eficienței și rodniciei muncii și deci a productivității muncii au fost orientate în direcția tipizării, sistematizării, combinării și grupării unor mișcări care vizează diferitele părți ale corpului uman în raport de care sînt determinați timpii necesari cunoscuți sub denumirea de normative de muncă.

Ca urmare a acestor preocupări, literatura consemnează un mare număr de sisteme de normative de timp pe mișcări*). Sistemul normativelor s-a extins din domeniul consumului de timp și în direcția limitării consumului de resurse materiale (materii prime și materiale, combustibil, energie, S.D.V.-uri), acțiune ce trebuie neîntîrziat accentuată pentru perspectivă. Luarea în considerare a sistemului de normative asigură, în continuare, posibilități de a cerceta riguros procesele de muncă atât în ansamblul și interdependența lor, de a stabili, pe tipuri de operații, lucrări, activități, nivelul normat al cantității de muncă necesară și numărul de executanți utili în acțiunea de organizare și planificare a producției cât și ca suport analitic al retribuirii după cantitatea și complexitatea muncii prestate — preocupare statornică a partidului și statului nostru. În acest scop, o importanță deosebită prezintă proiectarea și urmărirea balanței timpului de muncă, evidențierea abaterilor (+) și actualizarea permanentă a consumului de timp în funcție de corelația om-produs-operație.

Nivelul normat al cantității de muncă necesară este concretizat prin norma de muncă stabilită unui executant individual sau colectiv (în condiții tehnico-organizatorice determinate). Tipurile de norme de muncă și unitățile lor de exprimare prezintă, desigur, o arie largă de diversitate. Potrivit prevederilor legale însă, normele de muncă trebuie să fie astfel fundamentate încît să asigure economisirea muncii vii și realizarea productivității muncii planificate. Din punct de vedere al nivelului lor de determinare, normele unificate sînt obligatorii pentru toate unitățile existente la nivelurile și în condițiile în care au fost stabilite, spre deosebire de cele locale care au valabilitate numai în condițiile tehnico-organizatorice ale unei anumite unități. Să subliniem și faptul că, în cuprinsul normelor de muncă, norma de timp are o poziție predominantă, structura fiind în detaliu precizată de stas-uri. În calculul respectiv, firesc, nu se iau în considerație timpii de întreruperi nereglementate, generate, de regulă, de prezența unor întreruperi dependente de muncitor sau mașină ca rezultat al utilizării extensive și intensive neraționale.

Tocmai de aceea, activitatea de normare a muncii trebuie concepută ca un permanent act dinamic, de continuă actualizare pe baze raționale a nivelului normat al consumului de

*) Este vorba, de exemplu, de M.T.M.-1 (Method Time Measurement), concepută în S.U.A. în anul 1940 și răspîdită rapid; de M.T.M.-2, variantă cu tendință de simplificare, asigurîndu-se o creștere a gradului de aplicabilitate și eficiență față de M.T.M.-1; de M.T.M.-3, variantă cu tendință de sporire a gradului de eficiență; de W. F. (Work Factor) — metodă deosebită de sistemul M.T.M. prin gradul de detaliere a mișcărilor și de transformarea lor în micromișcări tipizate utilizate ca bază riguroasă de evaluare a timpilor, de reducere maxim posibilă a aprecierilor subiective; de M. C. D. (Master Clerical Data) — utilizat în special în cadrul evaluării necesarului de muncă pentru lucrările personalului administrativ. Fiecare din asemenea metode — evident, am dat doar unele exemple — folosește premise, tehnologii, simbolizări și unități de exprimare proprii, a căror cunoaștere însă și adaptare la cerințele muncii din întreprinderile noastre industriale este o necesitate și aduce un real folos în acțiunea de valorificare complexă a resurselor și rezervelor din activitatea economică.

timp de muncă în raport de influența benefică a introducerii progresului tehnic, perfecționării organizării activității, creșterii răspunderii și calității factorului om în contextul atribuțiilor pe care i le oferă aplicarea riguroasă a mecanismului economico-financiar, autoconducerii, autogestunii, în contextul atribuțiilor pe care i le generează, în esență, însăși calitatea de proprietar, producător și beneficiar în viața economico-socială a țării.

Organizarea întreprinderii — valențe economice

FUNȚIILE și structura locului de muncă în strategia creșterii productivității se poate spune că reflectă, pe un plan specific, funcțiile și structura unității de producție privită în contextul general economic. Organizarea producției în unități sintetizează o concepție având la bază premisa în raport de care întreprinderea industrială se caracterizează prin : structură proprie (secții, linii tehnologice, ateliere, locuri de muncă, birouri, servicii ș.a.); sistem de relații interne și externe determinate de condițiile de aprovizionare cu resurse materiale, combustibil și energia necesară precum și de caracterul, mărimea, calitatea și ritmicitatea producției fabricate în funcție de cerințele beneficiarilor externi; potențial determinat de un volum limitat de resurse și factori de producție (clădiri, suprafețe de lucru, mașini, utilaje, instalații, aparatură de măsură, control, automatizare, semnalizare, reglare, materii prime, materiale, combustibili, piese de schimb, forța de muncă în numărul, profesiile și gradul de calificare solicitat de cantitatea și calitatea lucrărilor); complexitatea și nivelul tehnic al echipamentelor valorificate potrivit modului de pregătire și spiritului de ordine și disciplină al oamenilor muncii, în condițiile impuse de tehnologiile de fabricație specifice și de respectarea normelor de protecția și securitatea muncii.

Prin structura, relațiile, resursele de care dispune și complexitatea sarcinilor de îndeplinit, întreprinderea industrială se înscrie ca un sistem tehnico-economic ce trebuie conceput, organizat și condus pentru satisfacerea obiectivelor stabilite în plan, atât din punct de vedere al creșterii gradului de valorificare a resurselor cât și din cel al perfecționării continue a rezultatelor obținute prin prisma calității, competitivității tehnice și rentabilității economice.

Concepută ca o activitate de esență inginerască, ca un sistem care trebuie să acționeze și să interacționeze potrivit unui țel apriori stabilit, organizarea producției întreprinderii reprezintă un ansamblu de activități individuale și/sau de grup, cu caracter complex determinat de natura lucrării, condițiile de construcție și/sau funcționare și rezultatele prevăzute să fie obținute. Organizarea producției reprezintă, în fapt, o veritabilă muncă de creație desfășurată pe baza unei comenzi sociale determinată de necesitatea valorificării rapide în producție, cu eficiență tehnico-economică maximă, a rezultatelor ce răspund cerințelor curente și de perspectivă ale programelor prioritare de dezvoltare economico-socială a țării : economia de energie și combustibili, de alte materii prime și materiale, valorificarea superioară a acestora, creșterea productivității muncii sociale ș.a.

Considerând organizarea producției întreprinderii industriale ca o componentă de bază a proiectării și nu ca o anexă a acesteia — cum, din păcate, de multe ori se constată că se petrec lucrurile în practică, situație ce trebuie prevenită sau eliminată — cât și ca o stare permanentă a celor ce conduc pregătirea și desfășurarea procesului de producție, aceasta poate duce la rezultatele așteptate. O condiție indispensabilă în acest scop este aceea de a porni de la ideea că economia de resurse materiale, timp, fonduri bănești începe în faza de concepție și proiectare, așa cum a subliniat adeseori tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru. În acest context, organizarea activității de producție, în care organizarea muncii reprezintă o incluziune organică, obiectiv necesară, trebuie să propună, pe primul plan, soluții de : valorificare superioară a materiilor prime, materialelor, potențialului energetic ; utilizare a materialelor înlocuitoare ; reducere a importuri-

lor de materii prime, materiale ; perfecționare a tehnologiilor existente și a controlului activ al calității în toate fazele, pentru obținerea de economii de materiale, timp, suprafețe, construcții-clădiri ș.a. ; promovare și proiectare de noi tehnologii, produse, instalații, utilaje, S.D.V., A.M.C., de concepție românească, la un înalt nivel tehnic, funcțional, economic ; reducere a importurilor de licențe, de documentație tehnică, de instalații, utilaje ș.a.

Din această perspectivă, organizarea producției trebuie să se materializeze într-un program care, între altele, să cuprindă : lista măsurilor tehnico-organizatorice posibile de realizat din punct de vedere al conținutului, metodelor, mijloacelor și fondurilor bănești necesare ; lista acțiunilor de re-proiectare pentru satisfacerea unui criteriu de decizie adoptat (de exemplu, realizarea de consumuri minime de materii prime, materiale, energie, sporirea gradului de utilizare a capacităților de producție, modernizarea utilajelor existente, perfecționarea fluxurilor de fabricație), metodele, mijloacele și fondurile ce se impun ; soluția de bază adoptată, variantele constructive în raport de aceasta și varianta considerată avantajoasă din punct de vedere al criteriilor tehnice, economice, funcționale, ergonomice impuse de condițiile de utilizare și de cerințele esențiale ale activității analizate, întrunite în criteriul fundamental și complex al eficienței generale tehnico-economice.

Firește, problemele organizării producției vizează aspecte diferite ale „vieții întreprinderii“, dintre care de maximă importanță pot fi considerate : asigurarea unei corelații optime între tipul și caracteristicile procesului organizat și concepția de organizare și conducere adoptată ; legătura nemijlocită dintre proiectanții tehnologi și organizatori, constructori și beneficiari care vor deveni în continuare răspunzători de organizarea activității conduse având în vedere mutațiile impuse de adaptarea producției la cerințele consumatorilor, necesitatea reducerii cheltuielilor de energie, combustibili, creșterea volumului fizic al producției într-o structură sortimentală dată, optimizarea fluxurilor tehnologice în scopul reducerii timpilor de transport și așteptare, reducerii duratelor ciclului de fabricație a produselor ; pregătirea fabricației ; integrarea sarcinilor planificate cu disponibilitățile capacităților de producție, luând în considerare starea utilajului și a condițiilor de întreținere-reparații, programarea fabricației, ordonanțarea produselor, transportul intern, toate acestea constituind procese cu implicații asupra utilizării capacităților de producție în condițiile respectării siguranței lor în funcționare ; organizarea aprovizionării tehnico-materiale (depozitare, stocare, livrare ritmică pentru consum în secții, ateliere, locuri de muncă) ; organizarea și executarea controlului tehnic de calitate, luând în considerare tipurile de control și echipamentul necesar impus de natura și tipul produsului și al procesului de fabricație ; repartizarea forței de muncă pe lucrări care să asigure compatibilitatea calitativă necesară, productivitatea muncii maxim posibilă și cheltuielile de retribuție optime. Lista problemelor specifice organizării producției ar putea continua, evidențiind tot atâția factori importanți de influență asupra modului în care este concepută corelarea factorilor producției. Sunt probleme care, luate fiecare în parte, pot constitui domenii de studiu de largă extindere, a căror valorificare este binevenită pentru folosul comun al fiecărei întreprinderi industriale, pentru industria și economia românească.

Ceea ce trebuie subliniat în întreg acest context este faptul că în etapa actuală țara noastră dispune de o bază tehnică modernă, comparabilă cu a unor țări puternic dezvoltate ; or, problema de cea mai mare însemnătate pentru întreprinderile industriale trebuie să o constituie utilizarea cât mai eficientă a capacităților de producție în condițiile înfăptuirii întocmai a prevederilor de plan — la indicatorii producție fizică, marfă, netă, ai rentabilității etc. Iată, așadar, doar câteva repere ale cadrului funcțional și organizatoric de mare complexitate în care și desfășoară activitatea unitățile economice, repere însemnate ale acțiunii de sporire a productivității, de care trebuie ținut seama cu atât mai mult în condițiile actualei etape de creștere cu precădere calitativă a economiei românești.

Barbu Gh. PETRESCU

De la 1 mai 1984

Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției

ÎN CONCORDANȚĂ cu obiectivele stabilite de Conferința Națională a partidului în domeniul creșterii bunăstării materiale și spirituale a întregului popor — țelul suprem al politicii partidului —, Programul privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției în acest cincinal se află la baza elaborării Decretului pentru majorarea retribuției personalului muncitor. Potrivit acestui act normativ, în anii 1983—1984 retribuția nominală a personalului muncitor va crește, în medie pe economie, cu 10,4%, această creștere realizându-se atât prin majorarea retribuțiilor tarifare, cât și prin sporirea părții variabile în totalul veniturilor oamenilor muncii.

Astfel, retribuțiile tarifare se majorază în medie cu 5,5% pentru muncitori, și cu 5%, pe clase de retribuire, pentru personalul operativ, personalul tehnic productiv și personalul din administrație. În acest context, începând cu 1 Mai vor beneficia de majorarea retribuției peste șapte sute patruzeci de mii de persoane din ramurile: silvicultură, economia apelor, industrie (unități subordonate Consiliului Culturii și Educației Socialiste, unități subordonate altor ministere și organe centrale, precum și unități subordonate consiliilor populare, Uniunii Centrale a Cooperativelor Meșteșugărești, a Uniunii Centrale a Cooperativelor de Producție, Achiziții și Desfacere a Mărfurilor și altor organizații cooperatiste),

gospodărie comunală, de locuințe și alte prestări de servicii neproductive.

Concomitent cu creșterea retribuțiilor tarifare, personalul muncitor va beneficia de venituri suplimentare obținute prin intermediul părții variabile a retribuției, și anume: creșterea sporului de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, adaosul de acord în cazul depășirii sarcinilor de plan, dublarea fondului de premiere, sporirea cotei de participare la beneficiile realizate etc. Aceste creșteri de venit vor stimula și mai mult răspunderea colectivelor de oameni ai muncii în vederea realizării și depășirii sarcinilor de plan în domeniul creșterii productivității muncii, a producției fizice, ridicării calității producției și a produselor și, pe această bază, creșterii beneficiilor obținute.

Pentru ilustrarea efectelor măririi retribuțiilor nominale prezentăm în tabel o serie de exemple din unele ramuri ce beneficiază de la această dată de majorarea retribuției, pe tipuri de unități și pe categorii de personal. De remarcat este faptul că, în majoritatea cazurilor, numai pe seama creșterii retribuției tarifare și a sporului de vechime neîntreruptă venitul suplimentar obținut pe parcursul unui an depășește retribuția medie pe economie și, în toate cazurile, retribuțiile tarifare avute înainte de majorare. Astfel, un muncitor silvicultor de categoria 4 II realizează un venit suplimentar anual de 2 712 lei, un croitor de categoria 5 II — 2 976 lei, un culegător mecanic linotip de categoria 6 II — 3 588 lei, aceste cifre ilustrând cu claritate posibilitatea obținerii unor venituri su-

plimentare în condițiile realizării sarcinilor de plan și a unei mai mari stabilități a personalului.

Veniturile suplimentare obținute creează posibilitatea procurării unui quantum mai mare de bunuri și servicii destinate consumului populației și nu afectează acordarea compensațiilor și nici drepturile de alocație pentru copii. Datele prezentate relevă că, cu cât categoria de încadrare sau clasa de retribuire sînt mai înalte cu atât venitul suplimentar, respectiv creșterea retribuției tarifare și a sporului de vechime, este mai mare.

Noua creștere a retribuțiilor nu modifică rețelele după care este retribuit personalul muncitor, din ramurile amintite, ci permite ca, în cadrul aceeași ramuri, să obțină venituri suplimentare mai mari acele categorii de personal care execută lucrări deosebite, stimulînd, astfel, personalul în vederea creșterii calității pregătirii sale profesionale și promovării în categorii superioare. Astfel, în industria poligrafică, muncitorul culegător mecanic linotip categoria 6 II ce lucrează la presa centrală este retribuit după rețeaua A₀ și va beneficia de un venit suplimentar anual de 3 984 lei anual, iar muncitorul din aceeași categorie care lucrează la presa locală, retribuită după rețeaua A₁, va obține un venit suplimentar de 3 840 lei anual, față de un muncitor care lucrează la celelalte tipărituri, care va obține 3 588 lei anual.

Realizarea prevederilor Programului privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției în acest cincinal reprezintă chezașia sporirii venitului național și, pe această bază, a ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregii populații.

Georgeta DUMITRESCU

Institutul de economie socialistă

Ramura, tipul unității, categoria de personal	Rețeaua de retribuire, grupa de ramură, nivelul de retrib.	Categoria, treapta, clasa, gradația, nivelul de calificare	Vechimea în aceeași unitate	Retribuția tarifară anterioară majorării (lei)	Venituri suplimentare realizate prin majorarea retribuției		Total venituri suplimentare (lei), în cazul realizării integrale a sarcinilor de plan	
					retribuției (lei)	spor de vechime neîntreruptă (lei)	lunare	anuale
Silvicultură								
— muncitor silvicultor	silvicultură	4II	15 ani	2009	112	114	226	2712
— pădurar princip.	silvicultură	14 gr. 4	18 ani	2060	100	115	215	2580
— inginer silvic	silvicultură	23 gr. 3	7 ani	2780	140	92	232	2784
Economia apelor								
— meteorolog, hidrolog care lucrează la direcția apelor	grupa IV	23 gr. 3	11 ani	2780	140	83	232	2784
— muncitor hidrometru	grupa IV	4I	9 ani	2162	116	72	188	2256
Industria								
● Unități subordonate Consiliul Culturii și Educației Socialiste								
Poligrafie								
— culegător mecanic linotip	Poligrafie A ₀	6II	peste 20 ani	2968	160	172	332	3984
— maistru principal	Poligrafie B ₀ și B	26 gr. 6	peste 20 ani	3200	160	184	344	4128
● Unități subordonate UCECOM								
— croitor	textil	5II	15 ani	2275	120	128	248	2967
— depanator radio-tv	constr. mașini A	3II	8 ani	2142	126	72	198	2376
— mecanic auto	constr. mașini B	6II	peste 20 ani	2611	146	153	299	3588

Implicații ale organizării asupra eficienței controlului de calitate

CONTROLUL TEHNIC al calității produselor, pe faze de execuție și final, constituie o componentă a procesului de producție, deci trebuie conceput, organizat și condus ca atare.

Modernizarea tehnologiilor include tot mai frecvent rezolvări principial noi ale operațiilor de control, în care un rol tot mai însemnat deține aportul de operativitate, precizie și obiectivitate al aparatului electronic — calculatoare de proces, senzori, microprocesoare, capabile să regleze „in timp real” devierile de la parametrii de regim care ar avea efecte negative asupra calității, mai ales în procesele continue. Laboratoarele și punctele de control din întreprinderi își completează dotarea cu aparatură evoluată, care mărește fiabilitatea determinărilor. Cresc atât numărul standurilor de încercări și probe de funcționare, cât și complexitatea lor (deci gama de date ce pot fi relevate). Pe lângă alinierea la progresul tehnic în domeniu, indispensabilă pentru realizarea unor produse cu înaltă funcționalitate, fiabilitate și competitivitate, aceste evoluții sugerează cât de important este ca astfel de înzestrări să fie avute în vedere încă de la conceperea, finanțarea și realizarea investițiilor în noi capacități productive, să fie întreprinse și dezvoltate pe parcurs. Măsurile stabilite nu de mult de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., privind dezvoltarea producției de aparatură de măsură și control, dotarea la nivelul necesarului și utilizarea ei corespunzătoare, sint menite să înlăture carențele care mai există din acest punct de vedere.

FĂRĂ îndoială că asemenea intervenții — al căror ritm și scară de implementare depind în măsură decisivă de conștientizarea, la diferite niveluri de decizie și execuție, asupra a ceea ce începem să denumim curent „costul calității” — reduc drastic dimensiunile participării la control a factorului uman, subiectivitatea ei, îi aduc substanțiale înlesniri. Dar nu o exclud. Și dacă încă nu putem face îndestule referiri pozitive la modul cum se aplică unele reglementări statuate prin Legea privind controlul calității produselor (de pildă: extinderea autocontrolului, ca metodă de organizare și de întărire a responsabilității fiecărui lucrător față de rezultatele muncii proprii; acordarea „mărcii de calitate” — atestat cu caracter de garanție, apt să stimuleze responsabilitatea și mindria colectivă), sintem datori să subliniem necesitatea unei mai bune gestiuni a acestui factor.

Cît de reală este dihotomia productivitate — exigență în activitatea controlorilor ?

FIE CĂ EFECTUEAZĂ nemijlocit (senzorial) controlul, fie că operează asistat de (sau asistînd) aparatură specializată, controlorul este supus, într-un grad mai mare sau mai mic, unor solicitări fiziologice, îndeosebi de natură nervoasă. Oboseala care intervine la depășirea unui anumit nivel al acestora scade din capacitatea lui de muncă, de concentrare, apare riscul erorilor de apreciere.

Potrivit indicațiilor recente ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în unitățile productive se suplimentează măsurile tehnice și organizatorice din programele proprii, vizînd întărirea controlului de calitate, efectuarea lui riguroasă pentru fiecare exemplar de reper, subsansamblu, produs, prevenirea și eliminarea defectelor pe faze de fabricație pînă la expediția la beneficiar. Măsurile respective trebuie însă astfel gîndite și aplicate, încît să nu contravină principiilor și obiectivelor programului de

creștere a productivității muncii, deci să nu presupună majorarea nefundamentată a efectivelor ocupate în activitatea C.T.C., încălcarea prevederilor din plan relative la numărul și structura personalului muncitor. Calea rezolvării acestei aparente contradicții o constituie creșterea în paralel a exigenței și a productivității muncii la control. Acești doi termeni nu mai apar ca ireconciliabili, dacă prin folosirea aparatului moderne, prin inovația tehnologică, dar și prin ameliorări de ordin ergonomic munca operatorului uman devine mai puțin solicitantă și monotonă, astfel încît efectul de concentrare perceptivă să nu devină excesiv, să nu ducă la disconfort.

În sprijinul unei astfel de duble eficiențări a muncii C.T.C. trebuie să vină deci — în fiecare unitate — tehnologii, specialiștii în organizarea muncii, conducătorii fazelor proceselor de producție din amonte și aval de control, medicii de întreprindere, psihologul (acolo unde la stabilirea schemei de funcționare s-a ținut seama de potențialul de aport al acestei profesii la reglarea spre optim a sistemului de relații om — mijloace de muncă — mediu în procesele industriale moderne, complexe). La rîndul său, compartimentul de control tehnic poate ajuta mai mult la îmbunătățirea calității produselor și la ușurarea propriei activități, semnalînd operativ responsabililor și executanților de pe fluxul tehnologic apariția unor defecte semnificative ca importanță și frecvență, pentru a se lua măsurile adecvate. Ceea ce implică, desigur, și o cunoaștere mai în detaliu, de către lucrătorii acestui compartiment, a specificului operațiilor de prelucrare, asamblare etc. ale căror rezultate le verifică, astfel încît sesizările pe care le fac să fie însoțite și de propuneri pertinente pentru remediere.

Pe lângă rolul de constatare și decizie în sfera sa de atribuții, controlorul se va putea integra astfel mai activ și mai intim în procesul de fabricație, ceea ce va constitui pentru el o îmbogățire a muncii, un puternic element de motivație, va determina o mai bună înțelegere și o manifestare complexă a responsabilității sale individuale în con-

textul răspunderii colective pentru un înalt nivel tehnic și calitativ al produselor. Asemenea transformări, operînd pozitiv, reconfortant asupra psihicului, sint de natură să atenueze sindromul de rutină (înțelegînd prin aceasta nu siguranța pe care o dă o experiență îndelungată, ci carența în stimul participativ a unei activități predominant repetitive).

Reflectînd la aspecte de felul celor menționate, și comisiile pentru calitatea producției, îndrumate la obiect de către consiliile oamenilor muncii, vor putea și vor trebui să cuprindă mai îndepărtate în preocupările lor, alături de sfera fabricației, și pe cea a controlului.

Importanța amenajării ergonomice a locurilor de muncă

ESTE, spunem, momentul ca în cîmpul studiilor de organizare ergonomică a locurilor de muncă să fie mai insistent cuprins și controlul tehnic. Ca un exemplu de abordare a acestei problematici prezentăm sumar, în cele de mai jos, constatările și concluziile a două cercetări efectuate — apelînd la un bogat instrumentar științific specializat — de către un colectiv *) de la Institutul de igienă și sănătate publică din București.

● În două întreprinderi din industria construcțiilor de mașini au fost cercetate activitățile de control la : piese de precizie (repere și matrițe) și funcționarea componentelor și a ansamblelor realizate din acestea, în fabricarea aparatelor de măsură ; bile și role, în fabricarea rulmenților. Metodologia complexă aplicată a cuprins cu precădere determinarea intensității solicitărilor psiho-fiziologice, caracterizate prin participare senzorială (mai cu seamă vizuală, dar și tactilă și psihomotorie), a atenției, a unor funcții intelectuale (pentru culegerea și prelucrarea informațiilor în raport cu norma sau modelul de referință și luarea deciziei de acceptare sau respingere a pieselor controlate). Solicitățile vizuale — care angajează întreaga gamă de funcții : acuitate, vedere stereoscopică, acomodare, convergență, sensibilitate de contrast, viteză de percepție, adaptare, motilitate oculară — sint produse de necesitatea depistării unor detalii mici (pînă la 0,5 mm) și foarte mici (microni), de contrastul redus dintre detaliu și fond, de strălucirea suprafețelor metalice a pieselor sau a dispozitivului de control luminos, de efortul de acomodare impus de distanța mică dintre ochi și piesă, de unele deficiențe ale ambianței luminoase, de încordarea atenției în cazul așteptării continue pe care o implică apariția întîmplătoare, ca loc și moment, a defectelor la piesele aflate în mișcare pe planul de lucru (bilele și rolele de rulmenți).

Posturile de control studiate sint dotate, după specific, cu diverse instrumente de măsură, dispozitive, aparate optice complexe (microscop, ecran catodic, suprafețe luminoase etc.). Utilizarea lor micșorează solicitarea vizuală, dar o accentuează pe cea intelectuală.

Recomandările făcute pe baza stu-

*) Dr. Hilda Herman, psih. Despina Marincescu ș.a.

OPINII Cum utilizăm mijloacele informaticii ?

IN ȚARA NOASTRĂ a fost elaborat un sistem rațional de organizare a documentelor pentru toate sectoarele de activitate, prin „Catalogul formularelor tipizate”, aprobat de Comisia guvernamentală pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste — cu instrucțiuni precise privind forma, conținutul, structura, întocmirea și folosirea. Dintr-un recent articol publicat de „Revista economică” *) am aflat despre o serie de rezultate obținute pe linia perfecționării sistemului informațional pe ansamblul economiei, pe ramuri și unități, concretizate în reducerea consumului de hirtie, a volumului de muncă, despre preocupările și acțiunile avute în vedere în continuare, inclusiv în legătură cu extinderea utilizării mijloacelor informaticii în efectuarea operațiilor de evidență.

În legătură cu acest ultim aspect supun atenției specialiștilor și forurilor cu atribuții în domeniu unele constatări (cunoscute de cei vizati, și nu numai de ei) și propuneri reieșite din practica economică, în speranța că vor contribui la o reconsiderare a elementelor unei reale raționalizări.

Preluarea de către calculator a unor operațiuni sau a unor activități de evidență și calcul a condus la substituirea unora din formularele tipizate cu diferite liste și rapoarte. Dar, încă pînă în prezent, unele din acestea nu sînt supuse unei reglementări precise privind obiectul, conținutul, numărul de exemplare — elemente pe care le decid proiectantul și utilizatorul (beneficiarul) programului.

Listări care nu folosesc cu nimic utilizatorului, o punere în pagină neeconomicoasă, un exemplar în plus unde nu trebuie, cartele suplimentare din cauza folosirii nejudicioase a cimpului la cartelele de bază — toate acestea consumă maldăre de hirtie de imprimantă și cartele, uzează fără folos perifericele. Orice intîrziere a acțiunilor menite ca reglementările privind îngrădirea proliferării hîrtilor să le cuprindă și pe cele generate de calculator mărește nejustificat cheltuielile materiale ale prelucrării.

Pe de altă parte, deși se scot foarte multe rapoarte, nu întotdeauna se listează cele strict necesare și în conformitate cu instrucțiunile Ministerului Finanțelor sau ale altor organe de directivă. Exemplific cu unele programe privind retribuirea, care nu creează fișier istoric pe retribuții și, ca atare, nu listează fișele retribuțiilor atît de necesare în calcularea sumelor cuvenite pentru concedii de odihnă, participarea la beneficii și în alte cazuri cînd trebuie să se ia ca bază cîștigul mediu pe o perioadă determinată.

Faptul că aceste programe nu sînt omologate din punctul de vedere al dispozițiilor legale îl dovedește cuprinderea unor erori... „jenante”. De exemplu, se acordă alocație de stat pentru copii și se reține contribuție pentru persoane fără copii, în aceeași lună și de la aceeași persoană...

Orice schimbare în actele normative, care operează asupra unui program, trebuie să conducă de îndată la modificarea acestuia, astfel ca la data intrării în vigoare a prevederilor noi, programul actualizat în spiritul lor să fie exploatabil, fără să mai fie nevoie de insistențe repetate ale beneficiarilor pentru efectuarea adaptării.

Nu pot înțelege principiile care au ghidat acțiunea întreprinșă de Centrul de organizare și cibernetică în construcții pentru

*) Suplimentul nr. 13/1984 : dr. ing. P. Aliu, Noi realizări în activitatea de perfecționare a sistemului informațional.

alinierii colecțiilor PEGAS la noul nomenclator de materiale. Se „pasează” această operațiune la utilizator (o lucrare ce consumă cca. 400 ore/om — și sînt, în țară, cca 200 de utilizatori !). Oare C.O.C.C., ca gestionar al programului și al bazei de date normative, nu ar fi — logic — obligat să-și actualizeze biblioteca de date și apoi s-o difuzeze la unitățile de exploatare ?

Un alt aspect nedorit îl constituie cazurile de aplicații ultrasofisticate sau de programare de dragul programării, avînd ca rezultat un volum foarte mare de muncă umană, nu numai la implementare, dar și la exploatarea curentă. În loc să permită raționalizarea personalului, aceasta duce la creșterea lui (bineînțeles, sub alte denumiri ale funcțiilor) — la care se adaugă cheltuieli materiale suplimentare. Nu e de mirare, în aceste condiții, că unii contabili-șefi preferă, în locul unei stații de calcul cu 20 de operatori, 10 posturi de contabili.

Cu sau fără rost, din orgoliu profesional sau din necesitate imediată, ici și colo s-au proiectat programe diferite pentru aceeași activitate. Astfel, numai pentru activitatea de personal-retribuire există cîteva programe, de fapt asemănătoare ; s-ar fi putut economisi un volum important de muncă prin adoptarea unuia singur.

Astfel de situații reclamă reglementări care să introducă ordinea necesară, abilitarea organelor de control competente de a verifica modul cum se gestionează patrimoniul unităților economice prin folosirea lucrărilor pe calculator. Din observațiile pe care le-am făcut asupra modului cum se execută aceste controale — revizii — am constatat că adesea sînt ocolite prudent lucrările executate pe calculator, cu excepția unor rapoarte mai simple. Or, un prost gospodar, un rău intenționat poate „aduce la linie” o gestiune cu ajutorul unei banale cartele, operațiune nelegală (uneori de domeniul penal) care scapă revizorului neavizat în materie.

În loc de concluzii, vin cu următoarele propuneri :

- omologarea de către organele centrale — după specific (Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii ș.a.) — a programelor elaborate sub egida Institutului central pentru conducere și informatică, în ce privește numărul realment necesar de rapoarte, liste, exemplare, cu satisfacerea legalității ;

- stabilirea unui barem de consum de hirtie și cartele — în funcție de aplicație — și a gradului de reducere a volumului de muncă față de prelucrarea manuală ;

- completarea pregătirii profesionale a tuturor organelor de control financiar-contabil cu noțiuni care să le dea posibilitatea de a controla lucrările efectuate cu prelucrarea automată a datelor, din punctul de vedere al legalității operațiunilor ;

- includerea mai frecventă de către „Revista economică” (publicație de o mai întinsă „respirație economică” și mai accesibilă efectivului larg de utilizatori), în supliment, a unor articole pe probleme de informatică aplicată, prin care utilizatorii să fie informați și să-și expună cerințele.

Este cunoscut că față de informatica de gestiune se manifestă pe alocuri o anumită rezistență socială, motivată diferit pe categorii de oameni ai muncii implicați în problemă. Deficiențele de felul celor la care ne-am referit oferă substanță acestei rezistențe, în toate formele ei de manifestare. De aici necesitatea înlăturării lor.

ec. Dumitru VRINCEANU
Piatra Neamț

diului se referă la : controlul medical al funcțiilor vizuale ale persoanelor ce urmează să lucreze la control (miopia și hipermetropia de valoare mare sînt contraindicate) ; repetarea periodică a unei astfel de examinări, pentru constatarea evoluției și corectarea unor imperfecțiuni ale văzului (de refracție, presbicie) ; perfecționarea pregătirii profesionale a controlorilor a căror activitate cere o participare intelectuală mai mare (ținînd seama și de faptul că vechimea în profesie a majorității lucrătorilor ce au format eșantionul este de pînă la 5 ani) ; ameliorarea ergonomică a condițiilor de muncă ; unele măsuri organizatorice.

- Relația dintre solicitări (fizice, senzoriale, ale atenției) și productivitate a fost urmărită la controlul de calitate al țesăturilor finite într-o mare întreprindere textilă. Activitatea muncitoarelor de la punctele de lucru respective constă, în principal, în identificarea și marca-

rea defectelor (detalii mici de 0,1—1 mm — fire scoase, pete, găuri, diferențe de culoare etc. — a căror observare necesită uneori și folosirea lupei) pe țesătura (imprimată sau nu) care se deplasează cu o viteză de 12—18 m/min, pe rampe înclinate la 45°. Ea cuprinde, totodată, deplasarea țesăturilor pe cărucioare, amplasarea lor pe role și corectarea poziției lor pe rampe, comenzile de pornire-oprire etc. Ca atare, solicitarea neuropsihică e însoțită de solicitări fizice (poziția de lucru, deplasări, manipulări), rezultînd într-o serie de cazuri scăderea treptată a performanțelor în timpul schimbului și creșterea numărului de greșeli spre sfîrșitul acestuia. Din concluziile cercetării se desprind, pentru întreprinderea respectivă și pentru altele cu condiții similare, direcții de acțiune în vederea diminuării oboselei în activitatea de control, printre care : adaptarea ergonomică a utilajului și a mobilierului de lucru, pentru a asigura muncitorei o poziție neforțată ; ameliorări ambientale ;

asigurarea mai bună a posibilității de reglare în limite variate a vitezei de deplasare a țesăturii ; situarea pauzelor de odihnă după a 3-a și a 5-a oră de lucru ; cuprinderea, în examenul medical la încadrare, a unor determinări relative la funcțiile necesare și la contraindicațiile vizuale.

Ceea ce poate fi reținut, ca o observație generală, din cele de mai sus este că optimul ergonomic al locului de muncă reprezintă o noțiune evolutivă în funcție de acumularea de noi cunoștințe și posibilități de rezolvare — și că urmărirea lui în organizarea activității de control calitativ, în asigurarea ei tehnică și ambientală creează controlorului posibilitatea ca în limite raționale de efort, să-și mărească performanțele cantitative, acuratețea și precizia în depistarea defectelor.

Adrian RUSU

Probleme privind cuantificarea eficienței economice (II)

ALĂTURI de indicatorii eficienței efortului curent și a eficienței efortului inițial există preocupări pentru calcularea unor indicatori ai eficienței folosirii resurselor. De regulă se luă în calcul numai resursele de muncă (populația ocupată) și fondurile fixe. În acest caz exprimarea eficienței resurselor are la bază două modalități de calcul. Prima constă în recalcularea unei categorii de resurse prin intermediul unor indicatori care reflectă eficiența folosirii celeilalte resurse, fie pornind de la relațiile economice dintre cele două grupe de resurse. Astfel, se utilizează productivitatea muncii pentru recalcularea fondurilor fixe și eficiența netă pentru recalcularea populației ocupate. Cea de a doua modalitate se bazează pe folosirea unor relații de substituție stabilite între forța de muncă și fondurile fixe. Această modalitate de calcul a eficienței resurselor se experimentează în mai multe țări socialiste

$$ER = \frac{VN}{PO + k \cdot FF} \quad (3)$$

în care :

K — coeficientul substituției calculat ca raport dintre ritmul productivității muncii (R_w) și modificarea absolută a înzestrării tehnice a muncii (z)

$$K = \frac{W_1 - 1}{Z_1 - Z_0} \quad (4)$$

Din relația (4) nu rezultă direct conținutul economic al coeficientului k, fapt ce pune la îndoială utilitatea lui pentru a face comparabile fondurile fixe cu forța de muncă.

După părerea noastră economia relativă de forță de muncă pe unitatea de fonduri fixe — exprimată prin coeficientul k — poate fi măsurată prin raportul dintre forța de muncă eliberată (ΔPO_w) și creșterea fondurilor fixe necesară pentru creșterea productivității muncii (ΔF_w) utilizând relațiile :

$$\Delta PO_w = \frac{VN_1}{W_0} - PO_1 \text{ sau } \Delta PO_w = PO_1 \left(\frac{W_1}{W_0} - 1 \right) \quad (5)$$

$$\Delta F_w = F_1 - Z_0 \cdot PO_1 \text{ sau } \Delta F_w = PO_1 (Z_1 - Z_0) \quad (6)$$

Determinarea relației (6) are la bază ipoteza că toate fondurile fixe care asigură ridicarea înzestrării tehnice a muncii conduc la o anumită creștere a productivității muncii, ipoteză impusă de faptul că nu se poate face o separare a rolului fondurilor fixe în acțiunea lor asupra sporirii productivității muncii.

Indicatorul eficienței resurselor (3) pune în evidență modificările intervenite în nivelul productivității muncii și eficienței fondurilor fixe; el nu poate fi folosit pentru comparații cu caracter internațional. Faptul că coeficientul k este sensibil la modificările intervenite în compoziția organică a producției înseamnă că mărimea eficienței resurselor (3) depinde de alegerea perioadei care stă la baza determinării coeficientului k. În acest scop se recomandă ca perioada să fie cel puțin de cinci ani.

Deci măsurarea sintetică a eficienței folosirii resurselor este condiționată de asigurarea comparabilității elementelor care compun efortul. Pentru rezolvarea acestei probleme s-au conturat două concepții. Prima are ca obiect relațiile dintre munca vie și fondurile fixe. Specific acestei concepții este faptul că își propune să măsoare și să analizeze eficiența economică pornind fie de la relațiile dintre productivitatea muncii, înzestrarea tehnică a muncii și eficiența folosirii fondurilor fixe, fie de la cele dintre productivitatea muncii și acumularea productivă. Limitele acestei concepții constau în principal în faptul că ea pune semnul egalității între acumularea productivă și modificarea înzestrării cu fonduri fixe și nu ține seama de eforturile pentru fondurile fixe necesare creșterii productivității muncii. După această concepție se exprimă numai eficiența eforturilor inițiale.

Cea de-a doua concepție privind măsurarea eficienței folosirii resurselor urmărește asigurarea comparabilității eforturilor inițiale și a celor curente. În vederea determinării eforturilor totale se recomandă folosirea formulei costurilor producției, a coeficientului reproducției, a indicatorilor costurilor ponderate și a timpului de muncă. Formula costurilor producției se aplică pentru asigurarea comparabilității fondurilor de investiții cu consumurile curente prin intermediul coeficienților normativi de eficiență. Coeficienții reproducției exprimă mărimea costurilor curente și a acumulării pe unitate de venit național sau produs social. În această variantă se cuprind numai părți ale eforturilor reproducției; rămâne însă nesoluțio-

nată problema normării eforturilor reproducției fondurilor și a forței de muncă.

Variantele care apelează la indicatorii costurilor ponderate cuprind în calcul toate resursele cu eforturile curente și inițiale. Acestea se apropie cel mai mult de concepția eforturilor totale. Problemele care nu sînt încă rezolvate privesc fundamentarea riguroasă a coeficienților de reducere a eforturilor inițiale în eforturi curente.

La determinarea eforturilor totale de muncă prin intermediul timpului de muncă consumat cu obținerea componentelor eforturilor inițiale și curente nu și-a găsit încă o rezolvare riguroasă problema reducerii muncii complexe în muncă simplă.

Rezultă că preocupările legate de măsurarea sintetică a eficienței folosirii resurselor trebuie orientate în direcția asigurării comparabilității eforturilor inițiale și curente. O posibilitate ar consta în fundamentarea cheltuielilor normate ale producției resurselor, care îndeplinesc rolul de coeficienți de reducere a eforturilor inițiale în eforturi curente.

Pornind de la aspectele menționate poate fi conceput un sistem de indicatori pentru măsurarea, analiza și planificarea eficienței economice, format din indicatori parțiali și unul sau mai mulți indicatori sintetici. La nivelul economiei naționale din acest sistem nu pot lipsi grupele care exprimă venitul național și veniturile reale pe locuitor: productivitatea muncii sociale și influența ei asupra sporirii venitului național; venitul național care revine la o unitate de resurse consumate și avansate; cheltuieli pentru știință și tehnică pe unitatea de venit național; eficiența fondurilor fixe și circulante; creșterea venitului național pe o unitate din fondul de acumulare și investiții; proporția fondului de înlocuire cu produsul social; sporul venitului net pe o unitate de creștere a venitului național; rentabilitatea fondurilor, rentabilitatea producției, rentabilitatea exportului; proporția creditelor în mărimea acumulării.

Sistemul de indicatori utilizați pentru analiza eficienței economice trebuie să fie unitar la nivelul întreprinderilor, ramurilor și al întregii economii naționale, unitatea fiind asigurată de conținutul eficienței și ai indicatorilor care exprimă efectele și eforturile. Deosebirile privind dimensiunea sistemului de indicatori sînt impuse de probleme pe care le ridică înfăptuirea procesului de reproducție, la soluționarea cărora un loc important trebuie să-l ocupe calculele și analizele de eficiență. La nivelul întreprinderilor și centralelor sistemul cuprinde în principal grupe de indicatori ce caracterizează evoluția principalilor indicatori ai rezultatelor: nivelul tehnico-economic și calitatea produselor; productivitatea muncii și influența ei asupra rezultatelor producției; economisirea fondurilor fixe și a investițiilor; economisirea materialelor și a stocurilor; reducerea costurilor și creșterea rentabilității; eficiența exportului; indicatori sintetici de eficiență.

Fiecare grupă de indicatori oferă informații privind eficiența folosirii diferitelor resurse. Oricît de mare ar fi lista indicatorilor, ea nu permite caracterizarea complexă a eficienței dacă nu formează un tot unitar, dacă între indicatori nu există legături și relații de interdependență. Un sistem de indicatori ai eficienței economice trebuie să permită cunoașterea legăturilor esențiale și a raporturilor cantitative existente între indicatori. Totodată, trebuie astfel conceput, încît să asigure posibilitatea caracterizării legăturii dintre eficiență și proporțiile de bază ale reproducției, știind că eficiența economică este principala cale de înfăptuire a proporțiilor în economie. Sistemul de indicatori trebuie în același timp să permită explicarea contradicțiilor care pot fi sesizate în evoluția în timp a diferiților indicatori, ceea ce înseamnă că trebuie să fie ierarhic structurat.

Rezultă că una din problemele fundamentale privind măsurarea și analiza eficienței economice pe baza unui sistem de indicatori se referă la cercetarea legăturilor existente între indicatorii de eficiență. Aceste interdependențe trebuie cercetate din cel puțin trei puncte de vedere :

a) prin prisma relațiilor existente între eforturi și efecte în vederea realizării unui anumit nivel de eficiență în cadrul unui interval de timp.

Relațiile dintre indicatorii parțiali de eficiență pot fi sesizate pornind de la conținutul acestora. Astfel se poate porni de la relațiile existente între productivitatea muncii (W), eficiența fondurilor fixe (EFF), rata rentabilității (R_r), înzestrarea tehnică a muncii (Z), rentabilitatea fondurilor fixe (R_{FF}) etc.

$$W = \frac{VN}{PO} = \frac{VN}{FF} \cdot \frac{FF}{PO} = \frac{V_n}{FF} \cdot \frac{FF}{PO} \cdot \frac{V_n}{V_n} \quad (7)$$

$$EFF = \frac{VN}{FF} = \frac{V_n}{FF} \cdot \frac{V_n}{VN} = \frac{VN}{PO} \cdot \frac{FF}{PO} = \frac{PS}{PO} \left(1 - \frac{CM}{PS}\right) \cdot \frac{FF}{PO} \quad (6)$$

$$Z = \frac{FF}{PO} = \frac{V_n}{PO} \cdot \frac{V_n}{FF} = \frac{VN}{PO} \cdot \frac{VN}{FF} \quad (7)$$

$$R_r = \frac{V_n}{C_p} = \frac{V_n}{VN} \cdot \frac{C_p}{V_n} = \frac{VN}{VN} \cdot \frac{FF}{PO} \cdot \frac{VN}{C_p} \quad (8)$$

$$RFF = \frac{V_n}{FP} = \frac{V_n}{VN} \cdot \frac{VN}{FF} = \frac{V_n}{PO} \cdot \frac{FF}{PO} \quad (9)$$

Printr-o asemenea variantă de abordare în analiza legăturilor dintre indicatori pot fi formulate baze de sprijin pentru descoperirea posibilităților de influențare a eficienței;

b) prin prisma relațiilor existente între efecte și eforturi pentru evoluția eficienței în timp. Pornind de la evoluția indicatorilor de bază care exprimă efortul și efectul economic și de la legăturile existente între ei este posibilă recunoașterea relațiilor de proporționalitate dintre diferiți indicatori. Prezentate sub forma unor inegalități pot fi analizate limitele normale între care se pot mișca în dinamică principalii indicatori care exprimă eforturile și efectele economice. Astfel, pentru indicatorii sintetici care exprimă rezultatul și efortul inițial se poate construi următoarea inegalitate:

$$I_{VN} > I_{VN} > I_{PS} > I_{CP} > I_{FP} > PO \quad (10)$$

Pe baza unor asemenea inegalități pot fi stabilite limitele în care trebuie să se realizeze evoluția eficienței pentru a corespunde cerințelor legităților economice;

c) prin prisma legăturilor dintre principalii indicatori parțiali de eficiență și indicatorul sintetic.

Punctul de pornire pentru evidențierea legăturilor existente între principalii indicatori parțiali și indicatorul sintetic o poate constitui cerința obiectivă ca rezultatele finale ale activității să crească mai repede decât consumul productiv; deci $I_{VN} > I_{CP}$. Această cerință impune cercetarea aprofundată a eficienței consumului productiv, exprimată sintetic prin raportul dintre venitul național și consumul productiv.

Ținând seama că un alt obiectiv fundamental pentru dezvoltarea dinamică a economiei naționale îl constituie sporirea productivității muncii, înseamnă că este necesară cunoașterea legăturilor existente între eficiența consumului productiv și productivitatea muncii.

La rezolvarea acestei probleme pornim de la un număr cît mai redus de indicatori parțiali, astfel încît sistemul să fie suficient de simplu. Legătura dintre eficiența consumului productiv (ECP) și productivitatea muncii (W) poate fi evidențiată pornind de la modul de calcul al eficienței consumului productiv și de la componentele venitului național — venituri primare ale populației (VP) și venitul net (VN), urmărind sesizarea componentelor sistematice

$$ECP = \frac{VN}{CP} = \frac{VP}{CP} + \frac{V_n}{CP} = \frac{CP}{VP} + RCP \quad (11)$$

Din relația (11) rezultă că pentru ridicarea eficienței consumului productiv, creșterea compoziției costurilor fiind presupusă, este necesar, dar nu și suficient, să crească rentabilitatea consumului productiv (R_{CP}).

Pentru sporirea rentabilității consumului productiv (12) este necesară, dar nu și suficientă, ridicarea rentabilității costurilor producției (R_{CP}), creșterea compoziției costurilor fiind presupusă:

$$RCP = \frac{V_n}{CP} = \frac{V_n}{C_p} \cdot \frac{C_p}{CP} = RCP \left(1 + \frac{VP}{CP}\right) \quad (12)$$

Rentabilitatea costurilor, calculată pe baza rentabilității muncii (RM), evidențiază cea de-a treia componentă esențială pentru ridicarea rentabilității costurilor; în condițiile creșterii compoziției costurilor, sporirea rentabilității muncii este necesară, dar nu și suficientă (13).

$$RCP = \frac{V_n}{C_p} = \frac{RM}{\frac{CP}{VP} + 1} \quad (13)$$

La rîndul ei creșterea rentabilității muncii este echivalentă cu creșterea eficienței muncii (EM).

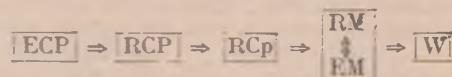
$$EM = \frac{VN}{VP} = 1 + RM \quad (14)$$

Ținând seama de componentele esențiale evidențiate de relațiile de mai sus poate fi realizată, indirect, legătura cu productivitatea muncii:

$$W = \frac{VN}{PO} = EM \cdot \frac{VP}{PO} \quad (15)$$

Această relație pune în evidență faptul că creșterea eficienței muncii este o condiție necesară pentru sporirea productivității muncii, dar nu este și suficientă.

Deci, pornind de la principalii indicatori parțiali care exprimă eficiența și rentabilitatea efortului curent poate fi construit un sistem ierarhic de indicatori, ordonat pe trepte care exprimă condițiile necesare de creștere formulate mai sus (vezi fig. 1 din prima parte a articolului).

Structura ierarhică a sistemului de indicatori de bază ai eficienței economice

Structura ierarhică prezentată pune în evidență importanța fundamentală a productivității muncii pentru reducerea eficienței economice: dacă nu crește productivitatea muncii, nu crește nici unul din indicatorii care se află pe treptele superioare. Deci, ridicarea productivității muncii nu este automat urmată de creșterea eficienței măsurată prin intermediul indicatorilor care se află pe treptele superioare. Dar dacă doi indicatori se află pe trepte diferite de ordonare, atunci din creșterea înregistrată de indicatorul situat pe treapta superioară rezultă întotdeauna creșterea indicatorului de pe treapta inferioară. Acțiunea inversă nu trebuie să fie întotdeauna valabilă. Ca urmare, între faptul că deși crește productivitatea muncii, anumiți indicatori parțiali de rentabilitate și eficiență scad nu este nici o contradicție.

În continuare se pune problema folosirii unui indicator sintetic de eficiență și încadrarea lui organică în sistemul de indicatori de bază prezentat în figura de mai sus. În rezolvarea acestei probleme putem porni de la faptul că efortul total curent de muncă trecută și vie este reprezentat de produsul social, compus din: consumul productiv, veniturile primare și venitul net. Aceasta înseamnă că drept indicator sintetic de eficiență (E) ar putea fi utilizat raportul dintre venitul național și produsul social:

$$E = \frac{VN}{PS} = \frac{ECP}{1 + ECP} \quad (17)$$

Această expresie indică faptul că creșterea indicatorului sintetic este echivalentă cu creșterea eficienței consumului productiv. Deci indicatorul sintetic este o componentă a sistemului prezentat în fig. 2 și se încadrează în treapta a patra a sistemului ierarhic a indicatorilor de bază. Relația (17) exprimă într-adevăr complexitatea eficienței — indică legătura cu productivitatea muncii, eficiența muncii, compoziția costurilor și veniturile primare pe persoană.

$$E = \frac{VN}{PS} = \frac{W}{PS : PO} \quad (18)$$

Aplicînd unele transformări, relația (18) devine:

$$E = \frac{W}{\frac{VP}{PO} \left(\frac{CP}{VP} + 1 + \frac{V_n}{VP}\right)} \quad (19)$$

Această relație arată că alături de problemele comune existente, între productivitatea muncii și eficiența economică există și deosebiri principale. În același timp rezultă că creșterea eficienței este o realizare calitativ superioară comparativ cu sporirea productivității muncii. Astfel că pentru a spori eficiența este necesar ca sporirea productivității muncii să devanseze creșterea, lucru ce rezultă din numitorul expresiei (19).

Sistemul structural al indicatorilor de bază ai eficienței poate fi completat cu indicatori care exprimă intensitatea consumului material și eficiența folosirii fondurilor fixe etc. Desigur, există și alte modalități pentru construirea unor sisteme de indicatori structurate ierarhic, implicînd eforturile inițiale. Problema esențială pentru măsurarea și analiza operației economice prin intermediul sistemului de indicatori constă în aprofundarea legăturilor existente între ei, în folosirea în mai mare măsură a analizelor factoriale. Aceasta, deoarece planificarea eficienței economice înseamnă de fapt planificarea factorilor care o influențează.

prof. dr. I. CAPANU
lector dr. P. WAGNER

ȘCOALA ROMÂNEASCĂ DE STATISTICĂ

CONSTITUIREA unei școli în știință reprezintă încontestabil un mecanism social care generează formarea și progresul cercetătorilor și al literaturii de specialitate. Școala are cu necesitate un mentor, se caracterizează printr-un ansamblu de idei specifice configurate, vadește un stil de abordări și practici științifice și zone de influențe în afara grupului respectiv de membri și aderenți. O asemenea școală a fost cea românească de statistică, clădită de-a lungul deceniilor de academicianul Octav Onicescu. Faima acestui nume și a acestei școli a căpătat o recentă ilustrare prin publicarea volumului „Onicescu — Studies in Probability and Related Topics, Papers in Honour of Octav Onicescu on His 90th Birthday”, Nagard Publisher, Roma, 1983, cu o dedicație din partea autorilor și o prefață a lui Iosif Constantin Drăgan, președintele editurii. Volumul cuprinde contribuțiile unor reputați oameni de știință din Anglia, Australia, Belgia, Canada, Columbia, Cehoslovacia, R. F. Germania, Franța, Italia, România și Statele Unite.

Autorii volumului omagial sînt foști studenți, colaboratori, prieteni sau simpli colegi din comunitatea internațională a oamenilor de știință, care au fost stimulați în lucrările lor de ideile, ipotezele, problemele și teoremele profesorului sau de contactele științifice cu cel în

care au recunoscut un autentic șef de școală. Ariile articolelor celor 50 de autori sînt largi, așa cum au fost și preocupările mentorului și savantului omagiat prin aceste valoroase studii. Ceea ce reunește toate eseurile din volumul apărut în Italia este înscrierea acestor contribuții în cîmpul unei mai bune înțelegeri fundamentale a domeniilor în care fiecare dintre autori s-a făcut cunoscut și a dobîndit reputația sa științifică individuală. Nu fac excepție de la această orientare a volumului celebrități ale lumii științifice contemporane cum sînt, de pildă, Bruno de Finetti și N. Georgescu Roegen. Bruno de Finetti oferă ideii fundamentale privind problematica teoretică a probabilităților în cadrul a două articole din volum, unul legat de semnificația decizională a probabilităților și altul privind conceptualizarea paralelă a probabilităților obiective și a celor subiective care au vaste posibilități de aplicare în economie. N. Georgescu Roegen, prof. emeritus de la Universitatea Vanderbilt S.U.A., — fost elev și colaborator, ca și regretatul acad. Gh. Mihoc, al marelui dispărut, — a dedicat profesorului Octav Onicescu un eseu de o frumusețe și densitate de idei și argumente rar întîlnite, privind analiza epistemologică a statisticii.

Toate articolele din volum vădesc, sub o formă sau alta, același demers intelectual și

științific care i-a fost drag lui Octav Onicescu: analiza și chiar incizia critică a bazelor ineseși pe care le are o disciplină științifică sau oricare regiune a cunoașterii. În acest sens își comunică rezultatele cercetărilor lor fundamentale în statistică profesorii și cercetătorii Wolfgang J. Bühler și Bernhard Mellein, Harry Cohn, Florin Constantinescu și Kristoff Klökner, Paul Debeuvels, Daniel Dugne, Maurice Girault, David G. Kendall, Michael Junge și Radu Teodorescu. I. C. Drăgan și Ștefan Airinei semnează o originală contribuție privind o nouă unitate de măsurare a timpului istoric: calendarul procesional heliometric. În domeniul prognozelor în marketing este prezent Rudolf Lewandowski, unul din cei mai cunoscuți specialiști europeni în previziunile economice. Profesorul Albert Perez din Cehoslovacia determină noi direcții în elaborarea modelelor statistice de decizie, iar belgianul Marcel Y. Fabri, expert O.N.U., analizează relevanțele epistemologice ale teoriei indicatorilor sociali și economici.

După cum era de așteptat, participarea cercetătorilor români discipoli ai școlii statistice Onicescu este substanțială și de înaltă calitate. Academicieni, profesori, specialiști în diferite ramuri ale matematicii, în economie, demografie, informatică, mecanică, fizică, astrofizică, geologie etc. aduc importante contribuții în variatele lor domenii, cum sînt: un nou model al proceselor de difuzare a informației, potențialul aplicativ în economie al unui model de programare liniară, perfecționarea planificării prin teoria in-

formației și prin teoria învățării, funcțiile de utilitate, un model general al învățării, metaconcepțiile gândirii fizice, analiza demografică a provinciilor istorice ale României etc.

O parte din articolele autorilor dezvoltă sau tratează direct teoriile, conceptele și instrumentele analitice create de Octav Onicescu, cum ar fi, de pildă, mecanica invariantivă, dependențele cu legături complete și generalizările lanțurilor markoviene Onicescu-Mihoc, teoria energiei informaționale și aplicațiile acesteia.

O sinteză prețioasă pentru istoria contemporană a economiei românești este prezentată în studiul: „Seminarul Onicescu pentru aplicarea metodelor statistice și matematice în economie”, pe care profesorul l-a dirijat personal și cu continuitate în cadrul D.C.S. între 25 ianuarie 1965 și primăvara anului 1983, cînd s-a îmbolnăvit. În cele 446 de ședințe s-au expus 441 de comunicări științifice elaborate de 514 autori, printre care și profesori străini prestigioși cum au fost A. Kaufman, M. G. Kendall, Wassily Leontief (premiul Nobel pentru economie), N. Georgescu Roegen, Francois Perroux, R. Lewandowski și alții.

Apărut sub redacția profesorilor români M.C. Demetrescu și Marius Iosifescu, volumul colectiv care onorează personalitatea științifică internațională a lui Octav Onicescu constituie o mărturie vie a ascendenței izvorîtă din admirația și faima de care se bucură peste hotare creatorul școlii române de statistică.

dr. Artenie BARB

MODELE MATEMATICE ÎN ECONOMIE

ȘTIINȚELE economice s-au dezvoltat, pînă nu de mult, pe baza a două direcții de modelare aparent opuse: modelarea descriptivă și modelarea matematică a fenomenelor. Deși promițătoare, modelarea matematică în economie nu a dus la rezultatele scontate, datorită unor dificultăți pe care le-a întîmpinat în cadrul încercărilor de a fi folosită în practică (imprecizia formulării problemelor, imposibilitatea efectuării experimentelor sau costul ridicat de acceptare, volumul mare de informații vehiculate și apoi stocate, care trebuie prelucrate etc.). De fapt, cele două direcții de modelare trebuie să se completeze reciproc, în scopul creșterii gradului de cunoaștere a proceselor economice. Se conturează astfel și o a treia direcție de cercetare în economie, care imbină în mod armonios studiul descriptiv cu cel fundamentat matematic — și anume **euristica**. Această ingenioasă și eficientă cale de abordare a fenomenelor este descrisă într-o lucrare apărută nu de mult sub titlul „**Experiment și euristica în economie**”, lucrare care conține un avantaj larg de metode ce pot fi utilizate fără dificultăți în practica economică.

Faptul că noua publicație a fost elaborată la cinci ani după decernarea premiului Nobel pentru economie lui Herbert Simon, considerat „fondatorul euristicii aplicate”, a permis îmbogățirea teoriei și practicii economice cu noi concepte și metode menite să surprindă mai fidel complexitatea fenomenelor. Adaptarea unor rezultate cunoscute într-o viziune nouă conferă deja lucrării o notă de originalitate. Acesta este cazul algoritmului general al rezolvitorului de probleme care, deși este adoptat după concepția lui Herbert Simon, totuși conține o serie de aspecte noi, urmărind două obiective și anume: admisibilitatea și optimalitatea. Practicianul acordă prioritate admisibilității, iar teoreticianul este preocupat în mare măsură de optimalitate (considerînd că restricțiile modelelor vor fi relativ „ușor” de îndeplinit).

Pornind de la principiile algoritmului general al rezolvitorului de probleme, autorii prezintă numeroase proceduri euristice, în cea mai mare parte inedite sau chiar originale. Ca exemplu se pot da algoritmi pentru simularea proceselor de stocare, studiul tarifelor diferențiate etc. Îmbinarea experimentelor cu procedurile euristice permite a-

bordarea unor probleme economice complexe și dificil de cuantificat. Pentru problemele de dimensiuni mari sînt folosiți algoritmi euristici. Pentru a depăși dificultățile generate de factorii nenumerați care intervin în procesele economice pot fi folosite mulțimiile vagi, utilitățile globale, precum și unele metode leosebit de ingenioase, cum este cazul metodei poligoanelor deschise, elaborată de Bolesch.

Elementele statistice, care intervin atît de frecvent în economie, sînt luate în considerație atît în cazul experimentelor, cît și al algoritmilor de calcul. Una dintre căile cele mai eficiente de abordare a problemelor de natură stohastică în economie este simularea numerică. În lucrare, autorii reușesc să imbine avantajele simulării atît cu experimentele, cît și cu euristica. De altfel, pentru economie autorii propun ca pe lângă simularea matematică să fie folosită și simularea euristică.

Simularea euristică are la bază unele proprietăți acceptate intuitiv de către experți, dar nedemonstrate încă matematic. Ea se caracterizează printr-un volum de calcule substanțial redus față de simularea matematică. De altfel, în timp, algoritmele de simulare euristică se îmbunătățesc, pe măsură ce gradul de cunoaștere crește, apropiindu-se mai mult de cele riguroase (fundamentate matematic).

Experimentul poate fi însă imbinat nu numai cu simularea, ci

și cu jocul. Dacă experimentele reale pot fi costisitoare și pot necesita un timp relativ îndelungat, jocurile costă mult mai puțin și permit acumularea în scurt timp (de exemplu în câteva luni) a unei experiențe care altfel ar necesita ani sau chiar zeci de ani de activitate. Folosirea în instruirea viitoarelor cadre de conducere a jocurilor de întreprindere a devenit o practică folosită curent în Academia „Ștefan Gheorghiu”, Academia de Studii Economice precum și în alte instituții din țara noastră. Jocurile propuse de autori pun un accent deosebit pe latura probabilistică a deciziilor în economie, în condiții de mare complexitate, ceea ce constituie o încercare meritorie, dacă se are în vedere faptul că mulți autori neglijează efectele riscului sau îl iau în considerație în ipoteze foarte simplificatoare. În acest sens se evidențiază utilitatea jocului complex pentru activitatea comercială.

Prin modul de redactare, lucrarea se adresează unui cerc larg de cititori: studenți, cercetători, cadre didactice din învățămîntul superior și institute de cercetări, dar și practicieni din întreprinderi și centre de calcul.

dr. Ovidiu RUJAN

*) Marcel Stoica, Iacob Cătoiu, Cornelia Rătiu-Suciu, „Experiment și euristica în economie”, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

FIIND VORBA de procese în curs de desfășurare sub ochii noștri, ale căror componente au fost inegal sau insuficient tratate pînă acum, gînditorii marxști contemporani formulează în mod justificat cerința aprofundării interacțiunii dintre fenomenele de criză la scară națională și la scară internațională, respectiv planetară. De pildă, G.M. Kumanin arată că pentru a determina locul real al categoriilor de ciclu economic mondial și criză economică mondială (cu referire specială la sistemul capitalist) se cere clarificarea interacțiunii dintre ciclul industrial, ciclurile naționale și ciclul mondial, inclusiv precizarea raportului de subordonare dintre ele, precum și delimitarea formelor de manifestare ale ciclurilor și crizelor de conținutul lor profund, delimitarea relațiilor genetice de conexiune inverse.⁷⁾

Analiza genezei și fiziologiei actualei crize economice mondiale i-a dus pe gînditorii marxști la concluzia că între cauzele și consecințele ei există o strînsă interdependență dar nu coincidență, că din punct de vedere geografic nu există identitate deplină între țările în care își are originea (țările capitaliste dezvoltate) și țările care suportă în măsura cea mai mare consecințele negative ale acestei crize (țările în curs de dezvoltare). Pe baza etichetării analitice se a discerne ierarhia factorilor generatori ai crizei și interdependența dintre multiplele ei forme de manifestare, gînditorii marxști din România au ajuns la concluzia că, din punct de vedere economic, criza mondială are elemente distincte care se împletesc strîns. Printre acestea pot fi amintite: a) crizele economice generate de capitalism și transmiterea unora dintre efectele lor asupra tuturor statelor; b) adîncirea decalajelor economice dintre state și criza ordinii economice internaționale; c) apariția crizelor globale — energetice, de materii prime, valutare-financiară etc.; d) fenomene perturbatoare ale vieții economice din diverse țări ale lumii, indiferent de orînduirea lor socială, nivel de dezvoltare etc. și care au inevitabil repercusiuni asupra vieții economice internaționale⁸⁾.

Sintetizînd generalizările teoretice făcute cu prilejul analizei formelor concrete de manifestare ale actualei crize economice mondiale, gînditorii marxști au dezvoltat

Controverse teoretice privind actuala criză economică mondială (II)

esența ei în sensul că ea „cuprinde în prezent o multitudine de crize... care se intercondiționează și se accentuează reciproc⁹⁾”, că în realitate este vorba despre „un sistem de crize¹⁰⁾”, că „decalajele economice constituie coloana vertebrală a actualei crize economice mondiale¹¹⁾”, că aceasta poate fi denumită „criză a structurilor economice din toate țările¹²⁾”. În acest sens, o lucrare colectivă elaborată de economiștii marxști din România socialistă apreciază că „criza mondială nu mai reprezintă o simplă însumare a crizelor naționale, ci o dereglare cu mult mai profundă a economiei capitaliste, cînd crizele din interiorul fiecărei țări se conjugă cu dezorganizarea principalelor fluxuri economice, a mecanismelor de realizare a lor, ceea ce agravează crizele la nivel național¹³⁾”. Dacă este adevărat că actuala criză economică mondială nu este o simplă criză economică ciclică de supraproducție (cum o prezentau unii autori burghezi la începutul desfășurării ei), tot atât de adevărat este însă și faptul că din componentele ei nu lipsesc nici crizele de supraproducție (recesiuni sau depresiuni, cum le numesc, de obicei, autorii burghezi), după cum dovedesc evenimentele din anii 1974/1975 și 1978/1982.

În condițiile accentuării interdependențelor dintre economic și politic, un rol important în agravarea actualei crize economice mondiale revine, după aprecierea gînditorilor marxști, politiciii economice practicate de unele state ca și de companiile transnaționale, ceea ce a dus, printre altele, la criza creșterii economice și a dezvoltării la scară planetară, fie datorită cursei înarmărilor, care presupune imense cheltuieli parazitare și o mare risipă de resurse¹⁴⁾, fie datorită unei atitudini greșite față de mediul înconjurător, îndeosebi sub forma poluării lui¹⁵⁾, fie

datorită unor greșeli în elaborarea strategiei creșterii și dezvoltării economice¹⁶⁾ respectiv încălcarea unor proporții care se cer respectate pentru a asigura dezvoltarea armonioasă și stabilitatea economică (mai ales între acumulare și consum, între producție și repartiție, între volumul fizic al producției și cantitatea de bani care mijlocește circulația lor etc.). „Apariția și expansiunea rapidă a activității monopolurilor internaționale — se arată într-o lucrare colectivă elaborată de gînditorii marxști din România socialistă —, pe de o parte a mărit numărul mijloacelor de diminuare a efectelor crizelor în țara „de origine” pe seama țărilor „gazdă”, iar pe de altă parte, a sporit vulnerabilitatea economiilor țărilor în care acțiunează, prin dereglarea proporțiilor necesare reproducerii sociale și proliferarea fenomenelor de criză la nivel mondial¹⁷⁾”.

Intervenția crescîndă a factorului politic în desfășurarea actualei crize economice mondiale, îndeosebi a statelor capitaliste puternic dezvoltate („gestiunea crizei”), a grăbit deplasarea centrului ei de greutate spre domeniul relațiilor economice internaționale, care cunoaște o înrăutățire tot mai vizibilă, ca urmare a preocupării acestor state de a arunca urmările crizei asupra țărilor mai puțin dezvoltate, precum și a refuzului de a se aborda în mod efectiv problemele globale cele mai grave și mai urgente (dezarmarea, lichidarea subdezvoltării, aezarea relațiilor dintre țări pe baze noi, de egalitate și avantaj reciproc etc.). „Criza economiei mondiale, care n-a încetat să se agraveze în decursul ultimilor zece ani — scrie economistul iugoslav Marko Vrhunec, în acest sens —, e îmbrăcat în ultimul timp forme periculoase. Paralel cu înrăutățirea relațiilor politice internaționale, asistăm la o deteriorare generală a situației economice care riscă să paralizeze curente elementare ale reproducerii sociale și să pună în pericol nivelul de viață a milioane de oameni din țările dezvoltate, aruncînd într-o mizerie și o sărăcie și mai mari sute de milioane de oameni din țările în curs de dezvoltare. Actuala criză a economiei mondiale este, de fapt, criza sistemului de relații economice internaționale. Este vorba de o criză profundă a însăși structurii reproducerii mondiale, care pătrunde în toate sectoarele și în toate curente de

FIȘE

Bugetul
în conducerea întreprinderii

TEHNIKA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ

prinderii”, tipărit recent la EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ, Mihai Ristea și Ștefan Zaro și-au propus să contribuie la găsirea unor soluții capabile să transpună în practică orientările formulate în documentele de partid cu privire la creșterea rolului bugetului în conducerea unităților economice. Lucrarea are atât un caracter metodologic — caracteristică ce reiese și din modul în care a fost structurată pe capitole: bugetul, instrument de conducere a activității economico-financiare; premise și condiții ale aplicării sale; întocmirea și aprobarea bugetelor; evidența și controlul execuției bugetare — cît și unul concret, determinat de analizele întreprinse de autori în diverse unități de producție. Cercetarea efectuată de autori a fost orientată cu precădere spre aspectele detaliilor bugetului general al între-

prinderii într-o rețea bugetară utilizabilă în gestiunea internă a acesteia. S-a urmărit, în acest cadru, integrarea activităților de planificare financiară și a celor de contabilitate a cheltuielilor și veniturilor, definirea și structurarea rezultatelor financiare prin prisma relațiilor dintre preț și cost, dintre costul planificat și costul realizat, concomitent cu perfecționarea sistemului de control bugetar.

Imaginea unei economii în plină dezvoltare

● Fondul de lucrări al Revistei economice s-a îmbogățit cu trei noi volume. Intitulate „La modernisation à la chinoise”, „China handbook series — Economy” și „The sixth five-year plan of the People's Republic of China for economic and social development (1981—1985)”, cărțile au

fast primite de la Ambasada Republicii Populare Chineze. Volumele prezintă pe larg principalele aspecte ale economiei chineze, obiectivele dezvoltării economico-sociale a acestei țări, noile sprijini de politică economică încorporate în planul național ce se află actualmente în desfășurare. Alături de analize sectoriale privind resursele materiale, industria, agricultura, transporturile și comunicațiile, comerțul interior, finanțele publice, comerțul exterior ș.a., în cărțile la care ne referim sînt inserate studii privind fenomene ce caracterizează în prezent economia chineză. Explicînd conținutul conceptului de „modernizare în stil chinez” („modernisation à la chinoise”) o parte din studiile prezentate detaliază aspecte cum sînt natura și caracteristicile acțiunii de modernizare, obiective-

schimb și de care nu este scutită nici o economie națională. Disparitățile structurale sînt urmate de oscilații conjuncturale care, la fiecare ameliorare de moment, tind să diminueze faptul că este vorba de probleme referitoare la relațiile socio-economice¹⁴⁾.

Contribuții importante la analiza cauzelor profunde care au declanșat dificultățile crescînde din economia mondială contemporană au adus gînditorii marxiști din țările occidentale cu pilejul analizei contradicțiilor și limitelor care însoțesc procesul acumulării de capital și al rentabilizării lui, manifestate în formă concentrată în fenomenul scăderii efective a ratei medii a profitului, inclusiv a profiturilor monopoliste, în ultimele două decenii. În acest sens, Andrew Glyn și Bob Sutcliffe arată că „Scăderea profitabilității este veriga de legătură, pe de o parte, dintre salarii și prețurile în creștere, iar pe de altă parte, dintre șomaj și creșterea economică lentă. Această relație — precizează autorii citați — nu este înțeleasă de prea multă lume așa cum ar trebui deoarece cifrele care dovedesc scăderea profitabilității (rentabilității — n.ns) pot fi obținute numai pe baza unor calcule mai complicate. Ele nu sînt publicate într-o formă simplă și accesibilă ca cele privind rata creșterii; ele nu sînt nici atît de evidente pe baza observațiilor zilnice, așa cum sînt sporirea salariilor și a prețurilor, precum și șama-jul ridicat¹⁵⁾”.

Recurgînd la inflație (creșterea prețurilor), capitaliștii mobilizează sub formă de profit nu numai concesiile temporare făcute muncitorilor (sporirea salariilor nominale), ci și o parte din venitul altor categorii sociale neprivilegiate, dar nu țin seama de faptul că această compensare pe termen scurt subminează puterea de cumpărare a maselor populare pe termen lung și, implicit, posibilitățile ulterioare de investiții, subminînd însuși mecanismul de valorificare a capitalului și deci existența durabilă a sistemului.

Analiza dinamicii profitului capitalist, respectiv a legii acumulării capitaliste, constituie pentru gînditorii marxiști elementul cheie în explicarea atît a ciclizării economiei capitaliste, în general, cît și a particularităților actualei crize economice mondiale. Atrăgînd atenția asupra pertinentei și actualității teoriei marxiste

a crizelor economice, economistul Paul Mattick scria că „Teoria lui Marx asupra acumulării este... în același timp o teorie a crizei, întrucît ea plasează originea crizei în valorificarea insuficientă a capitalului, care, la rîndul ei, decurge din tendința de scădere a ratei profitului. Acest fel de criză rezultă direct din acumularea de capital, guvernată de legea valorii, și poate fi depășită numai printr-o nouă sporire a valorii, adică prin restabilirea unei rate a profitului potrivită pentru continuarea acumulării. Baza ei (a crizei — n.ns.) constă în insuficiența plusvalorii disponibile în raport cu capitalul acumulat¹⁶⁾”. Același autor precizează că tendința capitalismului spre crize decurge din caracterul lui dinamic, care „exclue orice fel de echilibru”, din esența lui, din obiectivul lui major — obținerea de cît mai mult profit. „Astfel — scrie P. Mattick —, pe de o parte, prosperitatea capitalistă depinde de accelerarea acumulării, iar pe de altă parte, această accelerare duce spre criză de supraacumulare. Din această cauză, dezvoltarea capitalistă este sfișiată și nedespărțită de crize, prin care se manifestă în mod violent cerințele producției modului capitalist de producție. Realitatea acestor crize nu trebuie, evident, să fie dovedită, deoarece ele rezultă din practica nemijlocită. Singura in-

trebare care se pune este aceea dacă ele decurg din sistemul respectiv și sînt astfel inevitabile sau dacă sînt cauzate de factori din afara sistemului și pot fi considerate întimplătoare, dacă sînt imperfecțiuni ale sistemului care pot fi eliminate mai devreme sau mai tîrziu. Pentru Marx — precizează P. Mattick — acumularea fără crize este de neconceput. Dacă, dintr-un anumit punct de vedere, crizele înălțură din calea acumulării pedicile pe care le generează aceasta, din alt punct de vedere, ele sînt semnul cel mai sigur al sfîrșitului inevitabil al societății capitaliste”.

Autorul citat recunoaște complexitatea și individualitatea crizelor economice și, cu atît mai mult, a actualei crize economice mondiale, admițînd: „criza nu poate fi redusă la fenomene „pur economice”, deși ea se produce „în mod pur economic”, adică din relațiile sociale de producție îmbrăcate în forme economice. Lupta internațională de concurență, dusă și cu ajutorul unor mijloace politice și militare, influențează dezvoltarea economică, la fel cum aceasta dă naștere diferitelor forme de concurență. În felul acesta, fiecare criză reală — conchide P. Mattick — poate fi înțeleasă numai în legătură cu ansamblul dezvoltării sociale.

prof. dr. SULTANA SUTĂ-SELEJAN

¹⁴⁾ G. M. Kumanin — Kapitalsticeskii tsel (vzaimosvrazi national'nih i internacional'nih procesov). Izdatel'stvo Moskovskogo Universiteta, 1960, p. 10—12.

¹⁵⁾ Gh. Badrus, Gh. Doigu, C. Murgescu, T. Postolache — Criza sistemului capitalist și a imperialismului, comunicare științifică prezentată la sesiunea științifică cu participare internațională organizată de Academia de Științe Sociale și Politice și Academia „Ștefan Gheorghiu”, în mai 1982; T. Postolache, N. S. Stănescu — Criza sistemului capitalist în contextul economiei mondiale contemporane, în vol. „O lume în schimbare”, Editura politică, București, 1982, p. 217.

¹⁶⁾ T. Postolache — Intervenție în dezbaterile „Procese și fenomene actuale din economia mondială” (V), Revista economică nr. 51/1982.

¹⁷⁾ N. Dobrotă — Reproducția capitalistă contemporană, Editura politică, 1981, p. 392—402.

¹⁸⁾ T. Postolache — Op. cit., Revista economică nr. 51/1982.

¹⁹⁾ Maria D. Popescu — Intervenție la dezbaterile citate, Revista economică nr. 13/1983.

²⁰⁾ T. Postolache (coordonator) — Capitalismul. Economia și criza sistemului, Editura

politică, București, 1981, p. 207.

²¹⁾ Consecințele economice și sociale ale cursei înarmării și cheltuielilor militare. Document al O.N.U., Editura politică, București, 1978, p. 9—15, 67—133; Gh. Doigu — Economia și înarmările, Editura politică, București, 1974, p. 34—64; Acumularea și reproducția în capitalismul contemporan, în vol. „Capitalismul contemporan”, Editura didactică și pedagogică, București, 1973, p. 112—130.

²²⁾ N.N. Constantinescu — Economia producerii mediului natural, Editura politică București, 1976, p. 9—12, 66—70.

²³⁾ A. Vela — Intervenție în dezbaterile „Procese și fenomene actuale din economia mondială” (XII), Revista economică nr. 8/1983, p. 25—27.

²⁴⁾ Capitalismul. Economia și criza sistemului, op. cit., p. 185.

²⁵⁾ Marko Vrbunec : La crise des relations économiques mondiales, Revue de politique internationale, anul XXXIV, nr. 793, Beograd, 20 aprilie 1983, p. 22.

²⁶⁾ Andrew Glyn, Bob Sutcliffe, Capitalism in Crisis, Pantheon Books, A Division of Random House, New York, 1972, p. 50.

²⁷⁾ Paul Mattick : Economic Crisis and Crisis Theory, Merlin Press, London, 1981, p. 56.

le anului 2000, cele două elemente cheie ale dezvoltării industriale, reforma ca o prîghie principală a dinamizării economiei, coordonatele edificării unei civilizații spirituale socialiste ș.a.

Echilibru financiar

● Dificultățile pe care le înfrînă țările în curs de dezvoltare pe plan financiar au determinat în ultima vreme o reconsiderare a modului în care diverse țări creditoare se raportează la această realitate economică stresantă. Astfel, se arată în studiul „Où en est la crise des paiements des P.V.D.? Un bilan provisoire et quelques propositions” publicat în numărul 1864 al revistei „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES”, dacă inițial măsurile adoptate au avut în vedere un orizont de timp limitat, în prezent se consideră

necesară o reîndire a înseși principiilor de bază și, în mod corespunzător, adoptarea tehnicilor financiare. Ideea principală care se reliefează este aceea că echilibrarea financiară a țărilor în curs de dezvoltare reprezintă o condiție a echilibrului economic general și o premisă a depășirii actualei crize. Proiectată în acest cadru, problema în discuție relevă și alte fațete, cea mai însemnată fiind aceea că procesul de reechilibrare financiară a țărilor în curs de dezvoltare este de lungă durată și presupune ample eforturi de restructurare, atît la nivel intern cît și pe planul relațiilor economice internaționale. În acest cadru, după cum se arată în studiu, se impune aplicarea unor măsuri de modernizare a economiilor naționale concomitent cu creșterea participării țărilor dezvoltate la deslășurarea acestui

proces prin acordarea unor ajutoare financiare care să avanteze țările mai puțin dezvoltate.

Funcții noi ale gestiunii întreprinderilor

● Pentru a supraviețui în noul context economic generat de criză, întreprinderile se văd nevoite să opereze schimbări de esență în modul lor de a organiza și conduce activitatea. Dar nu este vorba, cum se consideră uneori, de abandonarea tehnicilor de planificare microeconomică. Dimpotrivă, apreciază Dino Gastaldi în articolul „Les préoccupations du management dans les années à venir” publicat în revista „DIRECTION ET GESTION DES ENTREPRISES” (nr. din noiembrie—decembrie 1983), mai mult ca orînd funcția planificării se dovedește

FIȘE

aptă să orienteze eficient activitatea în condiții de incertitudine. Ceea ce se modifică este felul în care trebuie elaborate astfel de instrumente de conducere, total diferit de perioada anterioară caracterizată prin creșterea continuă. În noile condiții, opinează autorul, accentul urmează să cadă pe funcția de previziune și pe întocmirea unor strategii bazate pe scenarii de dezvoltare. Un alt factor ce va condiționa în viitor evoluția întreprinderilor este capacitatea acestora de a asigura motivarea personalului. Pentru că, opinează D.G., noile generații ce vor asigura resursele umane ale întreprinderilor în viitor au alt nivel de cultură și alte aspirații decît cele pe care le înlocuiesc.

Prețul și rentabilitatea

ÎN CONDIȚIILE producției de mărfuri produse îmbracă forma de mărfuri, iar cheltuielile făcute de producător pentru producerea și desfacerea acestora alcătuiesc **costul de producție**.

Costul de producție și valoarea

COSTUL de producție constituie o categorie economică a producției de mărfuri, care exprimă relațiile ce se stabilesc între producători în legătură cu evaluarea în formă bănească a cheltuielilor făcute de producător pentru producerea și desfacerea mărfurilor.

Între valoare și cost există deosebiri cantitative și calitative :

a) valoarea exprimă cheltuielile sociale de producție — alcătuite din valoarea mijloacelor de producție consumate (f), valoarea nou creată de munca pentru sine (r) și valoarea nou creată de munca pentru societate (p), — în timp ce costul cuprinde doar primele două elemente, fiind deci mai mic decât valoarea ;

b) mărfurile de același fel au aceeași valoare, în timp ce costul¹⁾ diferă de la un producător la altul în funcție de condițiile concrete ; calitatea mai bună a activității de producție, de organizare și de conducere se reflectă într-un nivel mai mic al costului de producție, de aceea el este un indicator sintetic de apreciere a activității fiecărei unități, sursa unor importante informații economice pentru analiza activității unei întreprinderi și pentru stabilirea prețurilor la mărfurile produse.

Potrivit Legii nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifulor, costul de producție cuprinde următoarele elemente componente : a) materii prime și materiale ; b) combustibil, energie, apă ; c) retribuții și contribuții asupra retribuțiilor ; d) amortizarea fondurilor fixe ; e) cheltuieli cu introducerea tehnicii noi ; f) dobinzi și alte cheltuieli bănești. Ansamblul acestor cheltuieli, privite prin prisma ponderii lor în totalul costului de producție, constituie **structura costului de producție**. În practica economică se întînesc două structuri ale costului de producție : structura pe articole de calculație și structura pe elemente de cheltuieli primare.

În **structura costului pe articole de calculație** elementele ce-l alcătuiesc sînt grupate, în raport cu locul ce-l ocupă față de fabricarea produsului, pe următoarele categorii : a) materii prime și materiale directe ; b) retribuții directe ; c) cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului ; d) cheltuieli comune ale secțiilor de fabricație ; e) cheltuieli generale ale întreprinderii. Această structură permite calcularea costului de producție pe produs și gruparea cheltuielilor în **cheltuieli directe** (elementele a, b și c) și **cheltuieli indirecte** (elementele d, e și f). Volumul cheltuielilor directe se modifică proporțional cu modificarea volumului producției ; ele se mai numesc și **cheltuieli variabile**. Volumul cheltuielilor indirecte rămîne același sau se modifică într-o proporție mult mai mică la schimbarea volumului producției ; ele se mai numesc **cheltuieli convențional-constante**.

În **structura pe elemente de cheltuieli primare** cheltuielile ce o formează sînt grupate după natura lor economică în următoarele categorii : a) materii prime și materiale ; b) combustibil, energie și apă ; c) amortizări ; d) retribuții ; e) contribuții la asigurările sociale ; f) alte cheltuieli bănești. Această structură permite evidențierea contribuției fiecărui element la formarea costului de producție și gruparea cheltuielilor în **cheltuieli materiale de producție** (a, b, c) și **cheltuieli de muncă vie** (elementele d, e și f). Unele cheltuieli de muncă vie, cum ar fi contribuțiile la asigurările sociale și dobinzile, prin natura lor economică sînt, de fapt, elemente ale venitului net.

În funcție de specificul fiecărei ramuri, de gradul de înzestrare tehnică, de particularitățile tehnologice, de gradul de pregătire a forței de muncă și de nivelul de organizare a muncii, ponderea diferitelor elemente de cheltuieli diferă de la o ramură la alta. Structura costului pe elemente de cheltuieli primare are o mare importanță pentru a realiza și decizia economică ; ea permite comparații între întreprinderi care se de-

osebesc sub aspectul structurilor organizatorice ; ea permite stabilirea priorităților în acțiunile vizînd reducerea costurilor, atenția accentuîndu-se asupra acelor elemente care dețin ponderea cea mai mare.

Importanța și căile reducerii costului de producție

REDUCEREA costului de producție are o mare importanță pentru economia socialistă și reprezintă o coordonată esențială a politicii Partidului Comunist Român de sporire a eficienței economice. Reducerea costului permite : sporirea plusprodusului și a posibilităților de înlăptuire a reproducției lărgite, economisirea de muncă vie și materializată, eliberîndu-se resurse umane, materiale și energetice pentru obținerea unor producții suplimentare ; creșterea competitivității produselor exportate, iar în cazul cînd unele mijloace de producție care se economisesc prin reducerea costului sînt procurate din import, se micșorează efortul valutar ; obținerea de către fiecare unitate a unor venituri suplimentare pentru propria-i autofinanțare și stimularea personalului muncitor. Tocmai avînd în vedere importanța deosebită a reducerii costului de producție, Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie, 1983 a adoptat, în baza orientărilor Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1982, **Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990.**

Căile de reducere a costului de producție sînt :

a) **Reducerea cheltuielilor cu materii prime, materiale, combustibil și energie**, care reprezintă principala cale de reducere a costului de producție, întrucît aceste cheltuieli au ponderea cea mai mare atît pe ansamblul industriei cît și în majoritatea ramurilor. Această reducere se asigură prin micșorarea consumurilor specifice, folosirea înlocuitorilor, folosirea deșeurilor și a reziduurilor rezultate din producție și consum. O importanță deosebită în acest sens au reproiectarea produselor și tehnologiilor de fabricație și creșterea gradului de valorificare pe baza ridicării performanțelor tehnice și calitative ale produselor. În baza „Programului” amintit, această categorie de cheltuieli se va reduce, comparativ cu 1980, cu 8,1% în 1985, cu 9,8% în 1987 și cu 13,3% în 1990.

b) **Îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe** prin mărirea producției obținute cu același volum de fonduri fixe, ceea ce face să se reducă cheltuielile cu amortizarea pe unitatea de produs.

c) **Creșterea productivității muncii** face ca aceeași cantitate de produse să fie obținută cu un număr mai mic de personal. Întrucît prin sporirea productivității muncii crește retribuția lucrătorilor, pentru ca aceasta să ducă la reducerea costului de producție este necesar ca dinamica productivității muncii s-o devanseze pe cea a retribuției.

d) **Reducerea cheltuielilor administrativ-gospodărești** se înlăptuiește prin raționalizarea aparatului administrativ și îmbunătățirea întregii activități care conduce la evitarea sau diminuarea dobinzilor, penalităților unor cheltuieli generale și amenziilor legate de funcționarea și conducerea întreprinderii.

Sistemul de prețuri — instrument al politicii economice

EXPRESIA bănească a valorii mărfii poartă denumirea de **preț**. În socialism, prețurile reflectă raporturile ce iau naștere între unitățile economice, între acestea și populație și între diferiți membri ai societății în legătură cu exprimarea în formă bănească a valorii mărfurilor.

Structural, prețul (P) se compune din costul de producție (f+r) și valoarea nou creată de munca pentru societate (sau plusprodusul — p — care exprimat în formă bănească poartă denumirea de **venit net**)

$$P = \frac{f+r}{\text{costul de producție}} + \frac{p}{\text{venit net}}$$

Prin cele două componente, prețul asigură fiecărei unități recuperarea cheltuielilor făcute și obținerea unui anumit venit net. În mișcarea de la producător la consumator, mărfurile parcurg mai multe verigi. Fiecăreia îi corespunde un anumit

¹⁾ Este necesară distincția între costul de producție antecalculat, determinat pe baza cheltuielilor normale, considerate normale maxim admisibile și **costul de producție efectiv** determinat de cheltuielile efective făcute de către întreprindere pentru producerea și desfacerea unei mărfi.

nivel de preț, care include o anumită parte (cu denumiri și funcții adecvate) din venitul net. În țara noastră se întâlnesc următoarele niveluri sau categorii de prețuri.

Prețurile de producție reprezintă prețurile care revin unităților industriale, agricole, de construcții-montaj, precum și altor producători; ele sînt formate din costul de producție, beneficiul și partea din producția netă prelevată pentru societate.

Prețurile de livrare reprezintă prețurile la care circulă mărfurile între unitățile socialiste; ele sînt constituite din prețurile de producție, impozitul pe circulația mărfurilor și alte prelevări la bugetul de stat.

Prețurile de vânzare cu amănuntul sînt prețurile la care rețeaua comercială livrează mărfurile consumatorilor; acestea sînt formate din prețurile de livrare și adaosul (rabatul) comercial.

Tarifele reprezintă categoria de prețuri care se percep pentru serviciile prestate unităților socialiste și populației; ele cuprind costul de producție, beneficiul și, după caz, impozitul pe circulația mărfurilor.

Toate categoriile de prețuri și tarife pot fi **fixe**, care se aplică la nivelul stabilit și **limită**, care nu pot depăși un anumit nivel maxim. Atît cele fixe cît și cele limită pot fi la rîndul lor **unice**, aceleași în toate cazurile, și **diferențiate** în funcție de producători, beneficiari, bazine de producție, sezoane etc.

Componentele celor patru categorii de prețuri și tarife evidențiază faptul că fiecare categorie ia naștere dintr-o altă categorie și constituie, la rîndul său, punctul de pornire pentru formarea unei noi categorii. Prin urmare, cele patru categorii, între care există legături de interdependență, constituie un tot unitar, formează **sistemul de prețuri și tarife**. El reprezintă o importanță pîrghie economică folosită de către statul socialist pentru armonizarea intereselor generale cu cele de grup și cele personale, pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, pentru asigurarea stabilității monetare, pentru ridicarea nivelului de trai.

Funcțiile prețurilor. Perfecționarea sistemului de prețuri

CONTRIBUȚIA PREȚURILOR la îndeplinirea politicii economice a partidului și statului socialist depinde de funcțiile ce li se atribuie. În socialism, prețurile îndeplinesc următoarele funcții:

a) **funcția de măsură a cheltuielilor și rezultatelor** atît la nivelul întreprinderii cît și la nivelul ramurii și al economiei naționale; în această funcție prețurile sînt folosite pentru ținearea evidenței cheltuielilor, pentru măsurarea rezultatelor, pentru îndeplinirea autogestiunii economico-financiare;

b) **funcția de instrument de conducere și planificare**, în care prețurile sînt folosite pentru fundamentarea deciziilor economice, pentru repartizarea resurselor pe ramuri, pentru repartizarea venitului național în fond de acumulare și fond de consum, pentru stabilirea și exprimarea proporțiilor;

c) **funcția de redistribuire a venitului național** care constă în aceea că, prin abaterea unor prețuri față de valoare, o parte a venitului național creat într-un sector, ramură sau întreprindere este transferată într-un alt sector, ramură sau întreprindere;

d) **funcția de mijloc de cointeresare materială** care se realizează prin stabilirea unor asemenea prețuri care să orienteze activitatea economică a întreprinderilor și a fiecărui lucrător în parte spre realizarea obiectivelor înscrise în planul național unic, care să stimuleze introducerea progresului tehnic, utilizarea rațională a resurselor materiale și de muncă, îmbunătățirea calității produselor, economisirea tuturor cheltuielilor și îndeosebi a celor privind materiile prime și materialele (în primul rînd a celor din import), combustibilii, energia.

Pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului și ale Plenarei C.C. al P.C.R. din decembrie 1980, sistemul de prețuri din țara noastră a fost supus activității de corelare și actualizare corespunzător schimbărilor ce au avut loc în condițiile de producție și modificării prețurilor pe piața mondială. Astfel, s-a trecut la actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare (1981), la majorarea prețurilor de producție, contractare și achiziții a produselor agricole (1981) și la îmbunătățirea și corelarea pe principii economice a prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare (1982). Noile prețuri asigură o reflectare mai exactă a cheltuielilor și veniturilor unităților economice, o corelare pe principii economice a prețurilor, corespondența între costurile de producție, prețurile de producție și de livrare și prețurile cu amănuntul, recuperarea costurilor de producție și obținerea de beneficii, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar.

Venitul net al societății.

Beneficiul și rentabilitatea întreprinderii

DIFERENȚA dintre valoarea mării ($f+r+p$) și costul de producție ($f+r$) reprezintă plusprodusul (p), care exprimat în formă bănească poartă denumirea de venit net al societății. El

este creat de munca pentru societate a lucrătorilor din sfera productivă, aparține tuturor membrilor societății în calitatea lor de proprietari colectivi ai mijloacelor de producție și este folosit în scopul dezvoltării economico-sociale a țării și ridicării nivelului de trai al membrilor societății.

Împletirea **conducerii unitare** a economiei, care reclamă mobilizarea la dispoziția statului a unei părți din venitul net în vederea asigurării progresului rapid și multilateral al economiei și dezvoltarea în profil teritorial, **cu autoconducerea** muncitorească și autogestiunea economico-financiară, care reclamă reținerea la dispoziția unităților economice a unei părți din venitul net în vederea constituirii unor fonduri proprii, impune împărțirea venitului net al societății în două părți: venitul net centralizat al statului și venitul net al întreprinderii.

Venitul net centralizat al statului se concretizează, în principal, în prelevări pentru societate din valoarea producției nete și din impozitul pe circulația mărfurilor. Dacă **prelevările pentru societate din valoarea producției nete** reprezintă o formă a venitului net care angajează responsabilitatea întreprinderii față de dezvoltarea economico-socială a țării și se include în prețul de producție, **impozitul pe circulația mărfurilor** are rolul de a regla rentabilitatea întreprinderii și se include în prețul de livrare.

Venitul net al întreprinderii îl formează **beneficiul, reprezentînd partea venitului net care după efectuarea unor prelevări către stat rămîne la dispoziția întreprinderii**. El se determină ca diferență între prețul de producție și suma dintre costul de producție și prelevarea pentru societate din valoarea producției nete.

Beneficiul îndeplinește mai multe funcții și anume: a) resursă principală de finanțare a reproducției lărgite; b) pîrghie de cointeresare materială a unităților economice și colectivelor de oameni ai muncii în obținerea unor rezultate superioare; c) instrument de control asupra modului de gospodărire a bunurilor aflate în patrimoniul unității; d) indicator sintetic de apreciere a activității întreprinderii.

Îndeplinirea acestor funcții are loc prin modul cum se repartizează el. Potrivit Legii nr. 29/1978, beneficiile unităților socialiste realizate în cadrul planului se repartizează pentru: a) restituirea fondurilor primite de la societate; b) constituirea fondurilor proprii ale întreprinderii; c) ridicarea nivelului de trai al lucrătorilor din întreprindere; d) dezvoltarea generală a societății. În ceea ce privește beneficiul peste plan, pînă la 65% din volumul acestuia rămîne la dispoziția întreprinderii pentru cointeresarea materială, individuală și colectivă.

Capacitatea întreprinderii de a obține beneficii poartă denumirea de rentabilitate. Ea se exprimă în mărime absolută — ca masă a beneficiului — și în mărime relativă — ca rată a rentabilității. **Rata rentabilității** oglindește nivelul eficienței dintr-o întreprindere sau ramură. La nivelul întreprinderii, rata rentabilității (r') se determină prin două metode:

1) ca un raport procentual între beneficiul (b) și costul de producție ($f+r$), adică:

$$r' = \frac{b}{f+r} \times 100$$

2) ca un raport procentual între beneficiul (b) și fondurile de producție ale întreprinderii (F), adică:

$$r' = \frac{b}{F} \times 100$$

În timp ce primul raport oglindește beneficiul obținut la unitatea de cheltuială a întreprinderii, cel de al doilea raport relevă beneficiul ce revine la o unitate de efort făcut de către societate pentru dotarea întreprinderii respective. Sporirea masei beneficiului și, ca urmare, a ratei rentabilității reprezintă un obiectiv de cea mai mare importanță pentru fiecare întreprindere. Subliniind acest deziderat, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 că trebuie „să acționăm astfel încît nici un produs să nu fie nerentabil, ca întreaga producție să fie eficientă — aceasta constituie o cerință obligatorie pentru aplicarea noului mecanism economic, a autoconducerii și autogestiunii muncitorești”.

Nivelul și dinamica masei beneficiului și a ratei rentabilității sînt determinate de: a) costurile de producție; b) prețurile de vânzare; c) volumul, structura și calitatea producției; d) viteza de rotație a fondurilor. Acționîndu-se asupra acestor factori se va asigura sporirea rentabilității, creșterea venitului național și ridicarea calității vieții.

lector dr. Ilie GAVRILĂ

ÎNTREBĂRI

1. Ce importanță practică prezintă structura costului de producție pe elemente de cheltuială primare?
2. În ce constă importanța economico-socială a reducerii costului de producție?
3. Explicați cum are loc reducerea costului de producție prin creșterea productivității muncii.
4. Care sînt elementele sistemului de prețuri și tarife practicat în țara noastră?
5. Arătați importanța creșterii rentabilității și direcțiile de acțiune pentru aceasta.

Șomajul — atribut inevitabil al sistemului exploatării capitaliste

P E CÎT ESTE DE INDISCUTABIL caracterul global, și atotcuprinzător al crizei economice mondiale, pe atât apare de evident și rolul generator de crize mondiale al capitalismului, al sistemului economic capitalist. „Viața arată că imperialismul, capitalismul în general, nu mai poate asigura dezvoltarea forțelor de producție pe plan mondial, ca politica sa economică duce la risipă de bunuri materiale și de forță de muncă, generează crize de energie și de materii prime, crize economice în general, accentuează inegalitățile pe plan mondial, împărțirea lumii în bogați și săraci” — se arată în Programul partidului nostru.¹⁾

Așa cum menționează Raportul din 1983 al Băncii Mondiale asupra dezvoltării în lume, în deceniul pe care-l acoperă, țările capitaliste dezvoltate au cunoscut două recesiuni: 1974—75 și 1980—82. Pe plan social, relevă raportul, evoluția țărilor capitaliste industrializate și-a găsit expresia în sporirea ratei șomajului de la 3,4% în 1973 și 3,7% în 1974, la niveluri de peste 5% în toți anii pînă la sfîrșitul deceniului al optulea, pentru ca în 1981 rata șomajului să ajungă la 6,5%, iar în 1982 la 8%. Numărul șomerilor în țările occidentale — estimat în decembrie 1983 de „Perspectives économiques de l'O.C.D.E.” — a ajuns la 32,2 milioane, de la 17,4 milioane în 1975.

S-au emis speranțe că în 1983 va surveni mult așteptata înviorare (relansare), după ceea ce s-a numit cea mai profundă și mai amplă recesiune înregistrată de lumea capitalistă din anii '30. Vorbind la cea de a 30-a conferință anuală a Consiliului pentru problemele mondiale ținută la Cincinnati, Jacques de Larosière, directorul executiv al Fondului Monetar Internațional, estima că țările capitaliste dezvoltate, ca grup, au cunoscut o creștere reală a producției de 2,25% în 1983 și mizează pe o creștere de 3,5% în 1984.²⁾ Dar, așa cum constată un document pregătit pentru recenta sesiune a Comisiei O.N.U. pentru companiile (societățile) transnaționale (aprilie 1984)³⁾, relansarea amorsată nu poate fi totuși comparată cu amploarea, intensitatea și profunzimea recesiunii care a precedat-o. Explicația pe care o dă documentul este că economia lumii capitaliste în ansamblu nu mai evoluează, în condițiile crizei economice mondiale, sincron cu economia S.U.A. Astfel, în timp ce în 1982 P.N.B. al S.U.A. scădea cu aproape 2%, P.N.B. al țărilor vest-europene cunoștea (în 1981—82) o evasistagnare, iar în 1983 ritmurile corespunzătoare ale creșterii erau 3,5% (S.U.A.) și sub 1% (Europa occidentală). Cit privește previziunile pentru 1984, la creșterea P.N.B. acestea se situează la 5% (pentru S.U.A.), respectiv la circa 2% pentru țările vest-europene. Documentul sus-menționat consideră că nivelul

șomajului va crește în 1984 în țările Europei occidentale (cu excepția Marii Britanii, unde va fi staționar la actualul nivel ridicat), în condițiile în care în S.U.A. se constată o anumită creștere a gradului de ocupare a forței de muncă. De altfel, asincronismul în ce privește nivelul (dacă nu chiar evoluția) șomajului într-un grup de 12 țări capitaliste dezvoltate se poate exemplifica și prin tabelul nr. 1, care ilustrează aproape un deceniu și jumătate de tensiuni ale pieței forței de muncă salariate, relevînd prin prisma ratei șomajului cronicizarea în proporții de masă a acestui flagel în diferite țări capitaliste dezvoltate.

Dar dincolo de aspectul asincronismului, șomajul mai prezintă și un aspect nou, relevat de ediția 1983 a Anuarului statistic editat de Biroul Internațional al Muncii. Este vorba de faptul că acest nivel record al șomajului a fost atins prin creșterea adevărată și rapidă a dimensiunilor șomajului în rîndul bărbaților decît în cel al femeilor. Astfel, în 1982, în puncte procentuale, șomajul a crescut în R.F. Germania cu 2,4 la bărbați și cu 1,8 la femei, în Australia cu 1,6 față de 0,8, în Canada cu 4 (2,4), în S.U.A. cu 2,5 (1,5), în sfîrșit, în Olanda cu 3,4 la bărbați față de 2,8 în rîndul femeilor. Există, așadar, țări în care, datorită încetinirii ritmului de creștere a șomajului feminin, **proporția bărbaților care au fost concediați sau nu mai găsesc de lucru a început s-o întrecă pe cea a femeilor aflate în aceeași situație** (vezi tabelul nr. 2).

Se știe că, în mod tradițional, din motive pe care nu ne propunem să le analizăm acum, ponderea șomerilor este mai ridicată în rîndul femeilor decît în cel al bărbaților. Astfel, femeile reprezintă 28,8% din totalul populației ocupate a celor 10 țări din Piața comună, dar 41% din totalul șomerilor acestora (**European File**, nr. 4/1984). În Belgia, rata șomajului atinge 20% în cazul femeilor, față de 9,8% în cel al bărbaților, iar în Italia ratele respective sînt 14,9% la femei și 6,1% la bărbați.

O altă consecință a recesiunii 1980—82 o constituie accentuarea, în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate, a decalajului dintre rata șomajului în rîndurile tinerilor și cea privind ansamblul populației active. În

Tabelul nr. 1

Rata șomajului (în % din totalul populației active)

	1969	1981	1982	1983	1984
Australia	1,8	5,7	6,7	9,6	9,4 (II)
Belgia	2,3	9,6	13,8	14,3	14,7 (I)
Canada	4,4	7,5	11,0	12,5	11,3 (II)
Elveția	—	0,2	0,4	0,8	1,0 (XII)
					1983
Franța	2,3	7,3	7,7	9,6	9,9 (I)
R.F. Germania	0,7	4,6	7,7	9,1	8,9 (II)
Italia	5,6	8,3	9,1	12,0	12,7 (I)
Japonia	1,1	2,2	2,4	2,7	2,7 (I)
Marea Britanie	2,0	9,0	—	12,6	12,6 (II)
Olanda	1,0	7,1	12,4	16,7	18,3 (II)
S.U.A.	3,4	7,5	9,5	10,4	7,8 (II)
Suedia	1,9	2,5	3,1	3,4	3,7 (I)

Sursa: TDB 1981 (partea a doua); The Economist din 17 martie 1984. Cifrele romane din paranteze indică luna anului 1984

¹⁾ Congresul al XI-lea al P.C.R., Ed. politică, București, 1975, p. 731
²⁾ Buletinul F.M.I. din 26 martie 1984
³⁾ E/C. 10/1984/2. Raport al secretariatului Comisiei O.N.U. pentru companiile (societățile) transnaționale

Tabelul nr. 3

cazul principalelor șapte țări occidentale industrializate, rata medie a șomajului tineretului se ridicase în anul trecut la 17,5%, corespunzând unui număr de 9,5 milioane de tineri în vîrstă de pînă la 24 de ani, cele mai înalte niveluri naționale consemnându-se în Italia, Marea Britanie și Franța (vezi tabelul nr. 3). Pe ansamblul țărilor membre ale Pieței comune, după date recente, circa 26% din tinerii între 14 și 24 de ani sînt șomeri; dintre cei 12 milioane de șomeri din Piața comună 4,5 milioane nu împliniseră încă vîrsta de 25 ani. Deși reprezintă numai 20% din populația muncitoare a Pieței comune, tineretul constituie 40% din efectivul șomerilor (European File, nr. 3/1984).

În sfîrșit, o altă consecință a caracterului prelungit al ultimei recesiuni o constituie sporirea duratei șomajului menționată în surse recente O.C.D.E., prin majorarea ponderii celor aflați de peste 12 luni în căutare de lucru (la 7,7% din totalul șomerilor în

Rata șomajului tineretului (în % din totalul șomerilor)

	1979	1980	1981	1982	1983*	1984**
S.U.A.	11,3	13,3	14,3	17,0	17	14,5
Japonia	3,4	3,6	4,0	4,4	5,5	6
R.F. Germania	3,4	3,9	6,5	9,5	12,2	13,2
Franța	13,3	15,0	17,0	20,3	21	24
Marea Britanie	11,6	15,3	19,8	21,6	23	22,7
Canada	13,0	13,2	13,3	18,7	20,2	18,5
Italia	25,6	25,2	27,4	29,7	33,2	35

*) Estimări; **) Proгноze
Sursa: Perspectives économiques de l'O.C.D.E., decembrie 1983, p. 48

S.U.A., la 21,2% în R.F. Germania, la 39,8% în Franța și la 33,3% în Marea Britanie).

Potrivit prognozelor O.C.D.E., proporțiile șomajului în 1985 vor scădea intrucivta în S.U.A. și Canada, dar vor continua să sporească în țările vest-europene. Ele vor ajunge astfel la cote procentuale exprimate prin două cifre în Franța, rămînînd la un

asemenea nivel și în Italia și Marea Britanie. În ciuda înviorării activității economice, numărul absolut al șomerilor pe ansamblul O.C.D.E. se așteaptă să ajungă în 1985 la 33 milioane, ceea ce va reprezenta 9% din totalul populației active a acestor țări. Dreptul la muncă rămîne deci pe mai departe un deziderat vital pentru zeci de milioane de oameni.

Examinarea chiar sumară a realităților din țările capitaliste dezvoltate poate releva că — indiferent de asincronismele recente, cu sau fără aspectele inedite ale șomajului în creștere al bărbaților, cu sau fără aspectele devenite comune ale șomajului „feminin” și „tînăr” — șomajul rămîne o permanentă a sistemului exploatarea capitaliste, care devastează potențialul de muncă aservit capitalului.

dr. Ioan CRISTESCU

Tabelul nr. 2
Ponderea șomerilor în totalul populației ocupate (în %)

	Austria		Canada		S.U.A.	
	1981	1982	1981	1982	1981	1982
Bărbați	2,2	3,8	7,1	11,1	7,4	9,9
Femei	2,7	3,5	8,4	10,8	7,9	9,4

Sursa: B.I.T., Annuaire des statistiques du travail, 1983, releuz de Informations O.I.T., vol. 20, nr. 1, din februarie 1984

Sub semnul eforturilor pentru dezvoltarea economico-socială a patriei

(Urmare din pag. 2)

amintită a fost tot mai pronunțat deplasată din sfera considerațiilor generale în domeniul activității concrete; calitatea muncii determină calitatea vieții, bunăstarea fiecăruia dintre noi, printr-un element concret, măsurabil: calitatea rezultatelor muncii. Pe aceste coordonate se înscriu măsurile de importanță deosebită vizind generalizarea aplicării acordului global în toate sferile activității economico-sociale. Cei care muncesc mai bine beneficiază de venituri mai mari, după cum o calitate nesatisfăcătoare a activității desfășurate se reflectă nemijlocit și proporțional în veniturile — și deci în nivelul de trai —, ale fiecăruia.

Această deschidere spre îmbogățirea — sub aspectul determinărilor concrete — a principiilor democrației socialiste încorporează evident acumulările calitative dobîndite pe planul perfecționării pregătirii profesionale, al organizării producției și a muncii. Dar nu numai atât. Ea declanșează o mutație la nivelul conștiințelor. Dintr-o chestiune abstractă, necesitatea participării active, angajate, creative la desfășurarea activității la toate locurile de muncă devine o problemă a fiecărei zile. Autoconducerea și autogestiunea înseamnă efectiv căutare permanentă, lupta împotriva rutinei și a imobilismului în gîndire și acțiune, aceste principii avansate se transformă în activitatea cotidiană într-un factor de dinamizare a inițiativei. A te instrui permanent nu mai reprezintă o acțiune oarecare, ci un modus vivendi al fiecăruia, pîrghia prin care poți ridica pe o treaptă superioară calitatea muncii tale; efortul de a inova, de a îmbunătăți permanent nu mai este asociat cu o aspirație individuală ci apare ca o necesitate presantă pentru toate colectivele de oameni ai muncii.

Se evidențiază, din această perspectivă, și o altă schimbare pe care noul cadru de organizare și conducere a activității economico-sociale o declanșează la nivelul conștiinței maselor largi populare. Este ceea ce, într-o terminologie de specialitate, poartă numele de coeziune, de spirit de apartenență la o anumită colectivitate. Prin aplicarea principiilor acordului global munca fiecăruia dobîndește temeiul concret al integrării în munca întregului colectiv, iar rezultatele devin o sumă a calității activității fiecărui om al muncii.

În același timp, dobîndește noi expresii atașamentul și preocuparea pentru păstrarea, utilizarea judicioasă și îmbogățirea continuă a patrimoniului de valori materiale al fiecărei întreprinderi. Calitatea de proprietar, producător și beneficiar al rezultatelor, atribuit al fiecăruia om al muncii în societatea noastră, îmbracă forme practice, palpabile. Regăsim aici întruchiparea uneia dintre ideile generoase ale secretarului general al partidului care militează neobosit pentru gestionarea și utilizarea cu maximă responsabilitate a importantului potențial tehnico-productiv acumulat în economia națională în anii socialismului. Sîntem în același timp martorii unui proces de amploare ce caracterizează conștiința socialistă a masei populare prin care un principiu economic general, încorporat în strategia dezvoltării calitative a economiei naționale: utilizarea cu maximă eficiență a fondurilor fixe, devine un adevăr al fiecăruia om al muncii. Căci, într-adevăr, munca nu poate fi concretizată și potențată sub aspect calitativ decît prin folosirea atentă și cu înalt simț gospodăresc a utilajelor, instalațiilor, a materiilor prime, materialelor și combustibilului.

O nouă sărbătoare a întîiului de mai... o zi de cinstire a celor ce muncesc, a întregului popor, o sărbătoare a muncii. Devenit de multă vreme o tradiție acest moment aniversar ne apare cu fiecare an mai îmbogățit de semnificații, mai relevant pentru efortul continuu al întregului nostru popor de a-și făuri o țară frumoasă, demnă, prosperă. Îmbogățit în semnificații și prin integrarea sa în alte momente de referință pentru noi, românii, care în acest an sărbătorim împlinirea a patru decenii de la actul istoric din august 1944 și lucrările celui de al XIII-lea Congres al partidului.

R. P. CHINEZĂ

Opțiuni în dezvoltarea hidroenergeticii

CHINA dispune de un important potențial energetic, bazat pe cărbuni, țiței, gaze naturale și cursuri de apă exploatabile în hidrocentrale. La acestea se adaugă și zăcăminte de uraniu, descoperite în ultima perioadă. Cărbunii ocupă primul loc în cadrul resurselor energetice ale Chinei, 80% din energia electrică obținându-se în prezent prin utilizarea acestora în termocentrale. Rezervele de cărbuni sînt evaluate la 2 000 miliarde tone, din care 700 miliarde tone certe. Rezervele de țiței, estimate la 30—60 miliarde tone, sînt repartizate în importante zăcăminte în bazinele Gansu, Qaidam, Yumen, Karamay, Daqing, Sichuan, precum și în bazine „off shore” din golful Bohai, Jianguo, Leizhou și golful Tonkin. Alături de aceste resurse, China dispune și de cele mai mari rezerve hidroenergetice din lume. Potențialul hidroenergetic total (680 milioane kW) ar permite teoretic o producție anuală de 5 900 miliarde kWh energie electrică. Din acest potențial, resursele exploatabile reprezintă 378 milioane kW, cărora le corespunde o producție anuală de 1920 miliarde kWh energie electrică.

În anii construcției socialiste s-au înregistrat importante progrese în dezvoltarea bazei energetice. În 1982 producția de cărbuni a atins 666 milioane tone, comparativ cu circa 32 milioane tone în 1949. Producția de țiței s-a cifrat la 102 milioane tone, comparativ cu nivelul neînsemnat de circa 120 mii tone în anul de comparație, iar producția de gaze naturale a ajuns la aproximativ 12 miliarde mc. Dezvoltarea bazei de materii prime a permis în perioada 1949—1982 creșterea producției de energie electrică de la 4,3 miliarde kWh, la 328 miliarde kWh.

Pentru acoperirea necesarului de energie în perspectivă al economiei naționale cerut de atingerea obiectivelor planului de modernizare pe termen lung, China acordă o atenție deosebită dezvoltării energeticii. Astfel, se estimează că pentru sporirea de 4 ori pînă la sfîrșitul secolului a valorii globale a producției industriale și agricole, producția de energie primară ar trebui să crească de la 668 milioane tone echivalent cărbune în 1982, la aproape 1 200 milioane tone echivalent cărbune în anul 2000. Pînă la finele acestui secol producția de energie electrică ar urma să sporească de 3,6 ori față de nivelul actual. Aprecierea realistă a posibilită-

ților de creștere a producției de resurse energetice și a eforturilor implicate în acest proces a condus la concluzia că satisfacerea necesarului trebuie să se bazeze în egală măsură pe creșterea producției energetice și pe economisirea de energie, prin perfecționarea tehnologiilor.

Efortul energetic al Chinei în perioada 1980—2000 include ca o componentă majoră dezvoltarea puternică a hidroenergeticii. Deși mai puțin eficientă în etapa inițială, prin comparație cu gazele naturale, țițeiul și cărbunele, avînd în vedere investițiile inițiale importante pentru infrastructură, hidroenergia prezintă avantajul esențial al resurselor care se reinnoiesc în permanență.

Potrivit unui studiu de ansamblu, în China există peste 5 000 cursuri de apă, 2 000 de lacuri și 80 000 de rezervoare de apă, care, folosite multifuncțional, ar răspunde necesităților variate, inclusiv energetice. Majoritatea resurselor de apă se află în regiunile muntoase din vestul țării, au căderi și debite mari și un important potențial energetic. Debitul anual total al fluviilor chineze este de 2 615 miliarde metri cubi, pe primul loc situîndu-se bazinul fluviului Yangtze, cu un debit de 979 miliarde metri cubi, urmat de fluviile din Tibet — debit 359 miliarde metri cubi — și bazinul fluviului Zhujiang cu un debit de 307 miliarde metri cubi.

După proclamarea Republicii, construcția de hidrocentrale a cunoscut o dezvoltare rapidă, puterea instalată ajungînd în 1982 la 22 000 MW, față de numai 160 MW în 1949. În perioada 1949—1982, prin utilizarea parțială a acestui potențial hidroenergetic, producția de energie electrică în hidrocentrale a sporit de aproximativ 103 ori, de la 700 milioane kWh la 72 miliarde kWh. Cea mai mare parte din potențialul hidroenergetic al țării (aproximativ 86%) este concentrat în regiunile din sud-vest, în timp ce regiunile din nord, nord-est și nord-vest dețin numai 14%.

La sfîrșitul anului 1980, în China funcționau 1 820 hidrocentrale, dintre care 18 mari hidrocentrale cu o putere instalată fiecare de peste 250 MW. În prezent, pe primul loc se situează hidrocentrala de la Liujiacia, cu o putere instalată de 1 225 MW, construită pe cursul superior al fluviului Huanghe.

În scopuri multifuncționale — pentru producerea de electricitate și irigații în

agricultură — au fost amenajate bazele fluviale Huanghe, Huai, Changjiang. Pe fluviul Huanghe au fost construite hidrocentrala Yanguaxia cu o putere instalată de 300 MW și care poate asigura irigarea a 3 000 ha teren agricol în provincia Gansu, Bapanxia cu o putere instalată de 180 MW, Qingtongxia, în provincia Ningxia, cu o putere instalată de 272 MW, care contribuie la ameliorarea perimetrului irigat al cîmpiei Yinchuan, de peste 200 000 ha. În bazinul fluviului Huai, hidrocentralele Foziling Chencum, Xianghungtian, Miaoqianshan și Meishan, cu o putere instalată totală de 291 MW, prin rezervoarele lor de apă contribuie la irigarea a peste 1 milion ha terenuri agricole. În bazinul fluviului Changjiang, hidrocentralele construite asigură irigarea a peste 7,4 milioane hectare.

În etapa actuală se construiesc 11 mari hidrocentrale cu o putere totală instalată de 9 840 MW, care vor fi puse în funcțiune pînă în 1990. Cel mai important este complexul hidroenergetic de la Gezhouba pe Yangtze, cu o putere instalată totală de 2 715 MW, care începînd din 1986 va produce peste 14 miliarde kWh energie electrică.

În perspectivă, pentru valorificarea potențialului disponibil, se intenționează construirea a încă 16 hidrocentrale mari pe cursul superior al fluviului Huanghe, cu o capacitate totală de producție de 12 miliarde kWh.

Pe lângă hidrocentralele cu puteri mari și medii, China dispune de aproximativ 90 000 de microhidrocentrale, repartizate în majoritatea districtelor țării și avînd o putere instalată totală de 8 000 MW. În 1982 producția realizată în microhidrocentrale a depășit 16 miliarde kWh. Acumulînd o experiență bogată în construcția de microhidrocentrale, China asigură o gamă variată de turbine și alte instalații energetice adecvate. Concomitent s-a extins și cooperarea tehnico-economică externă în domeniul construirii microhidrocentralelor. Recunoscînd această experiență, O.N.U. a inițiat, în octombrie 1980, la Hangzhou cel de-al doilea seminar tehnic internațional, care în final a hotărît crearea unui centru regional de cercetări pentru zona Asia și Pacific și a unui centru de perfecționare a cadrelor pe probleme specifice microhidrocentralelor. În cadrul unor colaborări bilaterale, China a trimis echipe de specialiști în construcția hidrocentralelor mici și a experimentat echipament energetic în țări din Asia și America Latină.

Prin valorificarea în continuare a imensului potențial hidroenergetic al țării, puterea instalată în hidrocentrale va spori de la 22 000 MW în 1982, la 80 000 MW în anul 2000. Ca urmare, la finele secolului, gradul de valorificare a acestui potențial va ajunge la 13%, față de numai 3,8% în prezent.

dr. M. PISLĂ
Iasi

Evoluția economiei Indoneziei

SEMNELE de redreșare a economiei Indoneziei conduc la ipoteza atingerii unei rate de creștere a P.N.B. de 4,5% în 1984, față de evoluția specifică crizei, care a caracterizat ultimii trei ani. Presumțiile guvernamentale se bazează mai ales pe condițiile de climă favorabile din acest an și pe anticiparea dublării exporturilor de gaze naturale lichiefiate în 1984.

Guvernul Indoneziei a aplicat la începutul anului trecut o serie de măsuri de austeritate. Astfel, s-a trecut la o anumită reducere a importurilor de produse neesențiale, ceea ce a făcut ca deficitul în balanța conturilor curente să se reducă la 5,7 miliarde dolari în 1983. Aminarea punerii în aplicare a unor proiecte în valoare de 20 miliarde dolari, vizând în primul rând sectorul petrochimic, a fost una din principalele soluții pentru a se evita un deficit suplimentar de 11 miliarde dolari în plățile anului 1983. În anul fiscal 1984—1985 (care începe în luna aprilie) urmează să fie operate, pe de altă parte, noi reduceri care vor viza exportul de petrol și gaze, astfel că ponderea acestora în totalul veniturilor din export se va diminua de la 71% la 65%. Se preconizează, în schimb, ca încasările

din export să provină într-o măsură sporită din comercializarea produselor industriei prelucrătoare, obiectiv care

Consumul de cărbune în C.E.E.

DUPĂ ce în 1983 piața comunitară a cărbunelui a fost marcată de acumularea de stocuri însemnate, pentru anul curent Comisia C.E.E. anticipează reducerea atât a producției cât și a consumului.

La sfârșitul anului trecut, stocurile repre-

va presupune îmbunătățiri structurale în industrie, corelări de prețuri, încurajarea investițiilor și introducerea unui sistem flexibil de taxe în acest sector.

cererii va fi influențat în mare măsură de evoluția industriei siderurgice (în cazul căreia defazectarea de capacități va afecta consumul de coals), precum și de ponderea în creștere a combustibilului nuclear în producția de energie electrică. Producția de

Consumul de cărbune al C.E.E.

	(mil. tone)	
	1983 estimări	1984 prognoză
Belgia	14.7	15.2
Danemarca	8.9	9.5
Franța	39.7	32.7
R.F.G.	86.5	85.4
Grecia	1.0	1.2
Irlanda	1.4	1.6
Italia	17.7	18.6
Luxemburg	0.2	0.2
Olanda	7.9	8.5
Anglia	111.7	112.3
	289.7	285.2

Sursa : Comisia C.E.E.

zentau echivalentul consumului pe șase luni, respectiv 144 mil. tone, cu 6 mil. tone peste stocurile de la sfârșitul anului 1982. Producția de cărbune a fost anul trecut de 229 mil. t, cu 12 mil. t mai puțin față de 1982, iar pentru anul curent se așteaptă o nouă reducere de aceeași proporții. Nivelul

coals a scăzut anul trecut cu 12%, la 53 mil. tone și se pare că se va stabiliza în 1984 sub acest nivel, cu reduceri în R.F.Germania, Franța și Olanda. Și la cărbune, principalele diminuări ale consumului vor fi realizate în R.F.G. și Franța, pe seama siderurgiei și energeticii.

Programe de dezvoltare

Proiecte energetice norvegiene

HIDROCARBURILE reprezintă în prezent o treime din totalul exporturilor Norvegiei și 17% din P.N.B. Guvernul anticipează o contribuție de 20—25% în P.N.B. a gazelor și petrolului în anul 2000, cu venituri care ar trebui să crească de la 34 mrd. coroane norvegiene la 150—200 mrd. coroane (în prețuri 1983) în acest interval. Opțiunile energetice se bazează pe necesitățile de dezvoltare ale țării, în condițiile existenței unor însemnate rezerve, în special de gaze, în platoul continental al Mării Nordului. Față de producția anului trecut, de 54 mil. t e.p. (614 mii barili/zil petrol și 243 mrd. mc gaze) guvernul are în vedere un nivel de 60 mil. t e.p. în 1995, prin darea în exploatare la parametri maximi a bazinelor aflate în fază de pregătire în prezent : Gullfaks I și II, Sleipner, Statfjord, North-East Frigg, Odin, Heimdal, Ula și Ekofisk (proiect realizabil pe bază de injecție cu apă); pentru atingerea obiectivului de 80 mil. t e.p. către sfârșitul secolului, urmează să fie date în exploatare ulterior noi zone din platforma continentală, până în prezent cel mai rentabil fiind considerat marele bazin Troll. Bazinul cuprinde patru sectoare care se anticipează că conțin rezerve de 1,6 mrd. mc de gaze, ceea ce echivalează, de pildă, cu întregul consum al Angliei timp de 30 de ani. Sectorul de vest, cu o treime din rezervele de gaze ale bazinului, conține de asemenea circa 300 mil. barilii de țiței exploatabil. Declarat deja zonă cu producție comercializabilă, sectorul de vest va furniza inițial 31 500 mc de gaze și 70 mii barilii țiței pe zi.

Un alt proiect care urmează să demareze în curând privește valorificarea bazinului Oseberg, unde, potrivit studiilor efectuate, se găsesc rezerve exploatabile de 1 mrd. barilii țiței și 70 miliarde mc gaze. Tot în această zonă, Norsk Hydro va începe construirea unei mari conducte care leagă în linie dreaptă bazinele Gullfaks și Oseberg de țărmul Norvegiei. Conducta va deveni operațională în 1989.

Bazinele exploatare în prezent reprezintă, potrivit aprecierilor oficiale norvegiene, numai 5% din rezervele existente în platoul continental. Exploatarea hidrocarburilor aflate la mari adâncimi pune încă o serie de probleme legate de eficiență, la nivelul tehnologiilor actuale, beneficiile nete fiind apreciate la 8—14% din cheltuielile de exploatare.

Schimbările comerciale au cunoscut o creștere continuă. Numai în 1982 față de 1981 majorarea a fost de 9%. La exporturile românești au prevalat în ultimii ani produse ale industriei constructoare de mașini (nave, tractoare), precum și produse ale industriei ușoare (călțăminte, tricotate, țesături), iar la importuri au predominat materiile prime (coals metalurgic, praf de zinc, magneziu metallic) și echipamente navale pentru dotarea navelor care se construiesc în cooperare cu companiile norvegiene. În domeniul cooperării se manifestă interes pentru construcția de nave, de platforme pentru exploatarea petroliere și echipament naval.

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

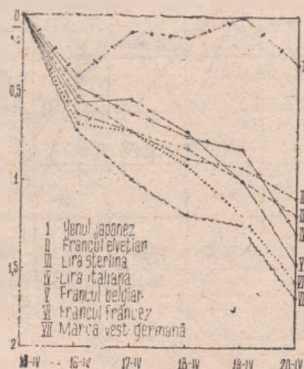
INTERVALUL 16—20 aprilie a fost marcat de o reprecieri generală a cursului dolarului S.U.A. pe piețele valutare.

Publicarea unor indicatori privind economia americană a avut o influență favorabilă asupra situației dolarului, între acești indicatori amintind : ridicarea la 80,9% în luna martie a.c. de la 80,7% în februarie a.c., a gradului de utilizare a capacităților de producție ; creșterea produsului național brut, în termeni reali, cu 8,3% în trim. I/84, față de preliminarile de 7,2% ; reducerea ratei anuale a inflației în trim. I/84 la 4,1%, în loc de 4,4%, cât se anticipase. În același timp, noua majorare a dobânzilor la împrumuturile pe care le acordă pe bază de garanții cu titluri de valoare („broken loan rate“) marile bănci americane (și care, de obicei, premerge modificarea dobânzii preferențiale „prime rate“) de la 10,5 la 11,5% a fost interpretată de operatorii de pe piață ca un nou semn de posibilă creștere a procentului de remunerare a fondurilor în dolari, cu consecințe pozitive asupra situației dolarului pe piețele de schimb, care la închiderea din 20 aprilie se situa la niveluri superioare celor de referință din 13 aprilie față de restul valurilor occidentale.

Deprecierea cea mai accentuată în relația cu dolarul a înregistrat-o marca vest-germană — circa 1,7%, respectiv 2.6625 mărci/1 dolar pe 20 aprilie, față de 2.6175 mărci/1 dolar la închiderea de referință ; disputa dintre sindicatul muncitorilor din industria siderurgică și patronat, riscând într-o posibilă grevă generală cu consecințe nefavorabile asupra producției respective, a fost unul din principalii factori negativi menționați de operatorii de valute.

Deficitul comercial în creștere în luna martie a.c.

Marca vest-germană în depreciere

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 16—20 aprilie ; bază : 13 aprilie 1984

la 2,8 miliarde franci, precum și majorarea la 2,3% a nivelului șomajului în aceeași lună au influențat nefavorabil situația francului francez, care era tranzaționat pe 20 aprilie la circa 8,19 franci/1 dolar, cu 1,6% sub cursul din 13 aprilie de 8,06 franci/1 dolar.

Niveluri apropiate de depreciere au înregistrat (se dau cotațiile de la închiderea perioadei analizate, comparativ cu cele de referință din 13 aprilie : francul belgian (54,40 și 53,56 franci/1 dolar), lira italiană (1645 și 1623 lire/1 dolar), francul elvețian (2,1975 și 2,1725 franci/1 dolar) și lira sterlină (1,4150 și respectiv 1,4325 dolari/1 liră).

Yenul japonez continuă să beneficieze de performanțele deosebite ale economiei nipone și ca atare a pierdut în relația cu dolarul doar 0,3% pe ansamblul intervalului prezentat (225 yeni/1 dolar la închiderea din 20 aprilie, comparativ cu nivelul din 13 aprilie de 224,25 yeni/1 dolar).

Dobânzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o creștere mai accentuată la eurodolar (de la 11,0625% pe 13 aprilie, la 11,375% pe 20 aprilie), una mai moderată la eurolira sterlină (de la 9,125 la 9,1875%) și euroliră elvețiană (de la 3,9375 la 4,00%), în timp ce euromarca vest-germană a cotat în jurul nivelului relativ constant de 5,875%.

Prețul aurului la Londra a evoluat pe o linie ușor ascendentă, al doilea fixing din ziua de 19 aprilie de 384,90 dolari/uncie fiind cu 5,65 dolari/uncie peste cel corespunzător din 13 aprilie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Economia mondială — orizont 2000

IN CONTEXTUL unui studiu mai amplu referitor la perspectivele economiei Japoniei până la începutul secolului următor, surse japoneze de specialitate avansează câteva opinii privind

tății în domeniul asigurării cu energie și alimente; ● creșterea populației planetei.

Proгноza menționată prezintă estimări ale ritmurilor medii de creștere a produsului național brut în diferite grupe de țări ale lumii, din care rezultă că, deși cuprind circa două treimi din populația globului, țările în curs de dezvoltare nu vor deține mai mult de o cincime din P.N.B. mondial.

— in % —

	Ritmuri de creștere a P.N.B.		Ponderea țărilor în P.N.B. mondial	
	1970—1979	1980—2000	1980	2000
Economie mondială	4,3	3,2	100	100
Țări capitaliste dezvoltate	3,3	2,8	63	58
Țări în curs de dezvoltare	6,3	4,6	15	20

Sursa: Doro, 1982

evoluția condițiilor generale determinante pentru dezvoltarea economiei mondiale în ansamblu. Între acestea se presupune că vor exercita influență în special următoarele procese și fenomene: ● accentuarea multipolarizării economiei mondiale; ● adâncirea interdependențelor economice între toate țările și regiunile lumii; ● creșterea instabili-

Proгноza ține seama de câteva premise: perioadele de stagflație în țările dezvoltate se vor repeta până la sfârșitul secolului; introducerea surselor alternative energetice și a tehnologiilor care economisesc energia va fi lentă, astfel că prețul petrolului va crește, deși probabil nu se vor mai înregistra șocuri petroliere.

Bulgaria: modernizarea industrii chimice

DEZVOLTAREA industriei chimice bulgare, ramură cu o pondere de 11,3% în venitul național și circa 18% în producția industrială globală este caracterizată prin accelerarea ritmurilor de creștere în cursul deceniului actual, concomitent cu restructurarea producției. În perioada 1981—1990 volumul producției ramurii urmează să se dubleze, prin extinderea capacităților de producție, introducerea tehnologiilor avansate și modificarea structurii pe categorii de produse. Procesul de reconstrucție și modernizare cuprinde practic toate capacitățile de producție existente.

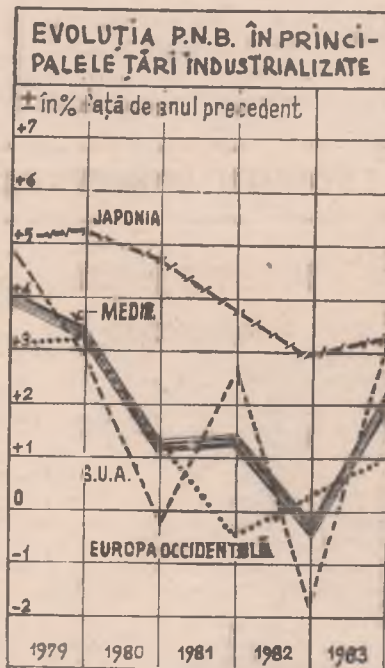
În cursul cincinalului actual este prevăzută introducerea a peste 580 produse noi, destinate construcției de mașini și electronicii, 250 produse pentru uz gospodăresc și alte utilizări. Se va extinde considerabil sortimentul de preparate farmaceutice, cosmetice, produse pentru protecția culturilor vegetale etc. În cadrul ramurii, chimia de mică tonaj are un ritm superior mediei. Falsul și largă a instalațiilor de automatizare (peste 16 mii în întreaga industrie chimică) se reflectă într-o productivitate a muncii de patru ori mai ridicată decât media pe țară.

O altă tendință constă în orientarea spre folosirea mai completă a materiei prime și produselor secundare, inclusiv prin aplicarea de tehnologii fără deșeuri.

Situația economică a țărilor industrializate

ANALIZE ale Fondului Monetar Internațional și ale unor instituții specializate din țări occidentale apreciază că

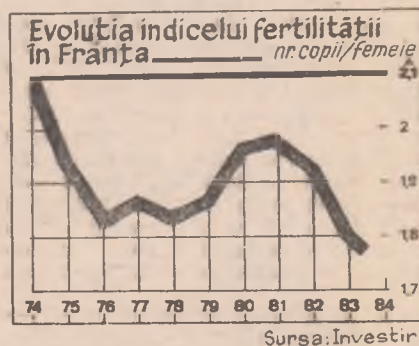
anul 1983 a adus, sub aspectul indicatorilor sintetici, o oarecare redresare pentru țările industrializate, care trebuie însă privită sub rezerva raportării la rezultatele nefavorabile din anul anterior. Astfel, produsul național brut din 12 țări industrializate a sporit cu 2,5%, după scăderea din 1982 (vezi graficul). În țările vest-europene industria-

Japonia. Producția industrială, analizată de F.M.I. pentru un grup de 19 țări industrializate occidentale, a crescut în 1983 în medie cu 3%, după un declin de 4% în anul anterior. Ratele de creștere a producției industriale au fost inegale, cele mai ridicate înregistrându-se în S.U.A. și Norvegia, în timp ce în R.F. Germania și Olanda nivelul producției industriale a rămas neschimbat față de 1982. Sursa citată apreciază că tendința de creștere pare să continue; în țările C.E.E. producția industrială a crescut în ianuarie a.c. cu 4,6%, față de aceeași lună a anului 1983.

Perspective demografice în Franța

PORNIND de la constatările și prognozele demografice pe termen lung, organisme specializate din Franța sesizează o scădere sub limita critică a indicelui fertilității feminine. Nivelul critic al fertilității, care asigură reînnoirea generațiilor, este de 2,1 copii la o femeie. Din 1974 acest indice a înregistrat mai multe scăderi, situându-se în prezent între 1,7 și 1,8 (vezi graficul)

Pornind de la aceasta se deduc câteva consecințe economice probabile. Populația Franței prezintă tendința de îmbătrânire: vârsta medie va crește de la 32,8 ani în prezent la 34,7 ani în 1990. Numărul persoanelor depășind 60 de ani va crește la 22% din totalul populației până în anul 2000. Proportia populației sub 20 ani a scăzut începând din 1965, până la 29,5% în 1983, nivelul cel mai redus din istoria țării. Populația aflată la vârsta pensionării va crește de la 5,4 milioane în 1983, la 7,5 milioane în 1990, respectiv cu 40%. În schimb, populația activă, care datorită generațiilor numeroase din anii 1960—1970 atinge deja vârsta activității profesionale, va crește, atingând 24,5 milioane în 1985, după care se va produce o nouă modificare, prin creșterea populației în vârstă și mai ales o foarte pronunțată scădere a numărului tinerilor intrați în populația activă.

GLOSAR

Împrumuturi preplasate

IN CADRUL europieței de capital, cunoscută și sub denumirea de piața euroobligățiunilor, băncile internaționale, organizate de regulă în consorții, lansează pentru clienții lor în căutare de fonduri o diversitate de obligațiuni pe termen lung libelate în eurovalute, pe care le oferă investitorilor interesați în plasamente financiare.

Succesul unei emisiuni pe europiața de capital depinde în mare parte de pertința previziunii celor care montează creditul asupra condițiilor pieței. În mod normal, o emisiune de euroobligățiuni durează în jur de două săptămâni. Or, în acest interval de timp se întâmplă adesea, datorită instabilității cursurilor și dobânzilor, să se modifice simțitor condițiile pieței și astfel oferta să nu stărnească interesul necesar, apărând pericolul unui eșec al operațiunii. Din această cauză băncile care operează pe piața respectivă au introdus spre sfârșitul anilor '70 o formulă nouă de emisiune preplasată, cunoscută sub denumirea de „bought deal”.

Instituția bancară șef de filă, care își asumă responsabilitatea întregii operațiuni, face în acest caz o ofertă fermă solicitatorului de fonduri și numai dacă acesta o acceptă necondiționat se formează consorțiul bancar de emisiune. Solicitorul de fonduri este astfel complet scutit de riscuri, asumate în întregime de banca șef de filă, care va căuta, la rîndul său, să le distribuie celorlalți membri ai consorțiului.

Dacă dobânzile sînt stabile sau dacă scad, riscul este măsurabil și limitat. Dar dacă dobânzile cresc, condițiile împrumutului nu vor mai fi corespunzătoare cu piața atunci cînd banca șef de filă solicită coteșilor de filă și băncilor participante să formeze consorțiul, ceea ce va determina toți acești membri potențiali să replaseze partea ce le revine din obligațiuni înainte chiar de a le fi primit. Se formează astfel o așa-numită „piață gri” în care cotașile sînt de multe ori inferioare net prețului de emisiune al obligațiunilor. Din această cauză în momentele de tensiune pe piața numeroase bănci refuză să participe ca membre ale consorțiilor pentru împrumuturi din această categorie. În schimb, dacă piața este stabilă se observă o tendință ca banca șef de filă să păstreze titlurile cît mai mult timp sub controlul său pentru a le plasa direct, pe cînd membrii sindicatului urmăresc la rîndul lor să-și obțină cît mai curînd cota parte și să realizeze câștigul pe care costează din plasament.

Formula „bought deal” prezintă pentru debitor avantajul important că îi permite să cunoască precis, încă din momentul luării hotărîrii de lansare a emisiunii, care va fi costul creditului obținut. În ce privește băncile, vor exista tentative de manevre speculative în anumite perioade caracterizate printr-o instabilitate pronunțată. Oricum, o condiție esențială este ca solicitatorul de fonduri să fie o instituție publică sau internațională, ori o societate importantă bine cunoscută de investitori pentru că în perioada atît de scurtă a subscrierilor este puțin mai este posibil, conform practicii în operațiunile uzuale, să se remită subscriitorilor potențiali o documentație completă.

Împrumuturile preplasate au ajuns datorită mecanismului mai rapid de desfășurare să ocupe o pondere importantă în emisiunile de euroobligățiuni. În 1980, din totalul valoric al euroobligățiunilor de aproape 24 miliarde dolari procentul împrumuturilor preplasate a fost de 75%. În 1981 la o sumă globală de 31,6 miliarde dolari a reprezentat 80%, iar în 1982 cînd s-a atins un volum total de 51,6 miliarde dolari proporția a fost de asemenea peste 80%.

Radu NEGREA

Aderare

Dorin Tătaru, Beclean pe Someș — Cererile de aderare la Piața comună ale Portugaliei și Spaniei datează din anul 1977. Negocierile privind aderarea au început în 1978 și respectiv 1979. Principalele domenii în care, după peste 40 de runde de negocieri, statele membre ale C.E.E. și cele candidate nu au căzut încă de acord sînt agricultura, pescuitul și cel social. Agricultură ocupă încă 19% din forța de muncă a Spaniei și 27% din cea a Portugaliei, față de 8% pe ansamblul C.E.E. Prin

aderarea celor două țări numărul fermierilor din Piața comună va spori cu 38%, iar suprafața cultivată cu 34%. Sporirea substanțială a ofertei comunitare de produse agricole va atrage noi presiuni asupra bugetului C.E.E., paralel cu nemulțumirea unor țări nemembre furnizoare tradiționale de produse agricole, mai ales din zona Mării Mediterane.

Dificultăți provin și din faptul că o proporție importantă a exporturilor industriale spaniole și portugheze spre C.E.E. privesc domenii în care industria comunitară suferă deja de o supraproducție cronică, cum ar fi cel textil și cel siderurgic,

ceea ce are consecințe grave și pe plan regional. Altă problemă nerezolvată este cea a pescuitului. Flota spaniolă singură echivalează cu 70% din tonajul flotei de pescuit a celor zece țări membre ale C.E.E. luate la un loc, în vreme ce resursele piscicole se diminuează.

Perioada de tranziție privind aderarea va fi probabil mai lungă și în domeniul social, ca reflectare a dezvoltării economice mai reduse a celor două candidate (un produs național brut pe locuitor, în 1980, de numai 3 500 unități de cont europene în Portugalia și de 6 000 u.c.e. în Spania, față de 8 300 u.c.e. media pe ansamblul celor zece), inclusiv sub aspectul gradului mai scăzut de diversificare a economiilor lor. Nu întâmplător în Spania rata șomajului era la jumătatea anului trecut de 16,5%, față de 10,8% din populația activă pe ansamblul C.E.E., iar rata inflației era, în 1983, de 12,1% în Spania și de 25,5% în Portugalia, față de 7,3% în Piața comună. Aceste două urmări deosebite își vor pune amprenta și asupra evoluției viitoare a sistemului monetar vest-european.

Pe planul relațiilor cu terții se relevă faptul că actualul tarif vamal extern comun al țărilor C.E.E. este considerabil mai redus decît cele ale Spaniei și Portugaliei pe care urmează să le înlocuiască.

UNICEF

Smaranda Pfeiffer, Sibiu — Potrivit raportului anual al Fondului Națiunilor Unite pentru copii (UNICEF), ajuns în decembrie 1983 la cea de-a patra ediție, anul trecut și-au pierdut viața circa 15 milioane de copii din „lumea a treia”. Acest număr este echivalent, de exemplu, cu cel al totalului copiilor în vîrstă de pînă la cinci ani care trăiesc actualmente în S.U.A. Autorii relevă că poate și mai dramatică decît amploarea acestui fenomen este constatarea că el ar fi putut fi în bună măsură prevenit printr-o simplă vaccinare a copiilor contra unor maladii care în țările avansate aproape au dispărut. Aceasta cu condiția ca amintita procedură de imunizare să fie în primul rînd cunoscută în țările respective, iar în al doilea rînd promovată și acceptată în cele mai largi părți ale populației.

În acest scop UNICEF a lansat în ultimii ani adevărate campanii utili-

zind o gamă variată de mijloace audio-vizuale în mediul rural nu numai în favoarea vaccinării în vederea eliminării poliomeleliei, tusei convulsive, pojarului, difteriei, tuberculozei, tetanosului, dar și pentru încurajarea alimentației la sin a noilor născuți (descurajată în trecut de unele firme multinaționale în goana după profit), precum și a controlului frecvent al greutății copiilor. Potrivit experților UNICEF, în țările în care au fost lansate asemenea campanii mortalitatea infantilă a început să se reducă considerabil.

În sens contrar acestor eforturi acționează însă dificultățile economice pe care le cunoaște o serie de țări în curs de dezvoltare. În Costa Rica, de pildă, numărul copiilor suferind de malnutriție pronunțată s-a dublat în 1982 față de anul anterior. Din o creștere a mortalității infantile, atribuită de experți consecințelor recesiunii — respectiv sporirii proorțiilor șomajului și reducerii cheltuielilor sociale ale guvernului — s-a semnalat și în zone puternic afectate de criză din unele țări dezvoltate (cum ar fi Alabama și Michigan în S.U.A.).

Siderurgie

Gheorghe Dabu, Pitești — 1) „Planul siderurgic” adoptat de guvernul francez la sfîrșitul lunii martie a.c. urmărește restabilirea, pînă în 1987, a echilibrului economic al firmelor siderurgice din nordul țării (grupul USINOR) și mai ales al celor din Lorena (grupul SACILOR). În prezent puternic subvenționate de stat, Programul prevede introducerea de noi tehnologii prin construirea de otelării electrice, diversificarea producției de oteluri speciale, mai strînsa coordonare a activităților de cercetare (care se vor amplifica cu 50%) și a celor de comercializare. Pe plan social acest program de modernizare se va solda cu dispariția a circa 20 000 de locuri de muncă în siderurgie, ceea ce va face necesară adoptarea unui program de „reindustrializare” a regiunilor celor mai afectate.

2) Cea mai recentă ediție a „Atlasului Băncii Mondiale” și anume cea pe anul 1983, cuprinde date privind mărimea produsului național brut, a populației și a P.N.B. pe locuitor pe anii 1980 și 1981, precum și ritmurile medii anuale ale acestora în perioada 1970—1980, pentru 189 de țări și teritorii.

Diamante

Sorin Ganea, Gura Humorului — Piața mondială a diamantelor este controlată în proporție de patru cincimi de un cartel în care poziția dominantă revine conglomeratului sud-african De Beers. Acest cartel, care definește practic un control absolut asupra pieței diamantelor, a supraviețuit atît crizei economice din ultimii ani, cît și încercărilor unor țări mari producătoare de diamante de a ieși de sub tutela lui.

În 1981, pentru prima oară după aproape patru decenii, compania De Beers și-a redus dividendele, pentru ca în 1983 profiturile să sporească din nou. La reducerea vinzării mondiale de diamante au contribuit atît nivelul ridicat al dobînzilor, cît și deprecierea cursului dolarului (în condițiile în care prețul diamantelor se exprimă în dolari).

Încercările unor țări ca Zairul sau Australia de a nu-și mai vinde diamantele prin mijlocirea firmei De Beers au fost contracarate de aceasta prin manipularea prețului mondial. Astfel, reamînteste revista americană Newsweek, cînd Zairul, nemulțumit de prețurile scăzute pe care le obținea pentru diamante ca unul dar principalele sale produse de export, a ieșit din cartel elaborîndu-și propria sa strategie de vânzare, De Beers a inundat piața cu diamante de tipul celor exportate de Zair. Ca urmare prețul mondial s-a redus cu 40%, astfel că în mai puțin de doi ani producția zaireză a reintrat sub controlul cartelului amintit.

Reciclarea metalelor

Mihal Dumitrană, Răcari — Preocuparea pentru recuperarea și refolosirea metalelor cîștigă teren și în țările puternic industrializate. Un exemplu îl oferă R. F. Germania, țară în care plumbul reciclat a ajuns să acopere 45% din necesarul industriei; la coșitor proporția respectivă urmează să se ridice la 40%, iar la cupru de 35%. Pentru acoperirea necesarului de crom, cobalt, molibden, mangan, magneziu și titan economia vest-germană rămîne total dependentă de import

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 17 din 27 aprilie 1984

— 1 Mai — sub semnul eforturilor pentru dezvoltarea economico-socială a patriei (Cristian Popescu) 2

— Unitatea poporului în jurul partidului — condiție determinantă a victoriei revoluției și construcției socialismului (Gheorghe Surpat) 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Investițiile — ample programe de realizare a noi obiective (Nicolae Georgescu, Vasile Spiru) 5

— Un filon de mare eficiență: resursele refolosibile (Sorin Buligescu) 7

— Cerințe și posibilități pentru realizarea ritmică a producției de legume proaspete (Bujor Mănescu) 10

— Autogestiunea în întreprinderi: răspun- deri, acțiuni, rezultate. Conducerea modernă a producției: condiție și stimul în funcționarea mecanismului economic (Adriana Olaru) 12

— Productivitatea muncii — factor strategic hotărâtor al ridicării calitative a economiei românești (III) (Barbu Gh. Petrescu) 14

— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției (Georgeta Dumitrescu) 16

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Implicații ale organizării asupra eficienței controlului de calitate (Adrian Rusu) 17

— Cum utilizăm mijloacele informaticii? (Dumitru Vrinceanu) 18

TEORII-IDEI

— Probleme privind cuantificarea eficienței economice (II) (I. Căpanu, P. Wagner) 19

— Școala românească de statistică (Artenie Barb); Modele matematice în economie (Ovidiu Rujan) 21

— Școli ● curente ● economiști. Controverse teoretice privind actuala criză economică mondială (II) (Sultana Sută-Selejan) 22

IN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Prețul și rentabilitatea (Ilie Gavrilă) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Șomajul — atribut inevitabil al sistemului exploatării capitaliste (Ioan Cristescu) 26

— R.P. Chineză. Opțiuni în dezvoltarea hidroenergetică (M. Pislă) 28

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

IN SUPLIMENT: Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

- May 1st. Under the sign of the efforts leading to the economic and social development of the country (Cristian Popescu) 2
- The unity of the people around the party: a decisive factor for the success of the revolution and for the building of the socialism (Gheorghe Surpat) 3
- Investments: vast programs for the achievement of the new objectives (Nicolae Georgescu, Vasile Spiru) 5
- Renewable resources: a seam of high efficiency (Sorin Buligescu) 7
- The modern management of the productive activity: a condition and a stimulus for the efficient functioning of the economic mechanism (Adriana Olaru) 12
- Labour productivity: a decisive strategic factor for the qualitative increase of the Romanian economy (III) (Barbu Gh. Petrescu) 14
- New categories of workers will get increased salaries (Georgeta Dumitrescu) 16
- Some implications of the organizational activity on the efficiency of the quality control (Adrian Rusu) 17
- Some issues on quantifying the economic efficiency (II) (I. Căpanu, P. Wagner) 19
- The Romanian school of statistics (Artenie Barb); Mathematic models used in economy (Ovidiu Rujan) 21
- Schools ● trends ● economists. Theoretical controversies concerning the current world economic crisis (II) (Sultana Sută-Selejan) 22
- Unemployment: unavoidable element of the capitalist exploitation (Ioan Cristescu) 26
- People's Republic of China. Options for the development of the hydroenergy (M. Pislă) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- 1 Мая — под знаком усилий, направленных на социально-экономическое развитие родины (Кристиан Попеску) 2
- Единство народа вокруг партии — определяющее условие победы революции и строительства социализма (Георге Сурпат) 3
- Капиталовложения — обширные программы осуществления новых объектов (Николае Джорджеску, Василе Спиру) 5
- Высокий эффективный источник: вторичные ресурсы (Сорин Булиджеску) 7
- Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Современное управление производством — условие и стимул эффективного функционирования экономического механизма (Адриана Олару) 12
- Производительность труда — решающий стратегический фактор качественного роста румынской экономики (III) (Барбу Г. Петреску) 14
- Новые категории трудящихся получают повышение оплаты труда (Джорджета Думитреску) 16
- Влияние организации на эффективность контроля качества (Адриан Русу) 17
- Вопросы количественного измерения экономической эффективности (II) (И. Кăпану, П. Вагнер) 19
- Румынская школа статистики (Артение Барб); Математические модели в экономике (Овидиу Ружан) 21
- Школы — течения — экономисты. Теоретические разногласия по поводу настоящего мирового экономического кризиса (II) (Султана Сутă-Сележан) 22
- Безработица — неизбежная черта капиталистической эксплуатации (Иоан Кристеску) 26
- КНР. Предпочтения в гидроэнергетическом развитии (М. Писля) 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cât mai lungi, vă asigurăm continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

gama CORDIAL

- CREMĂ PENTRU RAS
- DEODORANT
- LOȚIUNE DUPĂ RAS

Produsele cosmetice din gama CORDIAL
conținute pe bază de extract de plante sînt
destinate bărbaților.

Folosirea acestor produse conferă epider-
mei o acțiune tonică și revitalizantă, contri-
buind la menținerea echilibrului metabolic
al pielii.

NU UITAȚI: AVEȚI ÎNTÎLNIRE CU PRIMĂVARA!
CU CE VĂ ÎMBRĂCAȚI LA ACEASTĂ ÎNTÎLNIRE?

Confecțiile de primăvară — deja prezente în magazinele comerțului de stat — prin croială, culori, modele, sînt creații de ultimă oră ale modei acestui sezon.

Se poartă : pardesie din stofă și țesături pufoase, sport, elegante, cu multe accesorii — capse, cataramă, broderii...

Se poartă : impermeabile din terciot, în nuanțe pastelate, și bej, și gri, și albe...

Se poartă : scurte, și bluzoane, și jachete, din reton, din diverse țesături terciot, uni sau în combinații de culori, cu multe accesorii...

Se poartă tot ce este lejer, confortabil, ușor de întreținut, vesel...

Se poartă CONFECCIILE !

Confecțiile au avantajul de a putea fi probate, de a încerca pe loc mai multe modele și variante de culori, de a compara și a alege ceea ce vă vine mai bine.

Cumpărați și... purtați cu plăcere !